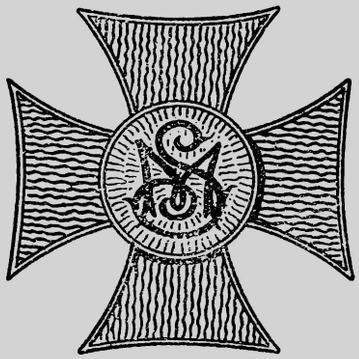

A 20 ÉVES SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT

1908–1928

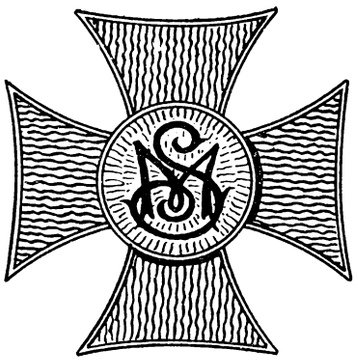

A 20 ÉVES SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT

1908–1928

RÖVID ISMERTETÉS

ÖSSZEÁLLÍTOTTA ÉS KIADTA AZ IRODALMI BIZOTTSÁG

BUDAPEST, 1928.

Nihil obstat.

Dr. LADISLAUS BABURA
censor dioecesanus.

Nr. 4308.

Imprimatur.

Strigonii, die 18. Decembris 1928.

Dr. JULIUS WALTER
vicarius Generalis.

Attila-nyomda rt. Budapest. Igazgató: Kulcsár Richárd.

JÉZUS SZOCIÁLIS KIRÁLYSÁGÁÉRT!

Jézus Szentséges Szíve a mi Urunk, Megváltónk, Királyunk Szíve!

„Íme, teljes meghódolással kijelentjük, hogy a Tieid voltunk, vagyunk és leszünk. Egész életünk a szeretet kiengesztelő áldozata legyen, a mi és embertársaink bűnei által megsebzett Szívednek. Uralkodjál családunk felett és rendelkezzél velünk isteni tetszésed szerint.

Vedd és fogadd el a mi gyarló szíveinket, add nekünk a Te isteni Szívedet!

Isteni Szíveddel könyörgünk azon nagy kegyért, hogy a Missziótársulatot Szentlelked szellemében megerősíteni, kivirágoztatni, ideiglenes és örök javakkal végtelen jóságod szerint megáldani kegyeskedjél. Amen.“

Részlet abból az imából, amellyel 1922. június 23-án az Alapító Főnöknő az egész Szociális Misszsiótársulatot Jézus Szentséges Szívének ajánlotta fel a Szeminárium kápolnájában. (Ezt a képet viszi el a Társulat a Jézus Szentséges Szívének felajánlott családokba.)

*

Freundschaft d. M.

BEVEZETŐÜL

A Szociális Missziótársulat 20 éves fennállása alkalmából szerető lelkek összeállítottak egy „Ismertetőt" és készen bemutatták azt nekem. Szívesen vettem kezembe a szorgalmas szép munkát. Nem állítom, hogy nem lennének benne olyan hibák, amelyek mindenki más, mint a szülői kéz munkájában csak egészen természetesek. Mégis, fölötte örvendetesnek találom ennek az Ismertetőnek megjelenését.

Először azért, mert oly lelkekbe is bele fogja vinni a missziós mozgalom gondolatát, akik eddig távol állottak tőlünk;

másodszor azért, mert későbbi korban ez az Ismertető bizonyára *forrásmű* lesz annak a számára, aki a Szociális Missziótársulat történelmét alaposan fogja megírni.

Ebben az Ismertetőben anyai szemeim mintegy egyszerre meglátták 20 éves gyermekemet, — a Missziótársulatot, — és ha most végignézek ezen a gyermeken, az első érzésem a hála a jó Isten iránt, aki megengedte, hogy felnőjjön és ennyi jót tegyen.

Azonban nem tudom a gyász érzetét sem elnyomni: milyen más lenne ez a 20 éves születésnap, ha körünkben volna a szerető édes Atya, akinek ez a gyermek 20 éven át volt gondja, öröme.

Merengve nézem a 20 éves gyermek homlokát: rajta van-e az apajegy? — és azt kell mondanom: igen. Mert mint a régi németek mondája szerint az istenek származottjainak szeméből kiolvasható volt a Wotan-gyermekség, úgy az elfogulatlan bíráló meglátja a Missziótársulat homlokán az istengyermekség jegyét, melyet elsősorban a boldogemlékű Püspökatya lehelt homlokára és nevelt benne tudattá.

Kérve-kérem az Istent, hogy ez az ihlettség soha ne múljon el a Missziótársulat homlokáról, hanem évről-évre csak fokozódjék.

Van is reményem ezen anyai imám meghallgattatására, mert hisz Istenre van alapítva az egész Missziótársulat.

Amidőn tehát felejthetetlen, Istenben boldogult Püspökatyánk nevében is útnak indítom ezt a Missziótársulat immár 20 éves életében oly fontos Ismertetőt, vagyok minden Missziós Tagot és szíves olvasót sok szeretettel köszöntve

Budapest, 1928. december 8.-án.

alapító főnöknő,
országos elnök.

TARTALOMJEGYZÉK

Oldalszám

Bevezetőül. Írta: Farkas Edith S. M. 6

I. RÉSZ.

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK.

1. A Szociális Missziótársulat Hajnala. Írta: dr. Prohászka Ottokár .. 9
2. A Szociális Missziótársulat Krónikája 11
3. Kegyelmes Püspökatyánk 23
4. Mi a Szociális Missziótársulat? 27
5. A beltagságról 28
6. A kültagságról 31
7. Az Országos Szervezetről 32
8. A Budapesti Szervezetről 36

II. RÉSZ.

INTÉZMÉNYEK.

1. Központi Székház, Budapest (Alapítási évszám 1911.) 39
2. Bethánia Szeretetház, Szikszó (Alapítási évszám 1909.) 42
3. Ottokár Hadiárvaház, Csobánka (Pest m.) (Alapítási évszám 1917.) .. 45
4. Misszióház, Budapest, I., Városmajor (Alapítási évszám 1922.) 50
5. Balatonboglári Misszióház (Somogy m.) (Megnyilt 1925.) 56
6. Nagykanizsai Misszióház (Zala m.) (Megnyílt 1927.) 58
7. Dunaföldvári Misszióház (Tolna m.) (Megnyílt 1927.) 60
8. „Emmaus“ Misszióház, Hejce (Abauj m.) (Megnyílt 1928.) 61
9. AMERIKAI TARTOMÁNY:
   a) Noviciátus, Cleveland (Ohio) (Alapítási évszám 1924.) 62
   b) Social Mission Settlement (Alapítási évszám 1922.) 62

III. RÉSZ.

SZAKOSZTÁLYOK ÉS ÜZEMEK.

1. Központi Szervező Szakosztály (Lásd Országos Szervezet) 32
2. Központi Tanúlmányi Szakosztály (Szociális Iskola és Collégium) .. 65
3. Központi Népgondozó Szakosztály (Lásd Misszióház) 50
4. Központi Patronázs Szakosztály 67
5. Kórházmisszió 73
6. Központi Ifjúsági Szakosztály 75
7. Asszonyszövetség 79
8. A katholikus sajtó szolgálatában 81
9. „Nagyasszony“ Varró- és Kötő-műhely 85

1. A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT HAJNALA.

Miféle szellem volt az, mely a kilencvenesévek végéről átömlött a mi XX. századunkba, — szellem, mely mint friss, tavaszi szél a társadalmi föladatok s bajok őserdejének minden fáját s a fák minden ágát s bogát külön meg-megrázta s megrevideálta? Szellem, mely azután belecsapott az álmos arcokba s az arcok mögött a fásult gondolatokba s új akciót sürgetett? Hogy is hívjam hát azt a szellemet s azt a lélekjárást?

Szociális szellemnek hívom, új s ébredező érzéknek az ember, a testvér iránt, annak java s baja iránt; érdeklődésnek hívom, mely nem éri be azzal, hogy a saját maga portáján nyugalom és rend van, hanem átnéz a kerítésen túlra, még pedig nem kaján kíváncsiskodással, nem a megitélés s a pletykázás indulatával, hanem — nagy szót mondok: — segíteni akaró szeretettel. Ez a szellem jelentkezett a nevelésben, a törvényhozásban, a büntetőjogban, a kormányzatban, a kriminalitás kérdésében, a szövetkezetben, a gyermekvédelemben, a patronázsokban, a javító nevelésben. Mindenhová új meglátásokat, új megérzéseket, új intézkedéseket akart behozni és beállítani. Világosan belátta, hogy a bajok gyökere az emberben van s hogy aki bármily nagy, sőt a legszebb s legideálisabb célokat is szolgálni s feladatokat oldozgatni akarja, annak a szekercét a gyökérre kell alkalmaznia, annak egyenesítenie, a bajok okát megszüntetnie, a züllést megelőznie, az embert kiemelnie s talpraállítania kell.

Ez az új szellem Amerikában kerekedett, ott, a cyclonok hazájában s átjött az Óceánon, de nem rombolva, hanem építve, az atmoszférát tisztítva. Átlengett a magyar parlamenten is, az igazságügyi- és kultuszminisztériumon, a bíróságokon s a pedagógiai társulatokon, a szociális intézményeken s egyleteken is s ez ébresztette föl Farkas Edithben azt az igazán eredeti s nagy koncepciót, hogy a magyar törvényhozás rendelkezései s novellái mellé egy életrevaló szociális szervet kellene állítanunk, mely ezt a modern irányzatot az Evangélium alapjára átviszi s ennek az időszerű, egyénesítő, embert s lelket szerető munkának hivatott gárdát teremt. Ez volt a Szociális Misszió-társulat s most is az. Innen kell nézni a Szociális Missziót s feladatait s e szempontból kell megítélni munkásságát.

Csak ha a szociális eszméknek s járásuknak e kilátójára állunk, akkor tudjuk megítélni s helyesen értékelni ez alkotást s ez alakítást, akkor tudjuk meglátni e vezető gondolatot s tudunk örülni megtestesülésének.

S hogy ez így lett s így sikerült épen magyar földön, azt elsősorban köszönjük a sugalmazó Szentléleknek, ki tehát Magyarországon is jár; azután pedig köszönjük Farkas Edith alapító-főnöknőnek, kinek lelkébe ez a szociális eszme mint pünkösdi tűz csapott bele s ki ennek a pünkösdi eszmének sokévi gyakorlat, próbálgatás, áldozatos munka s fáradozás után a Szociális Misszió szervezetében megvalósítást adott.

Erre az intézményre a magyar katholicizmus méltán büszke lehet, mert magában véve oly eredeti s tőrőlmetszett alakulat, melyben fölsírt a társadalmi bajok fölött érzett nagy szánalom s mely gyakorlati hozzáértéssel párosulva, krisztusi érzések lángjaiban csapott föl a magyar égre.

Mikor valami, legyen az törvény vagy intézmény, legyen az rend vagy társulat, ami ennyire új és időszerű, belelép a szürke, nyárspolgári életbe s nemcsak lenni, hanem tenni s zászlaját a tavaszi szélben kibontani s meglengetni akarja, akkor természetesen útjában áll a kritika s a megütközés, útjába állnak a gazdasági, a létnehézségek, útjába a megnemértés és a közöny; de lesznek segítői is, kik támogatják s kik a szent tüzet kioltani nem engedik. A m. t. alapító-főnöknő s kedves s lelkes s hű leányai erről többet tudnának mondani; de vigaszukra s ez ünnepi hangulat emelésére én csak egyet mondok: tekintsenek vissza s érezzék meg s élvezzék át, hogy az Isten áldása van e művön. „Sors bona, nihil aluid," ez volt a Zrinyiek jelszava; keresztény fordításban ez annyit tesz: „manus Dei, nihil aluid", az Úr teremtő és áldó és segítő és atyai keze s semmi egyéb — ez a Szociális Misszió megteremtésének s ugyancsak fönnmaradásának s áldott munkásságának, nemkülönben boldogulásának titka.

Ez a kéz segítette a mélyen tisztelt alapító-főnöknőt, hogy a Szociális Missziótársulatot megalapítsa, ez a kéz segítette, hogy szervezze és formálja, hogy nevelje s természetfölötti s szociális tartalommal megtöltse. Nélküle Szociális Missziótársulat nincs; de hogy általa van, azt az Isten tette. — Ez a kéz gyámolította és segítette a Szociális Missziótársulatot s adott melléje hatalmat, mely óvja, és támogatót, mely támogassa s ez az oltalmazó, támogató a magyar kormány volt. Gróf Tisza István kormányában Balogh Jenő volt igazságügyminiszter képviselte a szociális szellemnek a bíráskodásban, a patronázsokban, a megelőzésben, az egyénesítésben való érvényesítését s úgy ő, mint a kormányelnök, gróf Tisza István, részesítette hathatós állami támogatásban a Szociális Missziótársulat alapító-főnöknőjét, hogy terveit keresztülvihesse. Ez a sok kegy, ez a sokféle segítség s a körülmények kedvező játéka az Isten kezének remeklésére mutat. Ez az isteni kéz fogja támogatni a Szociális Missziót — reméljük s kérjük — ezentúl is, hogy továbbra is legyen s teljesítse nagy hivatását.

Erre az isteni kézre nyomja rá ma az alapító-főnöknő a hála csókját, „bízván abban, hogy Aki elkezdte benne a jó dolgot, elvégzi azt a Krisztus Jézus napjáig." (Fil. I. 6.)

(Kegyelmes Püspökatyánk 1927 február 16-án tartott ünnepi beszéde az Alapító Főnöknő 50-ik születésnapján.)

2. A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KRÓNIKÁJA.

A Szociális Missziótársulat eredeti magyar alapítás. Farkas Edith alapítványi hölgy létesítette, akinek ebben a munkában irányítója a nagy „szociális püspök", dr. Prohászka Ottokár volt. Farkas Edith már mint fiatal leány a budai Szent Erzsébet Nőegylet tagja, jár szegényekhez, betegekhez, családi és baráti körökben gyűjt számukra ruhát, adományt.

Özv. gróf Pálffy Pálné, az Országos Katholikus Nővédőegyesület áldott emlékű alapító elnöknője csakhamar felismeri benne a lélekmentés hivatott munkását, megnyeri őt munkatársának.

1902

óta intenzíven résztvesz Farkas Edith a magyarországi szociális és nővédelmi munkában, megalakítja a Nővédő-Egyesület néhány leány-körét, utazik, szervez, előadásokat tart, s mind több és több munkatárs gyűlik köréje. Pálffy Pálné grófnő, látva szervező tehetségét, mind nagyobb munkakört bíz rá. Mint ügyvezető elnök rövid idő alatt 47 előadást tart Budapesten és vidéken. Előadásaiból már itt kicsillan az a missziós hivatás, amely később döntően befolyásolja. Ő nyeri meg a katholikus női szociális mozgalomnak dr. Prohászka Ottokárt, akkor még esztergomi spirituálist, aki a Nővédő-Egyesületben eleinte kis körben, Pálffy grófnő szalonjában kezdi meg konferenciáit, melyeknek lelkes közönsége rohamosan nő. Ez a havi konferenciák eredete.

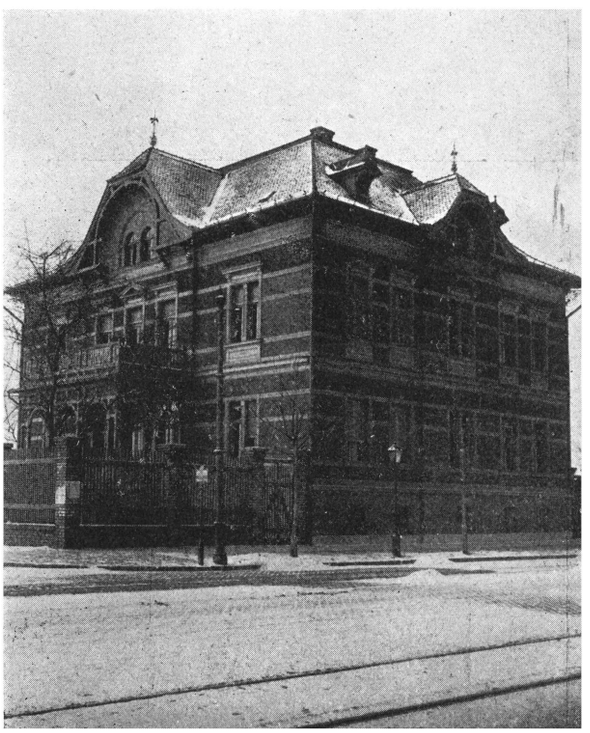

Az Elnök-utcai első otthon.

1907-ben

résztvesz a pécsi Patronázs-Kongresszuson. Az Orsz. Kath. Nővédőegyesület 1907—8. évi Jelentésében így ír róla: „Jött ... szólott ... és gyújtott! Szavai nyomán kézből kézbe, lélekből lélekbe pattant a tenni, cselekedni vágyás izzó szikrája és hatalmasan felcsapó lángba olvadt összse a teremtő akaraterő."

Ez a teremtő akaraterő meggyőződéssé érleli lelkében, hogy: *a dilettáns munka helyébe* — mely nem bizonyúlhat elégnek — *szervezett gárda munkáját kell állítani. Ide szervezett mentőtestület kell, melynek tagjai szaktudással, egész életük feláldozásával szolgálják a szociális munkát.*

Ugyanebben az évben Balogh Jenő, v. b. t. t. segítségével a VIII. ker., Pál-utca 4. sz. alatt megnyitja az első kis Menhelyet, fiatalkorú bűnözők átmeneti otthonául.

1908-ban

a X., Elnök-utca 11. szám alatti házban tízszobás lakást bérel, melyet Bethániának nevez el. A hozzácsatlakozott munkatársak közül kiválasztja az első néhány nővérnek jelentkezőt és rájuk bízza a menhely vezetését. Ő maga irányítja, tanítja a nővérjelölteket és ezzel megveti alapját a Szociális Missziótársulatnak, melynek védnökéül lelki vezetőjét, Prohászka püspököt kéri fel.

Almássy Dénesné grófné.

Már itt kell megemlékeznünk a Társulat néhány jótevőjéről. Az Elnök-utcai otthonban jelenik meg először Tisza István gróf unokahúga, gróf Almássy Dénesné, sz. Károlyi Ella grófnő, aki azóta is hűséges pártfogója a Missziótársulatnak és lelki barátnője az Alapító Főnöknőnek. Még Prohászka püspök életében is minden nagyobb társulati tervben és gondban hűségesen mellette áll.

Dessewffy Aurélné grófné, szül. gr. Károlyi Pálma is meleg érdeklődéssel viseltetett a Társulat iránt.

Nagy szeretettel ott áll a Társulat keletkezése idején b. e. Várossy Gyula érsek, majd b. e. Molnár János és Kanter Károly prelátusok, akik az Alapítónőnek hosszú éveken át nagylelkű támogatói voltak.

Sokat köszönhet a Társulat b. e. Csernoch János hercegprímásnak, aki kormányzásának egész tartama alatt mindig szíves megértéssel mozdította elő az intézmény fejlődését. Magyarország főpapi székében utóda, dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás már római tartózkodása alatt többször tanácsadással és nagyobb anyagi segéllyel támogatta a Társulatot.

Hosszabb ideig volt lelki igazgatója a Társulatnak ft. Szilágyi Oszkár O. S. B. tanár; Schütz Antal dr. egyetemi tanár pedig a múltban és jelenben is irányítónk.

A szikszói Bethánia Szeretetház udvara a nővérekkel.

1909 májusában

a Katholikus Nagygyűlés alkalmával b. e. Fischer Colbrie Ágoston kassai püspök örökös használatra a noviciátus céljaira felajánlotta az Alapító Főnöknőnek a szikszói gróf Hunyady-féle kegyes alapítványt, mely a Társulat első Anyaháza lett. Ide költözik át az Elnök-utcai Menhely és itt nyílik meg a Társulat első noviciátusa. Ez időben a Társulat lelki igazgatója és áldozatos segítője dr. Mázy Engelbert O. S. B. kassai tankerületi főigazgató.

Ebben az évben nyitja meg a Társulat Budapesten a Bíró-utcai Gyermekotthont, (mely szintén a „Bethánia" nevet kapja) és melyben 26 elhagyott gyermeket gondoznak a nővérek. Ez az első preventív jellegű gyermekotthon Magyarországon, ahonnan a gyermekek kijárnak iskolába.

Ebben az időben az alapító Főnökasszony több külföldi tanulmányutat tesz (Németországban, Svájcban) a szociális intézmények megtekintése végett.

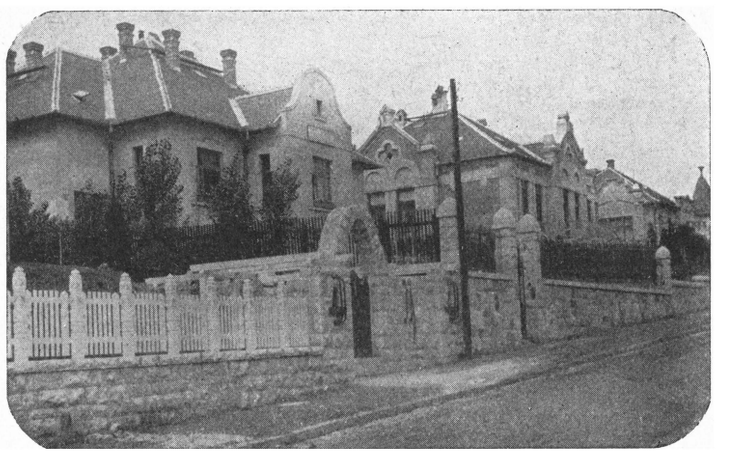

A Szociális Missziótársulat Bethánia Gyermekotthona, Budapest, I., Bíró-utca 6.

1910-ben

Pálffy Pálné grófné egyik cikkében már azt mondja: „A nővédelem hathatósabb fejlődését Magyarországon a Szociális Missziótársulattól várjuk."

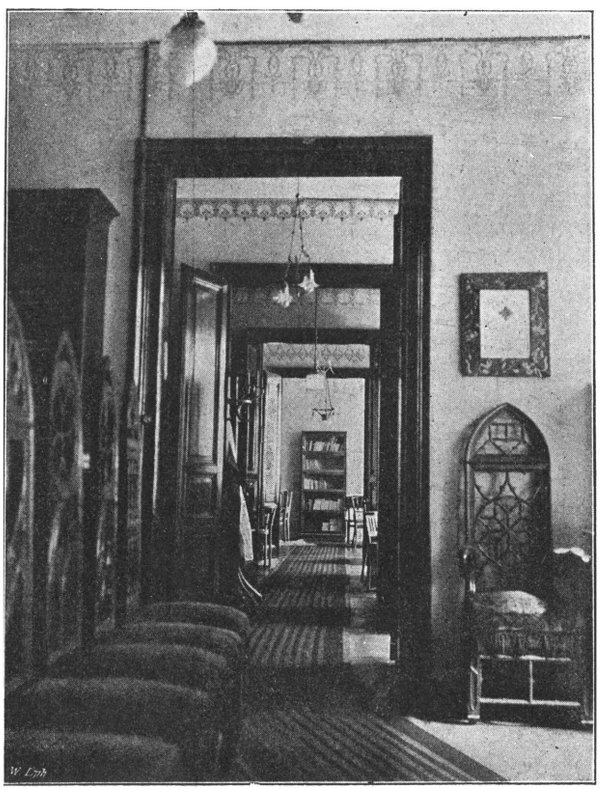

Nővédelmi hivatal, IV., Ferenciek-tere 7.

noviciátust is, hogy a Társulat Szociális Iskoláját látogathassa. — Ez lesz a társulat anyaházává. (Bővebben 39. old.)

1911

nagy lépéssel viszi előbbre a Társulatot. IV., Ferenciek-tere 7. sz. alatt Nővédelmi Hivatalt rendez be az Alapító Főnöknő.

1911 óta Kegyelmes Püspökatyánk már rendszeresen tartja havi konferenciáit a miszsziós tagok, illetve az akkori elnevezés szerint „szeretetszövetségi tagok" számára... Évenként lelkigyakorlatokat tart húsvétkor, melyet a „Léleknapi" gyűjtés követ a társulat javára.

Ugyancsak 1911-ben szerzi meg az Alapító a társulat számára az I., Krisztina-körút 125. szám alatti egyemeletes házat és ott berendezi a Szemináriumot. Szikszóról idehozza a

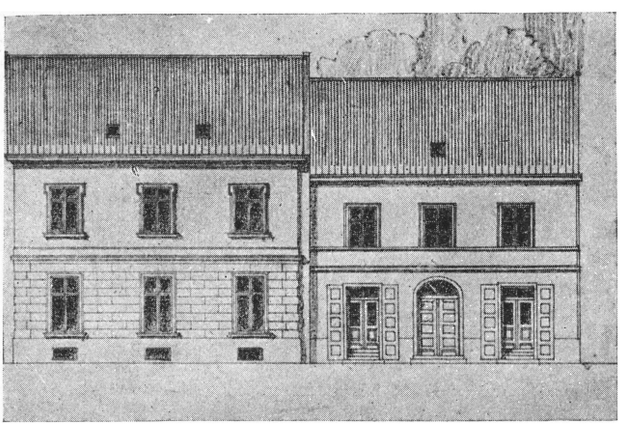

A régi Szeminárium, Budapest, I., Krisztina-körút 125.

Nővérek a Szeminárium kertjében.

1911-ben

nyílik meg a Társulat Szociális Iskolája — Magyarországon az első — s ez időtől fogva évenként rendez elsőrendű szakerők bevonásával általános szociális ismereteket közlő tanfolyamokat és egyes speciális kurzusokat.

A szociális iskola megindulásakor a szociális kiképzés leglelkesebb úttörői és a kurzusok fáradhatatlan előadói voltak: dr. Angyal Pál, dr. Balogh Jenő, dr. Bénárd Ágoston, dr. Bernolák Nándor, özv. Báthory Nándorné, dr. Czettler Jenő, dr. Ernst Sándor, Foerster Fr. W., dr. Hanvay Sándor, dr. Giesswein Sándor, Korányi Sarolta, dr. Morvay László, dr. Ruffy Pál, Rosenberg Auguszta, dr. Rottenbiller Fülöp, Stadler Frida, dr. Schütz Antal, dr. Sík Sándor, dr. Vass József, Wense Róza bárónő, dr. Zsembery István.

1912-ben

indul meg a Társulat hivatalos lapja, az „ÉRTESÍTŐ", amelyből később a „KERESZTÉNY NŐ" lesz. Mint az Irodalmi Bizottság végrehajtó szerve egyidejűleg megnyílik a Társulat Kiadóhivatala is, mely a tagok számára Püspökatyánk örökszép havi körleveleit és a hivatalos lapot expediálja.

Megindul a Forgó-könyvtár sajtópropagandája Budapesten és vidéken, ahol a helyi csoportokat 1910 óta mind sürűbben látogatják az utazó nővérek.

A Szociális Misszió Irodalmi estéket és Szociális Meeting-eket rendez.

1912-ben

a Bíró - utcai Otthon már szűk, a Bethánia Gyermek-otthont az Alapító a Németvölgyi-út 49. szám alá nagy, kertes villába telepíti át.

1917-ben ez az Otthon beleolvad az Ottokár Hadiárvaházba.

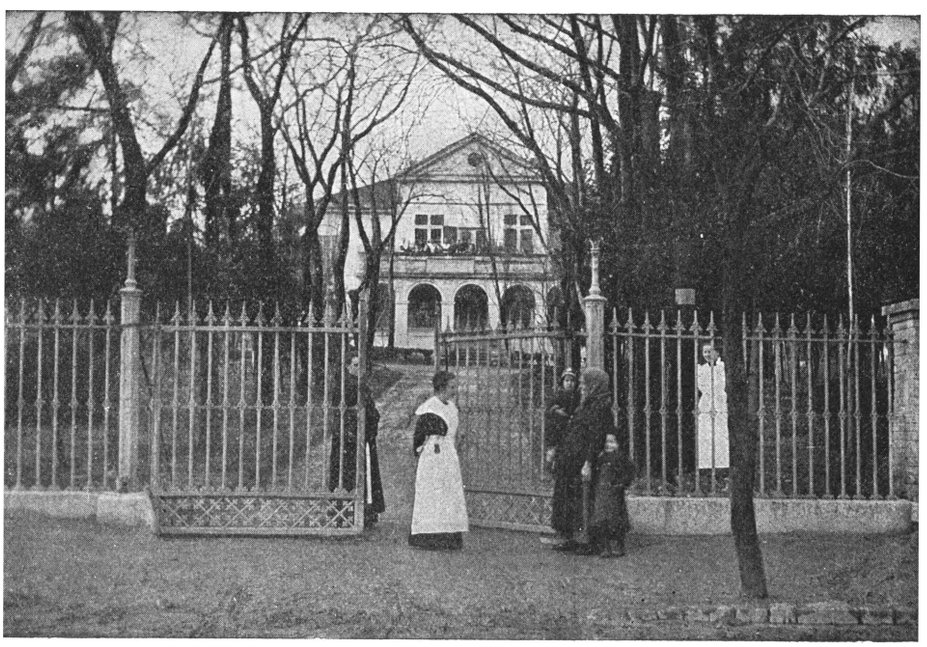

Bethánia Gyermekotthon, Budapest, I., Németvölgyi-út 49. szám.

1914—18-ig

a háború alatt felöleli a Szociális Misszió a következő aktuális munkaágakat:

Székesfehérvárott, Szikszón és Sarkadon a hadi betegápolást,

Budapesten hadi fehérneműt-varrodákat létesít,

Szervezetei útján pedig Budapesten és vidéken Nővédelmi Hivatalokat, Napközi Otthonokat, Népkonyhákat állít fel.

A Társulat összes intézményeiben, szervezeteiben mindenki, még a legkisebb növendékek is, versenyeztek, hogy ki tud többet kötni-varrni a harctéren küzdőknek.

1917-ben

(az 1907-ben alapított) Pál-utcai Menhely, mely átmenetileg a Mihálkovits-utcában volt, — most „Mária Mercedes Otthon" néven az Erzsébet királyné-út 15—17. szám alatt nyer elhelyezést. Vezetését ekkor veszik át a nővérek a munkatársak kezéből.

1917-ben

nyílik meg az Országos Hadsegélyző Bizottság adományából és az Ottokár Hadiárvaház Bizottság kétévi gyüjtőmunkájának eredményeképen az Ottokár Hadiárvaház, a festői Pilis hegységben, Pomáz—Csobánka községek határában, 80 gyermek számára.

„Még egy szemet az esti csöngetésig!"
Kép a Bethánia Gyermekotthonból.

A Szociális Missziótársulat Ottokár Hadiárvaháza, Csobánkán, Via Pomáz.

1918-ban

az erdélyi menekülteket segélyező akciókban dolgozik a társulat.

1919-ben

a kommün alatt kertészeti munkával tartja fenn tagjait.

1920-ban

a kommün után a Társulat, hogy Magyarország újjáépítéséből kivegye részét, a választások előkészítésére megszervezi a Keresztény Női Tábort. A társulati előljáróság engedélyével fellép nőképviselő jelöltnek Schlachta Margit nővér, kit meg is választanak.

1922-ben

Temesvárra is küldött az Alapító néhány nővért, kik ott letelepedtek. Utóbb Dettán nyílt meg az ottani szegényházzal kapcsolatban tartományi noviciátus.

Nagyváradon b. e. Széchenyi Miklós gróf püspöktől egy házat kapott a társulat és Aradon Prohászka püspök és Farkas Edith S. M. nevére szintén egy kegyes alapítványi házat.

A román törvények alapján ez a tartomány független az Anyatársulattól és a lentlévő tagok önként is függetlenítették magukat.

Azok a szervezetek, melyeket a Szociális Missziótársulat Erdélyben alakított, a fennálló körülmények folytán a román tartományhoz csatlakoztak.

Az Alapító Főnöknő a Szociális Missziótársulatot és annak Országos Szervezetét 1922. nyarán nyilvánosan Jézus Szentséges Szívének ajánlja fel. Lásd 3. oldal.

*

Social Mission Settlement, Cleveland (Ohio) 2927 E, 116 th Str.

Joseph Schrembs, clevelandi püspök meghívására 1922-ben három missziósnővér ment ki Amerikába. Ebben a kis Missziósházban telepedtek le és megvalósították az Alapító Főnöknő egyik legkedvesebb gondolatát, a „Gemeindeschwester", vagyis egyházközségi nővér tipusát, az apostoli idők diakonisszáinak mintájára. Két év múlva már nagyobb tartományi anyaházat kaptak.

Lásd 62. oldal.

Ugyancsak 1922-ben épült fel a városmajori Missziósház, a Társulat első Missziós Settlementje, Budapesten.

Lásd 50. oldal.

1923-ban

adja az Alapító Főnöknő a Szociális Misszió beltagjai számára a Szent Ignác Konstitucióí alapján készült Szabályzatot.

Ugyanekkor jár le az első magyar nemzetgyűlési nőképviselő: Slachta Margit nővér mandátuma, melynek újabb vállalását az Alapító Főnöknő nem engedélyezi. Slachta Margit a mellé beosztott nővérekkel együtt a szociális munka elengedhetetlen feltételének tartván a parlamenti működést, ugyanez év májusában több társával együtt a Társulatot elhagyja.

1923-ban

a Szociális Missziótársulat a fővárosban 16 helyen létesít Missziós Gyermek-csoportot, hogy a vasárnap délutánonként az utcán csatangoló gyermekeket szórakoztassa és az utca veszedelmeitől elvonja. Később 1924-ben megszervezi számukra „Gyermekháztartás" keretében, Nyíregyháza mellett a sóstói nyaraltatást.

Ugyancsak ebben az évben az eddig egy táborban dolgozó budapesti munkatársak kerületenként csoportosulnak. Lásd 36. oldal.

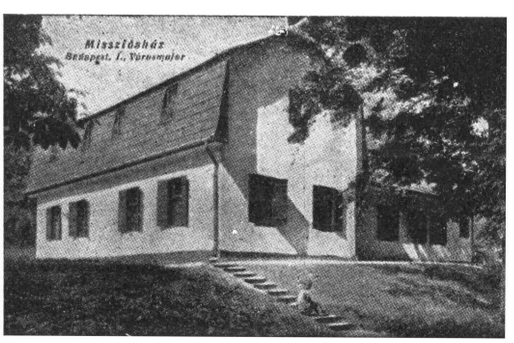

A Szociális Missziótársulat Missziósháza, Budapest, I., Városmajor.

1924-ben

rendezi a Szociális Missziótársulat az Országos Szervezet számára a *Misszióshetet*. Lásd 36. oldal.

Ebben az évben a szikszói Bethánia Szeretetház Reformatoriumát Hadiárvaházzá alakítja át a társulat.

A Szociális Missziótársulat Balatonboglári Missziósháza.

1925-ben

ft. dr. Szentiványi Róbert, noviciátusunk tanára és a Társulat lelkes híve Balaton-Boglár plébánosa lett. Egyetértésben az ottani kegyúrral, dr. Gaál Gaszton o. k. őméltóságával, megnyerte a hitközséget a missziós munkának, mely a tulajdonát képező házat és kertet felajánlotta missziós letelepülés céljaira. A Társulatnak ez az első vidéki Missziósháza 1925 őszén nyílt meg s benne a Napközi Otthon a falu gyermekei számára. A társulat Leányegyesületet alakított és a falu asszonyait betegápoló és népgondozó munkára Asszonyszövetségbe tömörítette s egyidejűleg betegápoló tanfolyamot nyitott.

*

Ebben az évben a vidéki népgondozás, gyermekvédelem, népművelési munka vezetőinek képzésére féléves kurzust nyit a társulat. Ez a kurzus a következő évben már internátussal egybekötött kétéves tanfolyammá fejlődik. A kiképzettek munkaköre kisebb-nagyobb községekben, iskolánkívüli népművelő, egészségügyi, betegápoló, háztartási tanfolyam, nyári gyermekmenedékhely vagy kisdedóvó vezetése. Ezt a programmot bővebben kifejti az egyidejüleg megjelenő útmutató: *Kékkeresztes lobogó a magyar falvakban* címmel. Ezt a Szociális Collégiumot 1926 szeptemberétől 1927 júniusáig a Budapest, X., Család-utca 31/b. sz. alatti házban találjuk.

*

A Szentévben (1925) dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök úr vezetésével száztagú zarándokcsoportjával csatlakozik a Szociális Missziótársulat a VI. Nemzeti Római zarándoklathoz.

*

Ugyanebben az évben az Ifjúsági Központ a Debreceni Leányklubbal karöltve a festői *Lillafüreden* nyaraltatást szervez a missziós ifjúságnak.

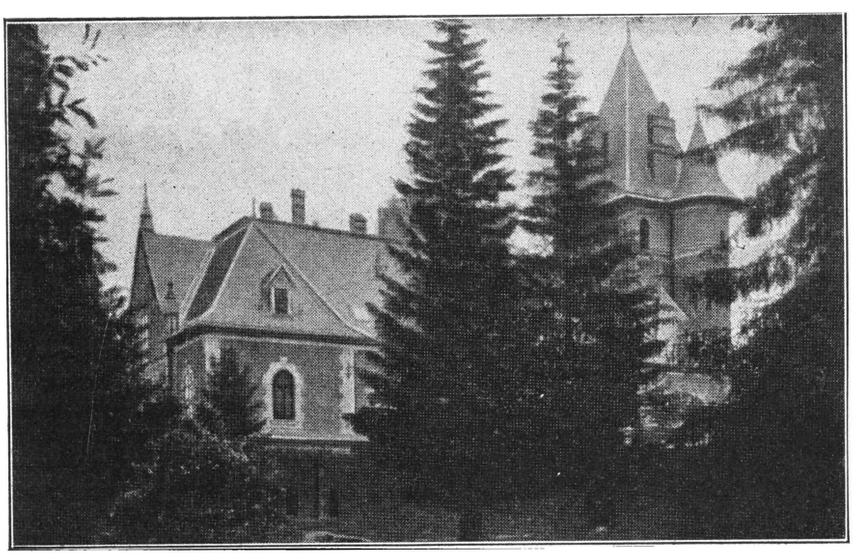

Missziós Ifjúságunk nyaralóhelye, Sasvári kastély, Parád mellett.

A következő években: 1926—27—28-ban pedig dr. Térffy Béla őexcellentiájától, a parádi hitbizomány zárgondnokától a gyönyörű fekvésű gróf Károlyi-féle Sasvári kastélyt kaptuk meg erre a célra.

Ez az állandó nyaraltatási akció új életet és lendületet visz bele a klubéletbe. Szociális jelentősége pedig az, hogy az összes budapesti és vidéki missziósklubok tagjai számára, akik nagyrészt tanítónők, hivatalnoknők, posta tisztviselőnők stb. itt a legkedvezményesebb áron biztosíthatott hosszabb üdülést.

1925 őszén

már bontják a kedves, régi Szeminárium frontjának falait, annyi munka, fáradság drága emlék otthonát...

de ime 1926 őszén már áll a Szociális Missziótársulat budapesti új *Központi Székháza:*

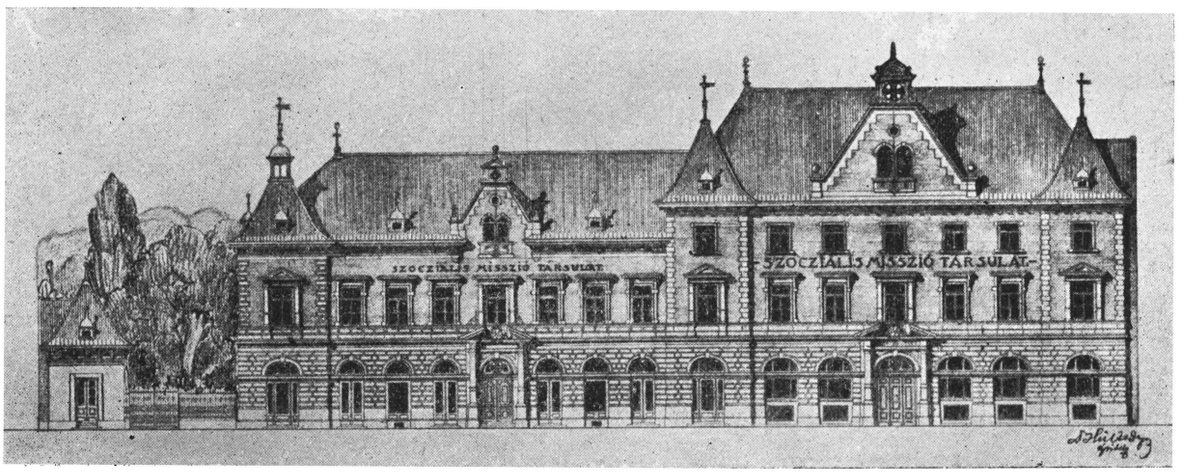

A Szociális Missziótársulat Központi Székháza, Budapest, I., Krisztina-körút 125—127—129.

Az építkezés a Társulat anyagi erejét meghaladó óriási feladat volt. Boldog emlékű kegyelmes Püspökatyánkon kívül a Központi Székháznak és általában a Társulatnak nagy jótevője: dr. Vass József népjóléti miniszter, aki megértő lélekkel sietett segítségére ennek a speciálisan magyar egyházi társulatnak, s az építkezési összeg legnagyobb részét vállalta.

Vass miniszter őexcellentiája a Budapesten dolgozó és minden jövedelmet nélkülőző nővérek, valamint a Noviciátus fenntartásának alapját képező 40.000 pengő kiutalásával biztosítja szociális munkánk folytatását.

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter őexcellentiája ~~300~~ 375 millió korona adományozásával járult hozzá a székház felépítéséhez. A Szociális Missziótársulat egyik nagy jótevője: a Székesfőváros pedig 500 millió koronát adott az építkezéshez.

Számos jótevőnk, barátunk, munkatársunk adott egy-egy téglát ehhez az épülethez. Hálás köszönettel adózunk mindenkinek, aki a Központi Székház felépítéséhez hozzájárult!

Ezt a Székházat Kegyelmes Püspökatyánk benedikálta 1926. szeptember 16-án. A főbejáratnál egy márványtábla hirdeti, hogy ez az a ház, amely Ottokár Püspök lelkének kedves volt, melyet ő „a mi házunk"-nak nevezett, amelyről azt mondotta, hogy ez a ház:

„h a z á t, k u l t ú r á t, l e l k i s é g e t j e l e n t".

„Van házunk, lelkünknek van megnyugvása, erőnknek forrása, össze-tartozandóságunknak

szentelt szimbóluma, eucharisztikus házunk, a nagy szeretetnek tűzhelyes háza, ezért adósok akarunk lenni, olyan adósok, akik folyton fizetnek, sohasem törlesztenek. Ez az igazi nagy kegyelem, szent hivatásunkban lelkesen élni! Tetézi az Úr Isten az ő jótetéményeit; de tetézzük mi is szeretettel, megadással, bizalommal, összetartozandósággal. A mi adósságunk: a mi boldogságunk; mennél jobban érezzük az adósságot, annál boldogabbak leszünk!"

P. O.

1926-ban

december 3-án budapesti Központi Székházunkat *Cesare Orsenigo* c. érsek, pápai nuncius őexcellentiája látogatásával tűntette ki. Meglátogatta vidéki házaink közül a csobánkai Ottokár-Hadiárvaházat is.

Cesare Orsenigo c. érsek, pápai nuncius látogatása a Központi Székházban.

Ugyanebben az évben a Magyar Rádió vezérelnöke, Kozma Miklós dr. az Alapító Főnöknő kérésére havonként egy órára felajánlja a Rádiót. Minden hónap első szombatján a rádió hullámain szállnak a missziós gondolatok Csonka Magyarország határain túl, megszállt területre is . . .

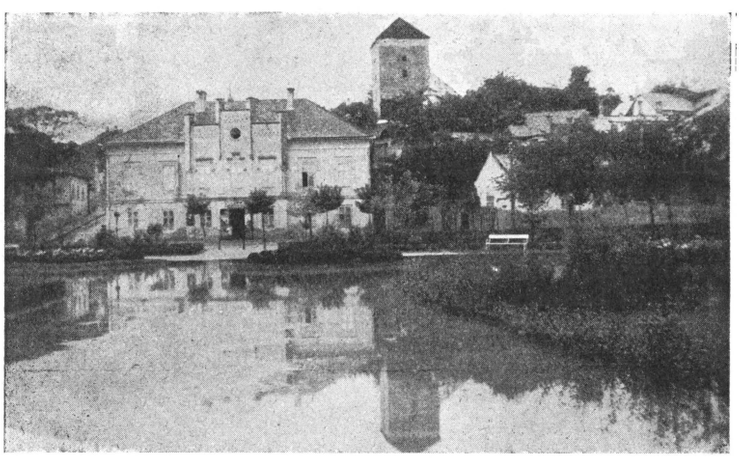

A Szociális Missziótársulat Dunaföldvári Missziósháza.

1927-ben

a nagykanizsai volt szabadkőművespáholyt a Belügyminisztérium a társulatnak adja át Missziósház céljaira. Lásd 50. oldal.

Ugyanekkor veszi át a Szociális Missziótársulat dr. Szakách Ernő nagybirtokos kegyeletes szándéka szerint Dunaföldváron dr. Szakách Iván alapítványát és vele kapcsolatban a községi szegényház vezetését is vállalja. Lásd 60. oldal.

1927-ben,

február 16-án ünnepli a társulat Alapító Főnöknőjének 50.-ik születésnapját és szociális munkásságának 30 éves jubileumát. A kültag-tanács rendezésében ezen a napon reggel a kegyelmes Püspökatyánk által mondott szent misén a missziós tagok közösen járultak a szent áldozáshoz, — délután pedig meleg ünneplés keretében a hivatalos hatóságok és társadalmi egyesületek kiküldöttei üdvözölték az Alapító Főnöknőt.

Alig hat hét múlva mélységes gyász borult a Szociális Misszióra: az Úr magához szólította a társulat Atyját és Ordináriusát: Ottokár Püspököt. Ez a csapás gyökeréig megrázta a Társulatot, de annál nagyobb erővel fogott össze, hogy mint a nagy Püspök szociális programmjának örököse, rendületlenül haladjon tovább a Vele megkezdett úton . . .

1928-ban

az Isteni Gondviselés egy új missziósházat bíz a társulatra: Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter a hejcei püspöki nyaralót, mely Kassa megszállása óta üresen áll, átengedi használatra, ahová a Társulat a Noviciátust telepíti.

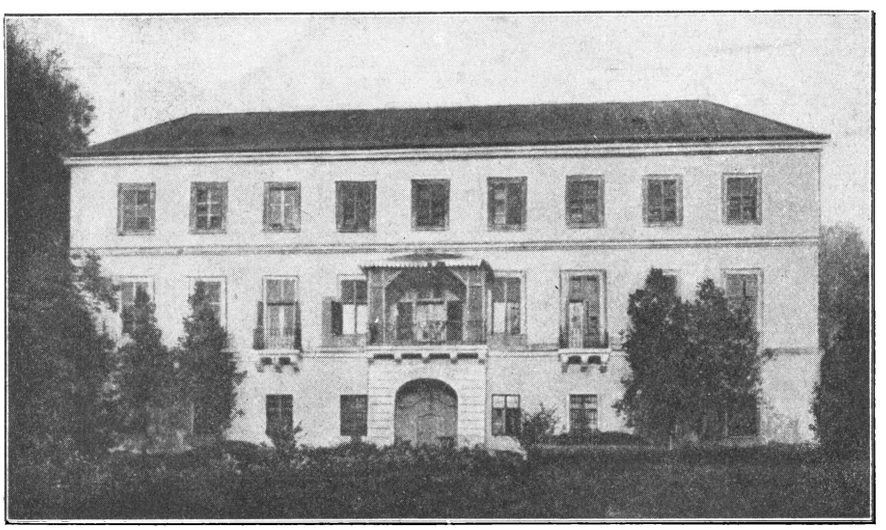

„Emmaus" Missziósház, Hejce, Abaujmegye.

*

Ebben az évben a társulat Budapesten az összes tagok számára rendszeresen megvalósítja azt, amiben eddig csak egyesek részesültek, az „Egy napot Istennel!"

A társulat kültagjai és munkatársai reggeltől estig a Szociális Missziótársulat központi székházában elvonulva Istennel és lelkükkel foglalkoznak, elmélkednek, tanításokat hallgatnak, gyónnak. 1928 április 2-án b. e. Kegyelmes Püspökatyánk halálának évfordulóján 94-en tartottak ily lelkinapot székházunkban.

Ez az „Egy napot Istennel" jelzi a jövő reményét, minden szociális munka koronáját, a Lelkigyakorlatos-ház létesítését. A Krisztina-körúti Székház, ma még lakóknak kiadott egyemeletes 127—129. számú épületrészét szánta ezen terv megvalósítására az alapító főnöknő.

*

Ősszel a Katholikus Nagygyűléssel kapcsolatban megtartott IV. Ifjúsági Kongresszusunkat dr. Serédy Jusztinián bíboros-érsek, Magyarország hercegprimása magas megjelenésével tűntette ki. Egy hónap múlva, november 4-én meglátogatta Központi Székházunkat és az előtte tisztelgő nővérek- és kültagokhoz buzdító szavakat intézett, majd a litánia után főpásztori áldását adta. Ez a két magas látogatás fényes lapja marad az árvaságra jutott Missziótársulat krónikájának.

KEGYELMES PÜSPÖKATYÁNK

Dorothea Gray

„Krisztus barátsága olyan, mint a világosság: nem lehet egyedül hordozni, nem lehet elszigetelten birtokolni, aki megszerezte, akaratlanul osztogatja. Nem lehet csak magunknak világítani. A fizikai fény is osztogatás, de a lelki fényesség százszorosan az. Aki világít, az mindenkié." Ottokár püspök sok lelket vont szociális szívének sugárkörébe és Krisztus szeretete, mint szent ragály adódott lélekről lélekre. Ottokár püspök hatására sokan adták kezüket az Úrnak, hogy dolgozzék velük, szívüket, hogy szeressen velük, szabadságukat, hogy akarjon és éljen velük a szenvedők és elhagyottak szolgálatában.

A nővéreket mind „leányainak" nevezte; — de nemcsak a beltagokra áradt ki nagy szívének kegyelmes szeretete, — hanem a kültagok, országos szervezeti tagok is mind igazi „atyának" ismerték őt, kihez mindig megtalálhatták az utat.

A Missziótársulat minden nagyobb gyűlése, kongresszusa, közgyűlése, minden jelentősebb akciója megindításánál ott találjuk kegyelmes Püspökatyánkat.

A háború alatt.

A háború kitörése után a Szociális Missziótársulat kórházmissziós munkája is elsősorban az ő nevéhez kapcsolódik. Székesfehérvárott, a Széchenyi-utcában kapott házban ápolja állandóan 8—10 nővér a sebesülteket. A Püspökatya szekérrel küldi minden reggel az élelmet, és mindig telik a betegeknek karácsonyi ünnepségre, segélyre, költségekre. S ha a nővérek kimerültek a sok munkától, ők is a Püspökatya meleg vendégszeretetében, pompás parkjában, csendes kápolnájában, atyai szíve melegénél találnak pihenést, üdülést, újabb lendületet.

Ez előtt az oltár előtt minden reggel *két órát* imádkozott Püspökatyánk. Lehetetlen ezt a képet a Missziótársulat Ismertetőjében nem közölni, — mert hiszen ez előtt foglalta össze és vitte az Úr szine elé azokat a kéréseket, szenvedéseket, melyeket a missziós tagok atyai szívére bíztak.

A püspöki kápolna Székesfehérvárott.

Erről a képről önkéntelenül is eszünkbe jutnak Apponyi Albert grófnak fölségesen jellemző szavai, melyeket Püspökatyánkról szóló méltatásában ír: „Beszédeiben volt valami minden egyébnél több és nagyobb jelentőségű: az, amit Prohászka azokból az órákból hozott magával, amelyeket csendes visszavonultságban az Oltáriszentség előtt Urával Istenével foglalkozva töltött. Ennek a „több"-nek misztériumát senki föl nem ismerheti, föl nem derítheti. Ez titok, az Úr és hűséges szolgája között; csak erejét éreztük mindnyájan, akik átszellemült arcát láttuk, hangjának rezgését hallottuk."

Kegyelmes Püspökatyánk nagyon szerette a Missziótársulatot, hallgassuk meg, mit mond róla az 1917. évi Kongresszuson:

„Neve megmondja programmját és szellemét: Küldetés. Társadalmi küldetés. Nemcsak társadalmi küldetés, hanem küldetés a társadalomhoz, abban a pauperizmusban, erkölcsi züllésben, szegénységben, inségben, bajban, szenvedésben küzdő, nyomorgó társadalomhoz.

Szüksége van erre az egyháznak, a társadalomnak, a világnak és mindnyájunknak, hogy ilymódon a régi krisztusi erőknek új beállításával szolgáljuk a *közügyet*. Szükségünk van mindnyájunknak, hiszen érezzük, hogy kompromitálnók a régi nagy multat, hogyha erőteljes jelent nem tudnánk a világba beállítani.

Hála Istennek, hogy ezt a nagy értéket, mely a Missziótársulatban rejlik, megbecsüli az Egyház. Az Egyház is érzi, hogy a papi rend nem elég, kell egy laikus apostolság, mely egyházi felkenés nélkül, de a régi tűzzel, szeretettel áll bele a munkába."

Egyik ismertetőnkben pedig így ír:

„Hegyen-völgyön sok virág virágzik el láttatlanban, ha még oly szinpompás és olajos is: de a búzamezők és szőllők virágzása már nem eshetik meg láttatlanban, rajtuk van a szemünk, mert belőlük lesz kenyerünk, borunk. — A szellemi világban is sok virágzás és hervadás van, melyről nem veszünk tudomást, de annál inkább szemünkbe ötlenek a lelkeknek azon megnyilatkozásai, művei, melyek a szociális világban áldás-számba jönnek s melyek abban is hasonlítanak a búzamezőkhöz, hogy a virágjuk igénytelen ugyan, de a termésük sikerdús mag és tápláló kenyér.

Örülök annak, hogy a krisztusi szeretet és szociális érzék ily eseményszámba menő megnyilatkozását tisztelhetjük a Szociális Missziótársulatban, mely magyar földön keletkezett, itt fejlik, itt dolgozik.

Nem tömjénezek neki; szegfüt, rózsát, rozmarint nem kell szagos vízzel permetezni, hogy illatuk legyen: éppúgy a Szociális Missziótársulatnak is megvan a maga illata: el vannak öntve rajta a szociális olajcseppek, az a kenet, melyet kemény földből, küzdelmekből s napsugárból, Isten kegyelméből szűrt a szeretet."

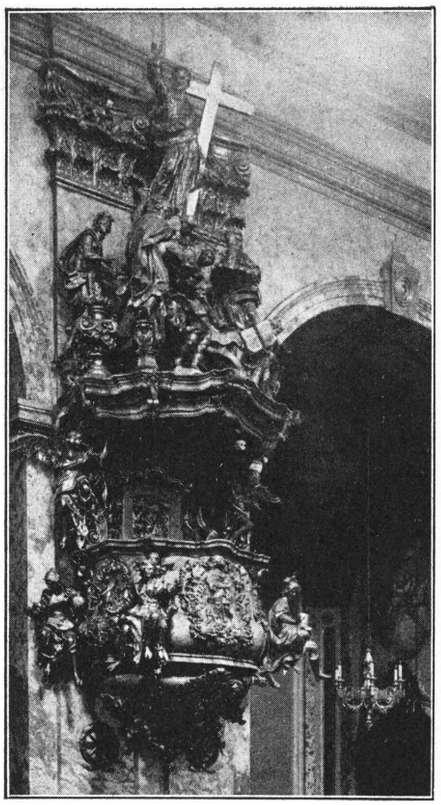

A Budapesti Egyetemi templom szószéke.

Püspökatyánk konferenciái.

A Társulat fennállása óta évenként lelkigyakorlatokat és havi konferenciákat tart a tagoknak. Eleinte különböző helyeken (Angoloknál, Sionban, Reparatrix zárdában, Szervitáknál, sok évig a Knézits-utcai Margit-intézetben stb.) utóbb rendszeresen az Egyetemi templomban. A konferenciák mindegyike mint felejthetelen emlék él a missziós tagok szívében.

A lelkigyakorlatok rendezésének nagy munkáját a Főnökasszony irányítása mellett kezdettől fogva Stoffer Mici kültag, főrendező végezte, akinek később segítői a kültagok. A rendezésben ft. Némethy Ernő dr., Püspökatyánk hűséges tanítványa is résztvett, a szentbeszédet pedig évek óta ft. Koudela Géza dr. művészi orgonajátéka vezette be.

Erről a szószékről hallgatták a Szociális Misszió-társulat tagjai kilenc éven keresztül a megboldogult Nagy Püspököt. Ezen a szószéken kapott agyvérzést 1927 április 1-én. Az oltár felé fordúlva, utolsó szavai ezek voltak: *„Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit!"*

Kegyelmes Püspökatyánk halála.

Az április 1-én bekövetkezett katasztrófa után Püspökatyánk 1927 április 2-án meghalt. Amint a szószékről lehozták, még utolsó áldását adta híveire s örök pihenőre készülő lelke reflexszerűen nyilatkozott meg abban, ami egész életén át teremtő géniuszának rejtett ereje volt: „Favete linguis!" Szelleme köztünk él és elárvult szívünkre bízza utolsó lelkigyakorlatos mottóját: „A lelket ki ne oltsátok!"

Ez év április 4.- 5.- és 6.-ára volt kitűzve a jubiláris 25-ik Lelkigyakorlat. „Ki mondhatná, hogy *ez* a lelkigyakorlat elmaradt? ... Soha némaság beszédesebb nem volt, soha mozdulatlanság nagyobb tettekre nem serkentett, soha becsukott szem befelé nézésre még így nem tanított, soha összekulcsolt kéz lélekbe még így nem markolt, soha kihűlt szív ily tüzesen belénk nem égette Krisztus igéretét: „Légy hű mindhalálig és Én neked adom az élet koronáját."

A halottaságyánál, koporsójánál virrasztottunk s utolsó útját együtt tettük meg vele az Egyetemi templomtól székesfehérvári kriptájáig. A társulati requiemet Központi kápolnánkban tartottuk meg, ahol néhány nappal előbb utolsó miséjét mondta. A hivatalos gyászünnepély október 18-án volt az Orsz. Kath. Szövetség rendezésében. Hogy Ottokár Püspök a Missziótársulatnak ki volt, azt csak az tudja, aki benne él ebben a kékkeresztes nagy családban.

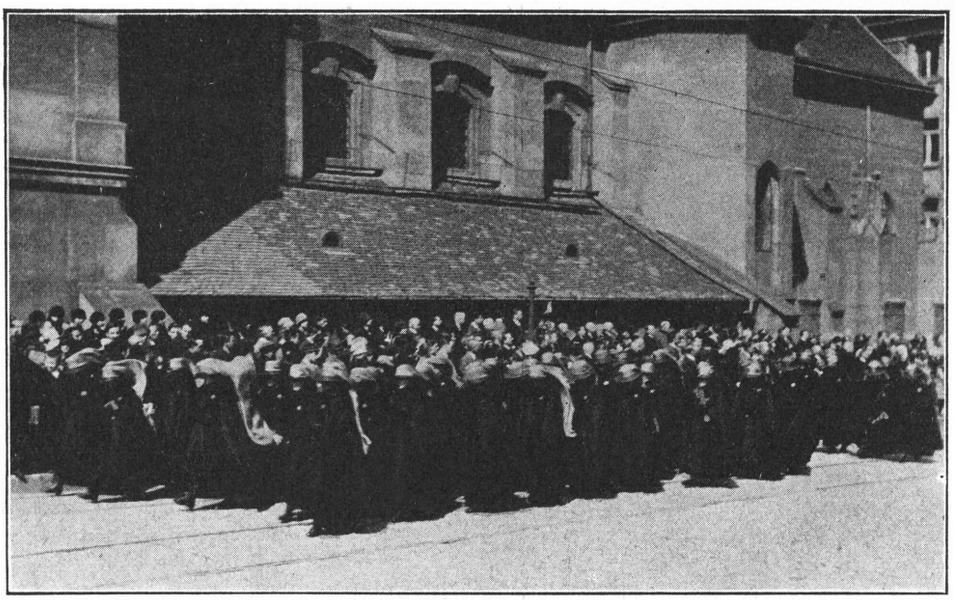

A missziós nővérek gyászmenete.

A Magyar Nemzet Világító Fáklyája.

A társulatot az isteni Gondviselés új munkakörbe állította: a nagy szociális Püspök emlékét őrizni és ápolni, hogy minél szélesebb fénykévében világítson.

Az Alapító Főnöknő mély fájdalma ellenére is tevékeny munkához lát. Fáradtságot nem ismerve összegyűjt mindent, amit Ottokár Püspökről a napilapok, folyóiratok írnak és kiadja „Magyarország Gyásza" című kötetben. Ugyanekkor felkéri dr. Brisits Frigyes S. O. Cist. tanárt, hogy a magyar társadalom kitűnőségeitől megjelent tanulmányokat és méltatásokat rendezze sajtó alá. Ez az impozáns mű *„Prohászka"* cím alatt jelent meg.

Átértve, hogy mélyebb kegyelettel nem szolgálhatja a Nagy Püspöknek szándékait, mint hogy ha irataiból az általa imakönyvnek szánt anyagot összegyűjti és kiadja, dr. Brisits Frigyes S. O. Cist. tanár és D. Jovanovich Lea S. M. nővér közreműködésével sajtó alá rendezte s 1927 karácsonyára már meg is jelent a *Szentlélek hárfája* című Prohászka-imakönyv.

Ezenkívül összegyűjtötte az összes fényképeket, melyek Ottokár püspökre vonatkoznak — gyermekkorától kezdve egészen dícsőséges haláláig — és ezekből összeállított 150 képet tartalmazó diapositiv-sorozatot, szöveget írt hozzá s a *Magyar Nemzet Világító Fáklyája* címen a társadalom rendelkezésére bocsátotta. Ezt a képsorozatot először 1927 október 10-én az Ottokár Hadiárvaházban mutattuk be.

Október 10-ét, Püspökatyánk születésnapját a Társulat minden intézménye, szervezete, családi ünnepélyének tekinti. Az Alapító Főnöknő annak a gondolatnak a propagálását tűzte ki, hogy ezen a napon mindenütt bensőségesen, lélek szerint ünnepeljék Ottokár püspök emlékét: „Mint ahogy a karácsonyfán nem egy nagy láng a szép, hanem sok apró kis gyertyavilág, úgy ezen a napon gyúladjon fel az egész országban mindenütt egy-egy apró, meleg lángocska, melynek fényénél a lelkek erőt és meleget gyűjtsenek az Ő emlékétől és egyénileg merítsenek buzdulást az Ő követésére és az Ő nagy gondolatainak, eszméinek életükbe való átültetésére."

A székesfehérvári kriptába

a Szociális Missziótársulat évről-évre ellátogat tagjaival áldozócsütörtökön, az Úr Mennybemenetelének ünnepén. 1927-ben ötszázan, 1928-ban már ezren indultunk oda külön vonattal.

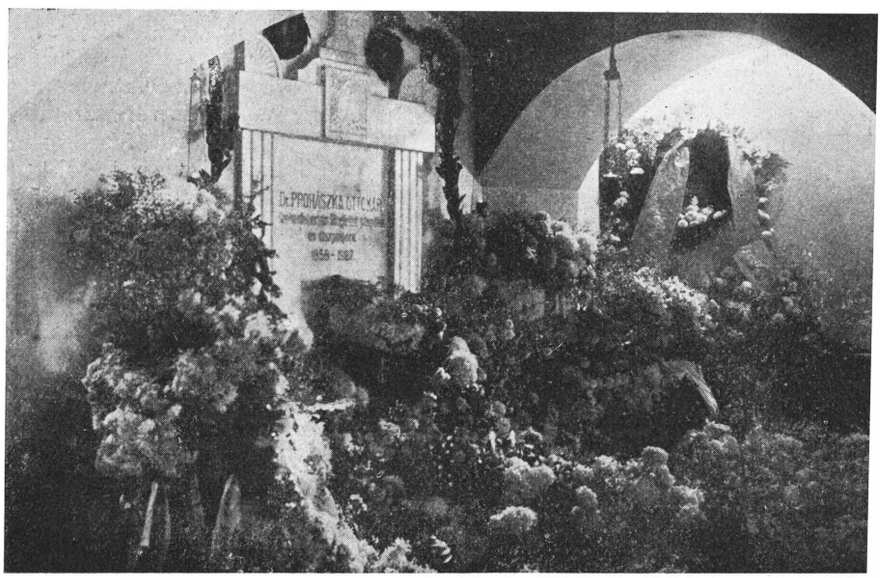

Kegyelmes Püspökatyánk nyugvóhelye a székesfehérvári kriptában.

Kegyelmes Püspökatyánk utolsó üzenete számunkra az, amit az első kegyeletes sírlátogatás emlék-képe hirdet:

„MÍG ÉLTEM, NÁLATOK VOLTAM AZ ISTENÉ,
AMIÓTA HAZATÉRTEM, ISTENNÉL VAGYOK A TIÉTEK!"

Ottokár Püspök cimere.

4. MI A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT?

I. Mi a Szociális Missziótársulat?

A Szociális Missziótársulat hivatásos szociális munkások egyházi és társadalmi szervezete.

a) *Egyházi,* mert beltagjai, a „nővérek" az evangéliumi tanácsok alapján, szerzetes szabályhoz kötött közös életet élnek s mert hármas fogadalommal kötik életüket a felebaráti szeretet munkájának gyakorlásához.

b) *Társadalmi* szervezet, mert a nővéreken kívül vannak *világi* tagjai is, — és mert az *Országos Szervezet,* melynek keretei közé állította a nővérek irányítása mellett Budapesten és vidéken az intézményein kívül végzett szociális munkát, — belügyminiszteri engedély alapján működő világi egyesülés.

II. Mit akar a Szociális Missziótársulat?

A Szociális Missziótársulat *Krisztus szociális királyságának* megvalósulását akarja előmozdítani és szolgálni, — ezen egy mondatba foglalhatjuk össze az alábbi részletprogrammokat:

a) Az *Egyház* szolgálatára lenni a katholikus alapon megszervezett szociális munka által (ezért szervezi munkáját Budapesten egyházközségenként, vidéken egyházmegyénként. A *„Gemeindeschwester"* típus az ideál).

b) A *társadalom* egyes rétegeit közelebb hozni egymáshoz: 1. azáltal, hogy a nyomorgók, szenvedők, elhagyatottak sorsát enyhíti és életük súlypontját az anyagiakról a lelkiek felé fordítja; 2. azáltal, hogy az intelligencia érdeklődését a szociális kérdés iránt felkelti, őket a szociális munkára neveli a krisztusi szeretet szellemében.

c) Pótolni akarja a hiányokat, melyek a dilettáns társadalmi munkában mutatkoznak, — társadalmi mozgalmak, szakképzett erők és intézményes munka által.

III. Milyen eszközzel akarja ezt a Szociális Missziótársulat?

a) Tagjainak tervszerű kiképzése és nevelése által. (Beltagság, kültagság, Orsz. Szervezeti tagság; Lelkigyakorlatok, Szociális Iskola, Szoc. Kollégium, szociális kurzusok.)

b) Intézmények létesítése által. (Missziósházak, Árvaházak, Napközi Otthonok, Nővédelmi Hivatalok, Gazdasági Háztartási Nőiskola, Népgondozók, Népkonyhák, Foglalkoztatók.)

c) Szervező munkával. (Országos Szervezet, annak egyes Szervezetei és Szakosztályai, különböző akciók, mozgalmak. Propaganda.)

d) Kiadványainak és a Keresztény Nő című hivatalos lapjának terjesztése által. (Missziós-Bolt, Könyvkiadó és Könyvterjesztő Vállalat, Irodalmi Bizottság, Kölcsönkönyvtár.)

5. A BELTAGSÁGRÓL.

„Nem ti választottatok engem,
hanem én választottalak titeket."
(János XV. 16.)

„KIK LEHETNEK MISSZIÓSNŐVÉREK?"

„AZOK, AKIKET AZ ÚR ERRE KIVÁLASZT!"

„A missziósnővér egyéniségében mindenekelőtt azt a lelki vonzalmat és rátermettséget keressük, amelyet hivatásnak mondunk. A „hivatás" szó jelzi, hogy nemcsak az egyén értelmi belátásán vagy elhatározásán múlik, hogy való-e valaki erre, vagy sem, hanem egyúttal elhatározásunkon kívül fekvő „hívás"-on is, ki nem eszelt és ki nem gondolt valamin, ami a lélek bensejéből, Istentől cseng felénk.

A hivatás jelentkezései a különböző embereknél kiszámíthatatlanok. Néha hosszabb vagy rövidebb megfontolások, tapasztalások, tanítások lelkiismeretes feldolgozásának végső láncszemeként jelenik meg a hivatás. Máskor esetleg sokáig pihen valakiben és öntudatra sem jut, egyszerre azután ébredez, erős vonzódás alakjában jelentkezik. Meglehet, hogy valakinek tegnap még egészen máson járt az esze, más célok hevítették, más tervek foglalkoztatták, de este azután, vagy ma reggel oly hang üti meg a fülét, melyet nem tud többé elfelejteni: olyan titokzatos érintkezésben részesült a lelke, hogy egészen megváltozott tőle, figyelme határozott irányba és határozott cél felé terelődött; szenvedélye, életfelfogása határozott tárgyat kapott, érzi, hogy hivatást nyert. Amint a szél egy-egy magot elhord messzire, amely termőföldbe hullva óriási fává fejlődik, úgy hull az ember lelkébe egy-egy gondolat, amely gyökeret verve oly naggyá nő, hogy fája egész életét beárnyékolja.

Vannak pályák, melyeken csak az boldogulhat, aki elmondhatja magáról, hogy erre hivatást érez. A missziósnővér pályája ilyen. Hiszen, ha van pálya, amely kegyelemre, hivatásra és sugalmazásra rászorúl, úgy a missziósnővér hivatása az. Nem is kell hozzá voltaképen más.

A tapasztalat bizonyítja, hogy birtokában lévén e hivatásnak, az egyszerű nő megállja helyét e téren, míg az egyetemet végzett tanárnő esetleg hasznavehetetlen; az egyszerű úrileány eltalálja az igazit, míg a tudós esetleg tehetetlen e feladatokkal szemben. Ennek a ténynek az a magyarázata, hogy az ember csak ott boldogulhat, ahová Isten őt „meghívta".

Ha azon gondolkodol, hogy rálépj-e erre a pályára, vagy sem, dönts, kérlek, a fenti sorok értelmében. Ha végig olvasván ezt a cikket, úgy érzed, hogy szíved errefelé vonz; hogy az itt érintett dolgok jobban érdekelnek, mint más ügyek, ha biztatást és rokonszenvet érzesz magadban ebben az irányban való tevékenységre, — ha lelked azt súgja: Isten nekem ezt a pályát szánta: — akkor jelentkezzél, — különben ne. De ha hallod a hívó szót, ne habozz, ragadd meg az Úr Jézus kezét, nehogy kívül maradván, késő könnyekkel sirasd pályatévesztésedet. „Vajha az Én parancsaimra figyeltél volna, békességed leend, mint a folyóvíz és igazságod, mint a tenger örvényei."

Farkas Edith S. M. *„Missziós Útravalók"* I. kötetéből, „A főkellékről".

A missziósnővérek csoportképe (1925-ben). Középen Farkas Edith S. M. alapító főnöknő.

A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULATBA VALÓ BELÉPÉS FÖLTÉTELEI:

Felvételt nyerhetnek olyan hajadonok vagy özvegyek, akiknek családfenntartási kötelezettségeik nincsenek.

Lelkiekben:

1. Róm. kath. vallás. 2. Készség a föltétlen engedelmességre. 3. Alázatos lelkület. 4. Szociális érzék.

Anyagiakban:

esetről-esetre való megbeszélés értelmében, lehetőség szerint.

Iratokban:

1. Felvételi folyamodvány. 2. Keresztlevél. 3. Bérmalevél. 4. Erkölcsi bizonyítvány az illetékes egyházi előljárótól. 5. Orvosi bizonyítvány. 6. Illetőségi bizonyítvány. 7. Utolsó iskolai bizonyítvány. 8. Fénykép. 9. Rövid önéletrajz. 10. Szülői beleegyező nyilatkozat. — A folyamodvány címzendő: Farkas Edith S. M., a Szociális Missziótársulat alapító és általános főnöknője, Budapesten, I., Krisztina-körút 125.

Belépési határidő: minden év június 1-től november 15-ig.

Belépési korhatár: 16 évtől 30 éves korig.

A jelöltség ideje legalább félév, legfeljebb egy évig tarthat. Ezután egy teljes évi zárt noviciátus következik, mely idő alatt a vezetőség a mélyebb lelkiélet megalapozására törekszik. Egy év elmultával, ha az újonc arra valónak bizonyúl és szándékában kitart, fogadalmat tehet.

A fogadalomtétel három éven keresztül mindig *egy évi* érvénnyel bír; három év mulva újabb három évre kötelez, és miután így már hat éve működött a társulatban a fogadalmas nővér, csak akkor tehet örök fogadalmat. A fogadalomtétel, a társulat tradíciója szerint legtöbbször Pünkösdkor van, szép ünnepség keretében.

Az Alapító Főnöknő intenciója, hogy a kemény munka ellensúlyozására, amelyet a nővérek végeznek, mindig megkapják a kellő:

lelki táplálékot: naponként szentmise, szent áldozás, imaóra, évenként 8 napos lelkigyakorlat stb.,

szellemi üdülést: tudományos és szépirodalmi művek olvasása, tanulmányútak, klasszikus zene stb.,

fizikai felfrissülést: napi egy órai rekreáció, évenként többheti pihenés, kirándulások stb.

Ez a képünk egy rekreációs jelenetet ábrázol Csobánkán, a Missziótelepen, amint a Házfőnöknővér a konyhát vezető nővérrel sakkoz és a többiek feszült figyelemmel kísérik a játék kimenetelét.

A napi egy órai rekreáció egy

A missziósnővérek litániára sietnek Csobánkán.

ilyen testi-lelki egészséget szolgáló intézkedés, melyet „közösségben" együtt töltenek a „vezető" és „házi" nővérek, beszélgetve, kézimunkázva, apró háziipari munkákkal foglalkozva. De az is megesik ilyenkor, hogy játszanak, vagy énekelnek... mert a Missziótársulatnak megvan az a sajátsága, hogy csodálatosan megfiatalítja és frissen tartja a kedélyeket.

A missziósnővér tehát tud vidám és gyermekded lenni, sőt ilyennek kell lennie, de elsősorban engedelmesnek.

Ha a csengő megszólal munkára, vagy imára... azonnal indul, hogy minden kötelességének pontosan eleget tegyen. — Ezen a képen pl. esti litániára kongatnak, azért van minden nővér hosszú fekete fátyolban.

Utcára kék fátyolt viselnek a síma, fekete kalapon. Öltözetük egyébként egyszerű fekete ruha, oroszos zubbonnyal, bokáig érő szoknyával. A ruhának egyetlen ékessége a kékzománcos missziós kereszt, az „S. M." monogrammal, melynek belső oldalára ez van vésve:

„Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, azt Nekem teszitek!"

Hazatért testvéreink.

A Társulat meghitt testvéri közösségéből húsz év alatt az Úrhoz tértek:

Mandukits Natália, 1918 október 25-én a spanyoljárvány alatt. (A Nővédelmi Hivatalban működött.) Acél Aloysia, újonc, 1919. Schweiger Beatrix, 1921 augusztus 31. (A háború alatt a székesfehérvári egyik hadikórházunk főnöknője volt.) Konyár Alfonza, 1922 szeptember 30-án (házinővér). D. Jovánovich Lea, a Keresztény Nő szerkesztője és a Szervező Szakosztály vezetője 1927 december 29. A fiatalon elhúnyt nővér mint irónő és mint előadó is nagy közszeretetnek örvendett.

„Aki hazatér az Úrhoz: megmarad a családban." — Az Örök Világosság fényeskedjék nekik!

A Fölségesnek árnyékában.)*

Sátrad szövetje oly könnyű, hogy átragyognak a belső díszek, a csillagok.

Ám zord szelek bárhogy dúlnak, ajtaja meg sem lebben. Zápor óceánként zuhog, át nem ázik.

Reng körülötte minden, világok omlanak, egymásnak esve szét-hullanak. A Te sátrad rendületlen áll.

Körülötte tűzszikrák rajlanak, napok elégnek, holdak kigyúlnak, fénybe káprázik az éther, a Te napod továbbra ködben áll.

Szűk kis szívből fakadt sóhaj könnytől terhesen ér sátrad elé: fénylő lesz a köd, s a függöny megrezdülve tárul szét...

Lea nővér sírja a Farkasréti temetőben.

A boldogság vándora.)*

Vígy el engem innen!

Ahol elfeledi szívem a búsongást, s szemem a könnyeket, szavam az igazságtalanságot, lépésem a szürke bolyongást, tettem a kérkedést és szándékom a gőgöt.

Ahol fáradt szemem elfeledi a távolbanézést, életem a küzdelmet, lelkem a szüntelen vágyat.

Ahol érzelmeim elérnek, vég nélkül és idő nélkül körülölelnek, — oda vígy el engem!

*) Szemelvények D. Jovánovich Lea S. M. „Az én zsoltáraim" című könyvéből.

6. A KÜLTAGSÁGRÓL.

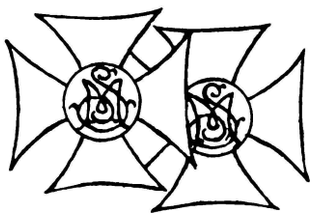

Mi a kültagság?

A kültagok a beltagságot képező egyházi tagok, vagyis a nővérek után következnek közvetlenül s a viszony a két testület közt az, ami a szerzetes rendek és az úgynevezett harmadrendek közt van. A kültagság tehát összekötő szerv a beltagok, vagy nővérek és az orsz. szervezeti tagok között. Minimális anyagi hozzájárulásként ők is befizetik a mindenkori tagdíjat, melynek fejében megkapják a Keresztény Nő című lapot.

Felvétel, jelöltség, kültagfogadalom.

A szociális Missziótársulatnak kültagja lehet minden 20 éven felüli katholikus nő, aki mintegy világi ruhában járó missziós nővér, az Országos Szervezeti tagoknál nagyobb mértékben kívánja a Társulat programmját magáévá tenni és azt hivatásbeli körülményeihez képest szolgálni. Azért rendszeres lelki-életre vállalkozik, bátran hirdeti és védi a társulat elveit és programmját, használja és terjeszti a társulat kiadványait. Nem a sok munka végzését kívánjuk mindenekelőtt kültagjainktól, hanem a megfelelő missziós lelkületet.

Aki kültag óhajt lenni, annak azt írásban meg kell folyamodnia az Általános Főnöknőtől, aki azt a kültagtanáccsal megtárgyalja. A felvételhez két tag ajánlása szükséges. Ha a jelentkező a kültagok közé felvételt nyer, előbb legalább egy félévig kültag *jelöltnek* kell lennie. Jelöltsége alatt résztvesz a bel- és kültagokkal együtt a Társulat összejövetelein. (Lelkigyakorlat, első péntek, májusi ájtatosság, Jézus Szíve triduum, processziók stb.) Beosztást nyer a missziós munka valamelyik szakosztályába és segít mindenféle gyűjtésnél, gyűlések rendezésénél, vállal teremszolgálatot, irodai munkálatokat és inspekciót, résztvesz a Szociális Iskola előadásain, egyes gyűléseken.

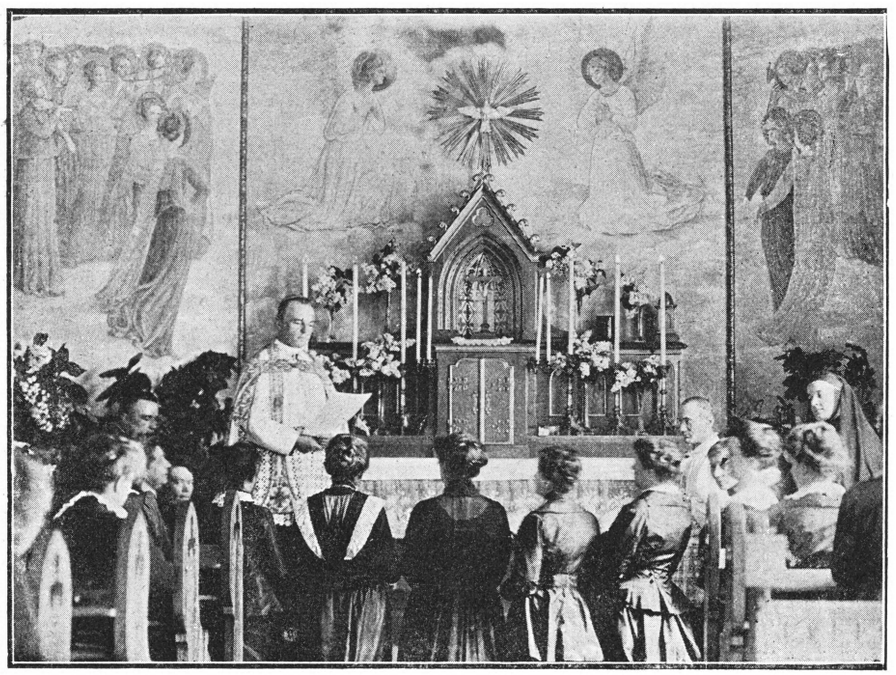

Kültagok fogadalomtétele.

A próbaidő letelte után, ha már elsajátította a missziós szellemet és ha megvan benne a rátermettség és hűség, leteszi a kültagfogadalmat és megkapja a megáldott jelvényt, a kis zöld keresztet.

Kültagtanács, Kültagösszejövetelek.

A legrégibb és legkitűnőbb kültagokból áll a kültagtanács, melynek mandátuma 3 évre szól. Jelvényük megkülönböztetésül kis kék kereszt. (Hivatalos minőségben missziós-kékszalag vállon kötve.) Felmérhetetlen azaz odaadó segítség, kitartó munkálkodás, melyet már eddig is tapasztaltunk kültagjaink részéről.

Régi missziós szokás szerint minden évben rendez a Szociális Missziótársulat néhány meetinget a Kültagok számára, ilyenkor rendesen a Főnökasszony tart előadást, tea-délután vagy kerti ünnepély keretében.

Jegyzet: Lásd bővebben Farkas Edith S. M.: a *Szociális Missziótársulat Kültagjainak Kézikönyve.*

7. AZ ORSZÁGOS SZERVEZETRŐL.

A Szociális Misziótársulat minden külső szociál-charitativ tevékenységét az ORSZÁGOS SZERVEZET foglalja egybe, kivéve azt a munkát, amelyet a Szociális Misszíótársulat intézményei útján (Szociális Iskola, Árvaházak, stb.) fejt ki.

Az O. Sz. jelvénye.

Kibontakozás:

A Szociális Misszíótársulat vidéken már 1910-ben megkezdte propaganda-munkáj Az Alapító Főnöknő utasításai nyomán — aki az országot már mint a Nővédő Egyesület ügyveze elnöke is bejárta volt, — az „utazó nővérek" végigjárták a magyar vidéket, előadásokat tartottak, az alkalmas helyeken a központi munkához hasonlóképen megszervezték a szociál-charitatív munk

Az úgynevezett „szeretetszövetségi tagok" (ős-missziós tagok) munkája a Központ munkáj val párhuzamosan fejlődött.

Eleinte ezek a helyi csoportok is „Misszíótársulatnak" nevezték magukat, de mivel ez elnevezés sok félreértésre adott okot és mivel „Társulat" csak egy lehet, az 1917. évi Kongresszus megtörténik a világos megkülönböztetés: Társulatnak nevezzük a beltagságot és az általa vezete intézményeket, a külső szociális munkát az *Országos Szervezet* bonyolítja le, a belügyminiszteril jóváhagyott Alapszabályok alapján. — Az egyes helyi csoportok neve: a Szociális Misszíótársul (kerület, helység, egyházmegye neve) ... i Szervezete.

Legfőbb vezetőség:

A Szociális Misszíótársulat fővédnöke az ország mindenkori bíboros Hercegprimása. Országos Szervezet Védőelnöke elejétől fogva b. e. Prohászka Püspökatyánk volt. Országos Egyhá Tanácsadója ma is dr. Vass József őnagyméltósága. Mindenkori országos elnöke a Szociális Mis sziótársulat általános főnöknője. Az elnöki tanács ezenkívül a szokásos tisztségeket betöltő, a kö gyűlés által megválasztott nővérekből és munkatársakból áll. (Alelnökök, főtitkár, titkár, egy szakosztályok vezetői, főpénztáros, jogtanácsos, jegyző, Keresztény Nő szerkesztője, ellenőrök, válas tott beltagok.) Az egyes helyi Szervezetek elnöksége hasonlóképen.

Szervezet, Szakosztály:

Az egyes „Szervezetek", abban a városban, helységben, kerületben vagy egyházmegyébe ahol alakultak, a missziós tagok által végzett mindennemű szociál-charitatív munkát összefoglalj és irányítják. De az egyes munkaköröket (pl. fogházmisszió, patronázsmunka, szegénygondoz háziipar, leányklub, gyermekcsoport stb.) az úgynevezett „Szakosztályok" látják el, melyek együt sen a helyi Szervezet elnöksége alá tartoznak ugyan, de szakosztályi vonatkozásaikban, sajá szak-programmjaikkal, a megfelelő budapesti központi Szakosztály irányítását követik. (Szakosz lyok munkájának ismertetése III. rész, 65—85. old.)

Az Egyházi Tanácsadókat az Országos Elnök, illetve a szóbanforgó helyi szerve elnöknője kéri fel és az illetékes Egyházi Hatóság hagyja jóvá.

„Keresztény Nő", Tagság, Jelvény:

Az Országos Szervezet rendes tagja lehet minden katholikus magyar nő, aki az évi tags díjat megfizeti és a munkában résztvesz. Pártoló tagja lehet az a keresztény nő vagy férfi, aki a r des tagsági díj összegét befizeti, de a munkarészvételben akadályozva van.

Tagilletményként a Központ megküldi a tagoknak minden hónapban (július—auguszt kivételével) a „Keresztény Nő"-t, a Szociális Misszíótársulat hivatalos lapját és tagsági igazolvár állít ki az illető nevére, amellyel résztvehet a konferenciákon, gyűléseken stb.

A „Keresztény Nő" a bel- és külföldi szociális mozgalmakat, kérdéseket, irányzatokat áll dóan figyelemmel kíséri, minden számában hoz „Útravalót" az alapító főnöknő tollából, közli budapesti és vidéki missziós-munkatér híreit, eszmekörébe vágó novellákat, verseket hoz, egészs ügyi, háztartási, gyermeknevelési, ruházkodási tanácsokat ad.

Az Országos Szervezet jelvénye a pajzs, közepén missziós kék kereszttel. Fehér zománcozott jelvény alakjában, művészi kivitelben kapható a Központban. Lelkes missziós tagok állandóan viselik.

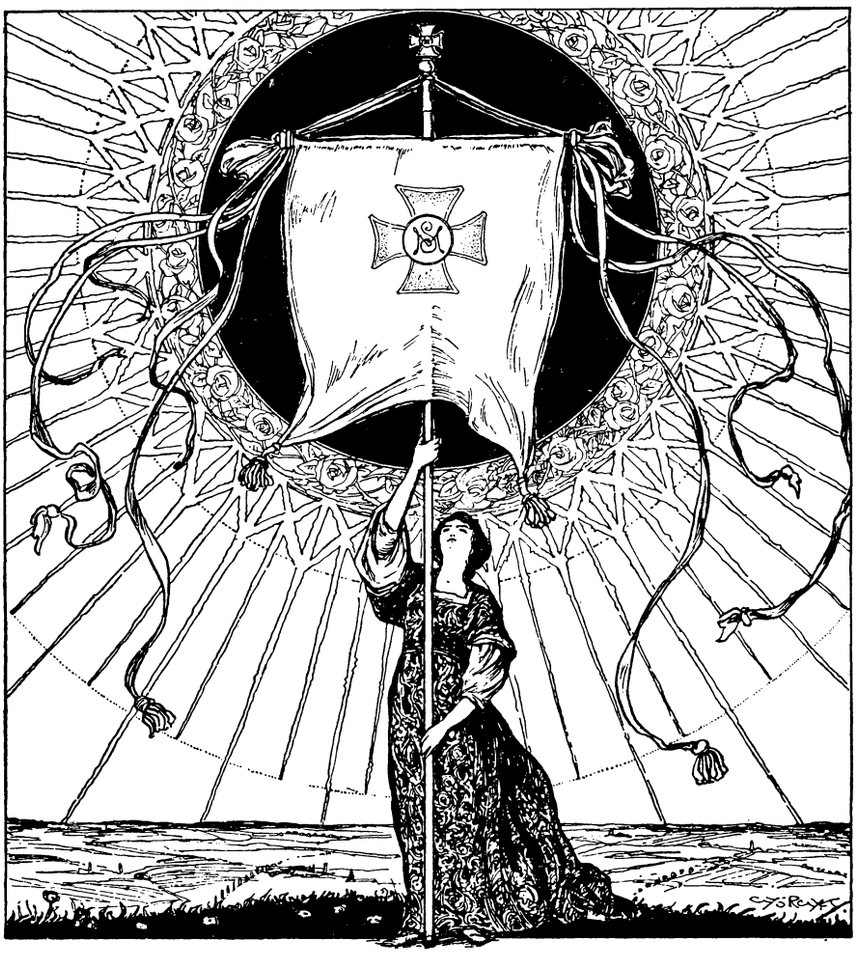

A Szociális Missziótársulat Központjának zászlaja, mely alá tagjait közgyűlésre hívja.

Az Országos Központ közgyűlésre hívja minden évben összes helyi Szervezeteit és egyes tagjait. A közgyűlés előkészítését hónapokig tartó munka előzi meg. (Beérkezett statisztikák összesítése, gyűlések előkészítése, bejelentett tagok elszállásolása stb.)

Minden egyes Helyi Szervezet is megtartja évi közgyűlését, melyre a Központot meghívja. A szervezeteket rendszerint ilyenkor szokták a nővérek, vagyis „központi kiküldöttek" meglátogatni, de más alkalmakkor is tartanak buzdító, szociális, ünnepi, vagy ismeretterjesztő előadásokat. (Rendes havi munkaóra, néhány napos szociális kurzus, tea-estély, zászlószentelés stb. keretében, vagy egy újabb akció beindítása előtt.)

A szervezetek jubiláris közgyűlésén rendesen az Országos Elnök is részt vesz.

A lelkiélet mélyítésére

az elnökség úgy az Országos Központban, mint az egyes Helyi Szervezetekben, a tagok számára évenként húsvéti lelkigyakorlatokat, havi konferenciákat, minden hónap első péntekén Jézus Szíve ájtatosságot rendez. Sok helyütt betartják a havonkénti közös szent áldozást is a tagok. Budapesten ezeket a havi konferenciákat és évi lelkigyakorlatokat 25 éven keresztül b. e. Püspökatyánk tartotta a missziós tagoknak, vidéki szervezeteinkben a ft. Egyházi Tanácsadó tartja meg.

Az 1927-ben drága Püspökatyánk hirtelen halála folytán elmaradt húsvéti lelkigyakorlatokat Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök tartja meg, ezen jóságával is a Missziótársulatot mély hálára kötelezvén; a következő évi lelkigyakorlatot és konferenciákat P. Biró X. Ferenc jézustársasági tartományfőnök tartja; ki nemcsak mint a Budapesti Szervezet Egyházi Tanácsadója, hanem egyébként is egyik legfőbb irányítója a Missziótársulatnak. 1928-ban P. Banghát látjuk az Egyetemtemplomi szószéken.

Hivatalos helyiség:

A Nővédelmi Hivatalt, vagyis a missziós munka központját az Országos Elnök 1911-ben a Ferenciek-tere 7. szám alatt nyitotta meg, ahol otthont adott más testvéregyesületeknek is: a Kath. Nővédőegyesületnek, melynek ügyvezető elnöke volt, a Kath. Lányok Országos Szövetségének, melyet 1911-ben szintén a Szociális Missziótársulat Főnökasszonya alapított és az Országos Katholikus Női Patronázs Egyesületnek (melyet néhány munkatársával már 1906-ban kezdett meg, de hivatalosan csak 1909-ben alakult meg) és az Egyetemi Hallgatónők Szent Margit Körének, melynek szintén ő az alapítója.

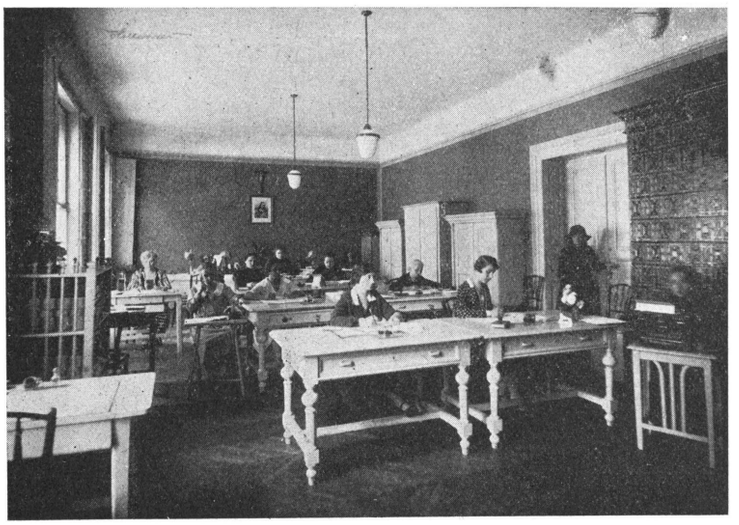

A Szociális Missziótársulat Országos Központja a Székházban, Budapest, I., Krisztina-körút 125.

A Nővédelmi Hivatalt 1915-ben a Gizella-tér 3. szám alatt találjuk (előbb egy évig az Alkotmány-utcában), 1917-ben a Váci-utca 11/b. alatt, 1923-ban a Krisztinavárosban és végül 1926-ban az új Székházban nyer elhelyezést.

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter 1910. óta tanerőket, később menekült tanítónőket, óvónőket osztott be a Szociális Missziótársulat Központi Hivatalába, akik fizetésüket az államtól kapják és missziós munkát végeznek; ezzel is mély hálára kötelezvén a Társulatot.

Mivel foglalkozott 1911-től 1928-ig a Központi Nővédelmi Hivatal?

Csak úgy nagyjából: minden szakosztályt, minden szervezetet, minden egyes akciót a Központ indított meg és tanított be a „saját lábán járni". Szerkesztette a hivatalos lapot, vezette a Szociális Iskolát, rendezte a Lelkigyakorlatokat, Konferenciákat, összes gyűléseket, kivonulásokat, fenntartja a szociális kapcsolatokat.

1917-ben az erdélyi menekültek számára gyüjtött és dolgozott.

1919-ben a Dunántúli Gyűjtést szervezte meg a nyomorgó budapestiek, állásnélküliek, szegény középosztálybeliek számára. Ekkor 10 wagon élelem érkezett be a melegszívű Dunántúlról. Reggeltől estig tartott a szállítmány kicsomagolása, melyben a katonaság a nővérek segítségére volt. A küldemények elraktározása és kiosztása a gróf Karátsonyi-palotában történt, melynek számos helyiségét engedte át erre a célra a szociális érzésű grófi pár.

A kiosztást, amely karácsony táján volt, hónapokig tartó környezettanulmányozás előzte meg,

A Dunántúli gyüjtés folytán beérkezett élelmet a nővérek felügyelete alatt csomagolják ki a vagonokból a katonák.

A szervező szakosztály

az Országos Központ keretében bonyolítja a vidéki Szervezetekkel kapcsolatos munkát: levelezést, beérkezett jegyzőkönyvek feldolgozását, a vidéki Szervezetek legkülönbözőbb kéréseinek és megbízásainak kijárását, elintézését, a központi kiküldöttek utazásainak és újabb szervezések talajának előkészítését, stb.

Ezt a munkát a Szervező Szakosztályt vezető nővér irányítja.

Minden célravezető kezdeményezést és akciót felkarol az Országos Központ: gyógynövények gyűjtésére propagandát szervez, pályaválasztási tanácsadót állít be, hadiözvegyek, hadirokkantak számára kutat alkalmas elfoglaltság után (ezért propagálja a sárvári tejgazdasági iskola tanfolyamait és a kertgazdasági szabadiskolákat), elősegíti az Anya- és Csecsemővédő fiókintézményeinek létesítését, a középosztály figyelmét a háziipar felé tereli stb. stb.

Az anyagiak fedezésére hangversenyeket rendez. Az időnkénti, később évenkénti fővárosi gyüjtőnap megorganizálása is a Központ gondja. A nővérek irányítása mellett az összes küldtagok, országos szervezeti tagok, önkéntes munkatársak kiveszik ilyenkor részüket a munkából. Horthy Miklósné őfőméltósága is meg szokott látogatni néhány urnát a Szociális Missziótársulat gyüjtőnapján.

Auguszta királyi hercegasszony, József királyi herceg és Horthy Miklósné, a fővezér neje osztják a Dunántúli Gyűjtés szeretetcsomagjait.

A főméltóságos kormányzóné báró Urbán Péterné urnájánál a Ferenciek-terén.

Misszióshét.

1924-ben rendezte az Országos Központ a felejthetetlen Misszióshetet. A 800 résztvevő Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter engedélye folytán, az Erzsébet Nőiskolában és az Amizoni Intézetben nyert egy hétre teljes ellátással elhelyezést, melynek költségeit szintén Klebelsberg gróf kultuszminiszter fedezte.

A programm volt: A Jézus Szíve körmeneten való résztvétel, háromnapos lelkigyakorlat (kegyelmes Püspökatyánk tartot-

ta), a másik három napon szociális szakelőadások, beszámolók, közgyűlés, befejezésül pedig egynapos kirándulás a csobánkai Missziótelepre.

Nem kis fáradság a Központnak, de fényes eredmény és általános lelkesedés követte!

Országos Elnökünk el is határozta, hogy amint sikerül a Központi Székház 127—129-es sz. szárnyát rendeltetésének átadni, — minden évben fog *Missziós Hetet* rendeztetni az összes szervezetek vezetősége és tagjai számára.

Jegyzet: Aki az Országos Szervezetet közelebbről óhajtja ismerni, kérjen a Központtól (I., Krisztina-körút 125. sz.) Alapszabályt, vagy Ügyrendet és olvassa mindig figyelmesen a „Keresztény Nő" „Munkatér" rovatát.

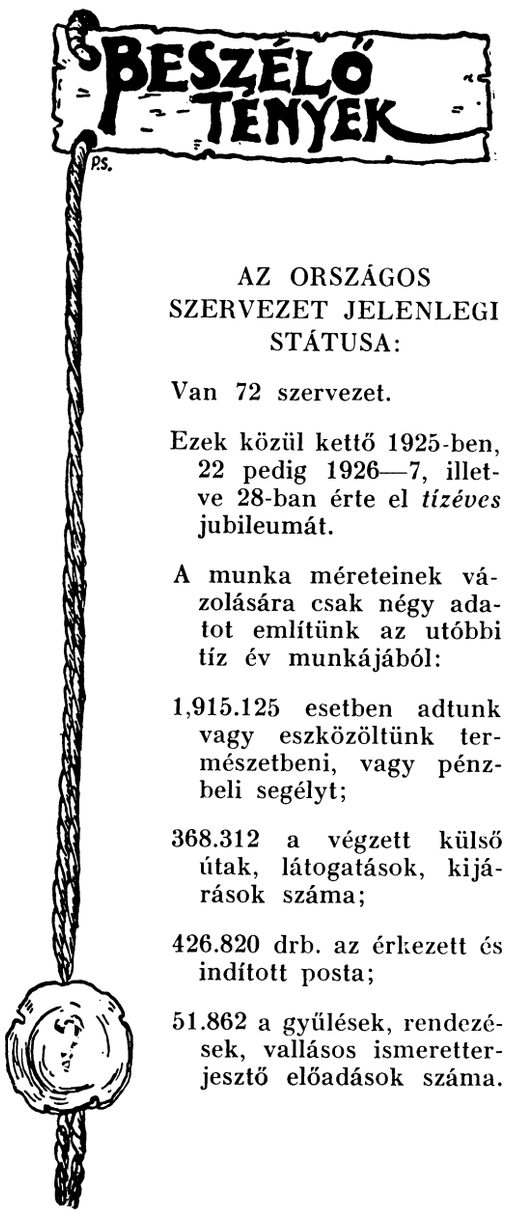

AZ ORSZÁGOS SZERVEZET JELENLEGI STÁTUSA:

Van 72 szervezet.

Ezek közül kettő 1925-ben, 22 pedig 1926—7, illetve 28-ban érte el *tízéves* jubileumát.

A munka méreteinek vázolására csak négy adatot említünk az utóbbi tíz év munkájából:

1,915.125 esetben adtunk vagy eszközöltünk természetbeni, vagy pénzbeli segélyt;

368.312 a végzett külső útak, látogatások, kijárások száma;

426.820 drb. az érkezett és indított posta;

51.862 a gyűlések, rendezések, vallásos ismeretterjesztő előadások száma.

8. A BUDAPESTI SZERVEZETRŐL.

A Szociális Missziótársulat Budapesten az alapító Főnökasszony közvetlen irányítása mellett 1908 óta dolgozik azon, hogy mindazt a szociál-charitativ és kultúrális munkát, amelyet vidéken megszervezni óhajt, a Központban minél jobban kiépítse. Így beállította a központi Tanulmányi, Ifjúsági, Népgondozó, Kórházmissziós és Patronage-Szakosztályokat, melyet részletesen az 50., 65., 67., 73., 75. oldal ismertet.

A Budapesti Szervezet kerületi elnöknőinek, választmányi tagjainak legtöbbje Szociális Iskolát végzett, dr. Prohászka Ottokár b. e. Püspökatyánk havonkénti konferenciáit, lelkigyakorlatait hosszú évek során át hallgatta. Lelkileg és szellemileg így képzett világi tagjaival tudja a Társulat azt a munkatejesítményt elérni, melyet minden évi Közgyűlésen statisztikai összefoglalással felmutat és melyet a Keresztény Nő közöl. A konferenciák, lelkigyakorlatok, bőjti estélyek, szociális esték, valamint a társulat minden központi akciójának megszervezése is a Budapesti Szervezet feladatát képezi.

Kerületi szervezkedés.

A szociális szempontból megdolgozandó munkaterület minél behatóbb kiépítésére és a Központ nagy munkájának decentralizálása szempontjából jól bevált a „kerületi szervezetek" megalakítása. 1923 elején az alapító főnöknő, ft. P. Biró X. Ferenc S. J., Ernst Sándor dr. prelátus és a szakosztályvezető-nővérek Budapest összes kerületeit végigjárták, mindenütt lelki, szociális és a társulatot ismertető beszédeket tartottak. A közönség lelkesedéssel határozta el, hogy az illető kerületben megalakítja a társulat helyi szervezetét.

A kerületi szervezetek mindegyike más és más munkaprogrammot vesz fel, az aktuális hiányok, speciális szociális követelmények szerint. Pl. kültelken, ahol gyártelepek vannak, gyári munkásnőkkel foglalkozik, másutt hajléktalanokkal, a közkórházakban szenvedő, hozzátartozókkal nem bíró betegekkel, elhagyatott aggokkal, a züllés veszélyének kitett gyermekekkel stb. stb.

Az Egyházközségek munkájába való kapcsolódás.

Budapest nagykiterjedésű plébániaterületei a hathatósabb pasztoráció szempontjából 1920-ban átalakultak kisebb autonómiákká, így Budapestnek ma 36 egyházközsége van. A Szociális Missziótársulat kerületi szervezetei eddig 16 helyen kapcsolódtak az egyházközségek munkájába, megalakítván ott a Szociális Szakosztályt.

Ezen szakosztály keretein belül az ott szükséges szociál-charitativ munkát bonyolítják le, gyermekvédelem, szegénygondozás stb. — E helyen említjük meg a Szociális Missziótársulat Gyermekcsoport mozgalmának beállítását az egyes egyházközségekben. (Bővebb ismertetése 16. old.)

1927-ben a gyermekcsoportokban gondozott gyermekek közül 400-at helyezett el a Szociális Missziótársulat vidéki szervezeteiben. Néhány csoport nyaralási költségeihez az illetékes egyházközség is hozzájárult. A fővárosban maradt gyermekek közül pedig kárpótlásul több ezren élvezhettek 1927. és 1928-ban a nyári hónapok tartama alatt (az illetékes hatóságok jóvoltából) a Budapesti Szervezet rendezésében tanulmányi kirándulásokat, szórakoztató délutánokat, az állatkertet, angolparkot, a szép környéket. (Az összes kirándulások részvételi száma 22.000.)

A Krisztinavárosi Egyházközségben Farkas Edith S. M. főnökasszonyunk az egyik alelnök, több egyházközségben tanácstagok és képviselőtestületi tagok az egyes nővérek.

Hősi sírok gondozása.

A Budapesti Szervezet programmjában felöleli a hősi sírok gondozását is. 3500 katona sírjának rendbetartását immár ötödik esztendeje végzi.

Minden évben, november 3-án a Szent István Bazilikában ünnepélyes Requiemet mondat a hősök lelki üdvéért.

A mellékelt képen feltűntetett levelezőlap árusításából fedezi a Szervezet azt az anyagi kiadást, melyet évi költségvetésében ez a kegyeletes munka jelent.

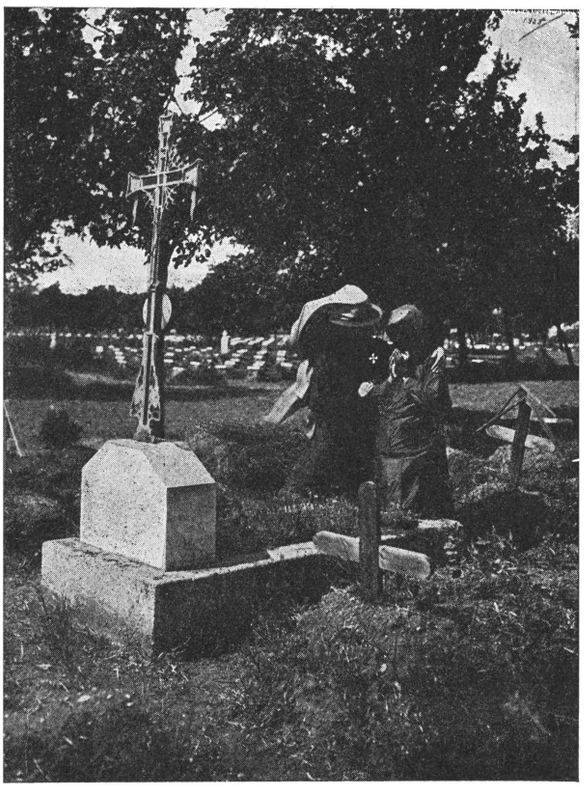

A Budapest, X. ker. „Hősök temetőjében".

Két eset a budapesti munkából.

Nap-nap után lázasszemű, sápadt, négyéves fiucska üldögél a Vörösmarty-tér sarkán, rongyokba burkolva. Mellette kéreget az anyja. Odamegy egyik munkatársunk, segíteni akar. Kérdi, hol laknak, hogy hívják, — elhelyezi a budapesti szervezet a fiúcskát a kórházba, ha már otthon nem ápolhatja szegényt!

Az asszony némának teszi magát, nem szól semmit.

A munkatárs gyanut fog. Telefonál az irodába, segítő társat kér. A kiküldött nővérrel fel-alá járnak a Váci-utcán, megfigyelik, mikor s merre megy az asszony. Követik. A hatodik kerület egyik piszkos bérkaszárnyájának földszintjén aztán eltűnik.

Kis idő multán becsöngetnek és a fiút keresik. Nincs otthon! „Itt kell lennie!" Keresik és végre rátalálnak — a világító kis udvarba kiállítva egy szál ingecskében, amint didereg a csipős őszi időben. Azonnal kórházba vitték szegénykét. Az asszony ellen megindul az eljárás, — bevallja, hogy azért kötötte ki mindennap egy kicsit a „lichthofba", hogy beteges maradjon és többet koldultathasson vele. Mennyire nyitott szemmel kell járnunk!

*

A Budapesti Szervezet gyermekcsoportjai részére juniálist rendezett. A fogházmisszió egyik nővére a városból hazatérve, nagy csoport gvermeket lát birkózni, szaladgálni a Gyorskocsi-utcában. Eszébe jut, — ejnye, ezeket is elviszem a Városmajorba, habár rendes csoportba még nem lehetett befogni a kis vadócokat. „Aki akar, jöhet, tíz perc mulva indulunk!" Nosza, rajta, volt futás. Három perc alatt már katonás rendben indulhatott a kis csapat, — huszonhárom kis rongyos, sápadt gyerek masirozott a juniálisra. Nagyon élvezték a fákat, virágokat, nagy játékot, jó

uzsonnát. Nővérünk észreveszi, hogy a cukorból alig szemelgetnek valamit, mind eldugja, miután kis tenyerén kiszámolta. „Jóska, hová viszed a cukrot?“ ... „Tetszik tudni, otthon van az Ilonka, meg a Miska, és az édesanyámnak is viszek! ...“

A kis csapat huszonhárom tagja közül alig akadt kettő, aki nem gondolt volna az édesanyjára.

A Budapesti Szervezet a téli hónapokon keresztül az óbudai téglagyári munkásnők számára ingyenes kultúr-tanfolyamot tartott. Az évzáró vizsga után az egyik tanulmányi kirándulás résztvevőit mutatja be képünk.

***

A nagyváros nyomorát, szenvedését — tudjuk — megszüntetni nem lehet, azonban a Budapesti Szervezet segíteni akar mindenütt, ahová tagjai által elérhet. Tagjai, akik b. e. Kegyelmes Püspökatyánk lelki vezetésében közvetlenül részesültek, halála után azt tűzték ki programmul, hogy emléke és hátrahagyott írásai nyomán fokozottabban akarnak az ő lelkéből élni, az ő tanításaiból meríteni, az ő szociális állásfoglalását magukévá tenni, — hogy így, mint az Országos Szervezet központi alakulata és a vidéki szervezetek mintája, méltóképen követhessék b. e. drága Püspökatyánknak, a *szociális lángoszlopnak* iránymutatását.

A Budapesti Szervezet ennek tudatában munkaévét egy lélekemelő záró akkorddal fejezi be: évről-évre ellátogat tagjaival áldott emlékű Püspökatyánk székesfehérvári kriptájához, mélységes hálájának és kegyeletének kifejezéseül.

II. RÉSZ.

INTÉZMÉNYEK.

A szociális munka eredménye és kikristályosodása az intézmény. Az intézmény az akciót, mozgalmat, kikezdést követő gyümölcs, beteljesedés, nyugvópont.

De az akció, a mozgalom tovább folyik és újabb eredményekért küzd a szociális munkatereken. Az intézmény ápolja a már elért eredményeket.

1. A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KÖZPONTI SZÉKHÁZA.

(Keletkezés történetét, főépület képét lásd a Krónikában 18. old.)

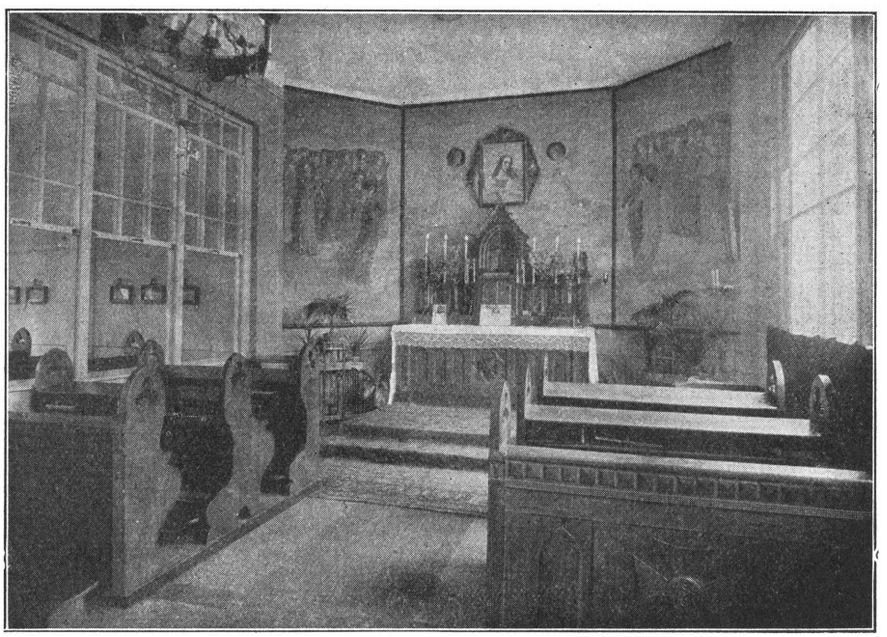

A Központi Székház kápolnája.

Mielőtt végigjárnánk ezt az impozáns épületet, menjünk egy térdhajtásra a kápolnába, ahol boldogemlékű Püspökatyánk pesti tartózkodásai alatt rendszeresen misézett és ahol utolsó szent miséjét is mondta.

A csupa-ablak kápolnába régi, árnyas fák, virág, madárcsicsergés között vezet az útunk. A kert egy hangulatos sarkában, a legöregebb fának lombsátra alatt a Jó Tanács Anyjának képe fogadja a látogatót, — itt tartózkodnak a legszívesebben lelkinapot tartó vendégeink. Itt a kápolnában végzik reggeli, déli és esti imáikat a beltagok, hallgatnak mindennap szent misét. Az oltár mögötti falakat borító Fra Angelico freskót Madarassy Erzsébet és Elman Anna művésznő festette. Ezenkívül egy értékes rég Madonna-kép, Jézus Szíve, Sz. Ignác kép és Szent Benedek szobra diszíti a kápolnát.

Mivel a kápolna nagyon szűknek bizonyult, a Szeminárium frontjának újjáépítéseko az Alapító Főnöknő nagy Oratóriumot építtetett melléje, — ebben foglalnak helyet a vendégek munkatársak, környékbeliek, a szokásos első pénteki ájtatosságokon, májusi litániákon vagy má alkalmakkor.

A Központi Székházban lakik az Alapító Főnöknő és a Központban működő nővérek.

A Központi Székház nagyterme.

A Központi Székház főbej rata a Krisztina-körút 125. szá alatt van. A belépőt a portá nővér, vagy helyettese fogadja. főbejárat ékessége Püspökatyár márványplakettje, annak emlékér hogy ezt a házat ő benedikált — a főbejárat széles folyosóra to kollik, amelyről az egész földszi tet elfoglaló hivatalos helyiségek nyi nak. Jobbra az Országos Szervezc balra a Budapesti Szervezet helyis gei vannak. Itt különösen délelő nagy a forgalom, mert különböz ügyekben a munkatársak és a hel és vidéki szervezetek tagjai keresi fel a Központot. A fölvett ügyekne lebonyolítása a csendes nagy mui katermekben történik, ahol 9-től 2-i csak a hivatalos minőségben ott mí ködők tartózkodhatnak. A két Kö pont között van még az alelnökö irodája. A főlépcsőn felhaladva szé les, napfényes (nagyobb gyűlések alkalmával a nagyterem kibővítésére szánt) folyosór érünk. Innen nyílik a nagy előadóterem, itt folyik le a társulat minden összejövetele, kurzusa kongresszusa, estélye. A zongorával és harmóniummal felszerelt nagyteremnek ékességei a Jézu Szíve kép és a társulat kékkeresztes lobogója. A nagyterem végében annak teljes szélességébe hatalmas, összecsukható amerikai ajtókat találunk, az ajtók mögötti emelvény a csukható ajtó alkalmazásával egyben kisebb tanácstermül szolgál.

Erről az elsőemeleti folyósóról nyílik még a társulat titkár-nővérének irodája, valamint a Alapító Főnökasszony fogadó- és dolgozó-szobája, ahonnan a Szociális Missziótársulat minde munkája kiindul és irányítást nyer.

*

A lépcsőháznak lezárt része a második emeletre vezet, amelyet egész terjedelmében a nővérek lakószobái foglalnak el, s ezért u. n. klauzura. Mindkét emeleti folyósónak a belső udvarra néző oldalán két-két nagyobb méretű balkonra jutunk. Ezeket azzal a célzattal építtette az Ala pító, hogy a beteg és üdülő nővéreknek a kellő levegőt és napfényt biztosítsa.

A belső udvart körülvevő épületszárny még a régi Szeminárium, — ennek első emeletén találjuk a könyvtárszobát, amely egyben a nővérek nappalija is. A szociális munkának ez a kb. 4000 kötetre terjedő könyvtár lényeges kiegészítője, amelynek állandó fejlesztésére a társulat nagy gondot fordít. A művek egyrésze szociális szakmunka. Ide csatlakozik a folyóirat-gyűjtemény is. a Keresztény Nő cserepéldányaként mintegy 140 különböző bel- és külföldi, főleg szociális és hitvédelmi lap. A különböző szociális kérdésekre vonatkozó cikkek, előadások, adatok, statisztikai kimutatások tervszerű csoportosításából áll a szociális anyaggyűjtemény. Ez a gyűjtemény a tagok rendelkezésére

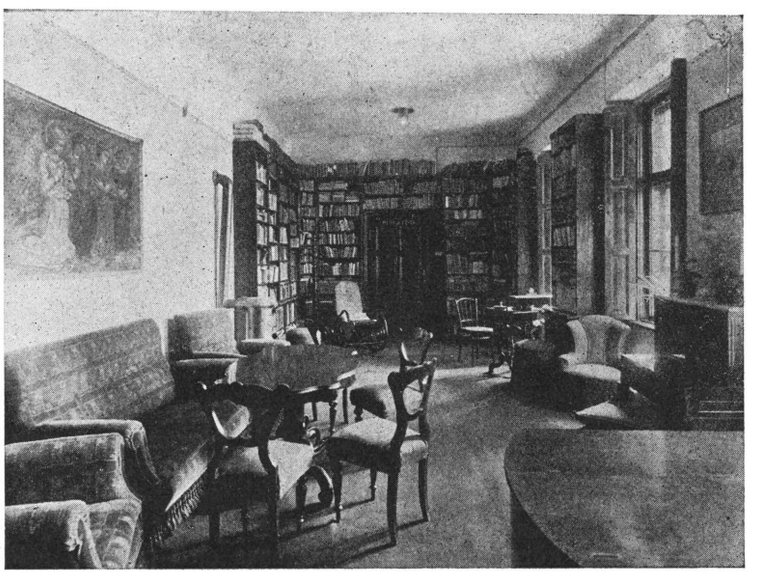

A Központi Székház könyvtárszobája.

állva, irányításul szolgál szociál-charitatív kérdésekben, bő forrásként különböző szakelőadások és tanulmányok megtartásához. Drága Püspökatyánk gyakran fogadott ebben a könyvtárteremben és kedves emléke a társulatnak, hogy halála előtt utolsó audienciáját is itt tartotta. Innen nyílik az a vendégszoba, ahol budapesti időzései alkalmával és így utolsó itt tartózkodásakor is 1927 március 26.-tól április 1.-éig b. e. Püspökatyánk lakott. Ez a szoba, amely érintetlenül ma is úgy van, ahogy április 1-én délután 5 órakor a férfikonferenciájára sietve elhagyta ... — sok látogatót vonz, akik ezt az egyszerű szobácskát valósággal elárasztják virággal.

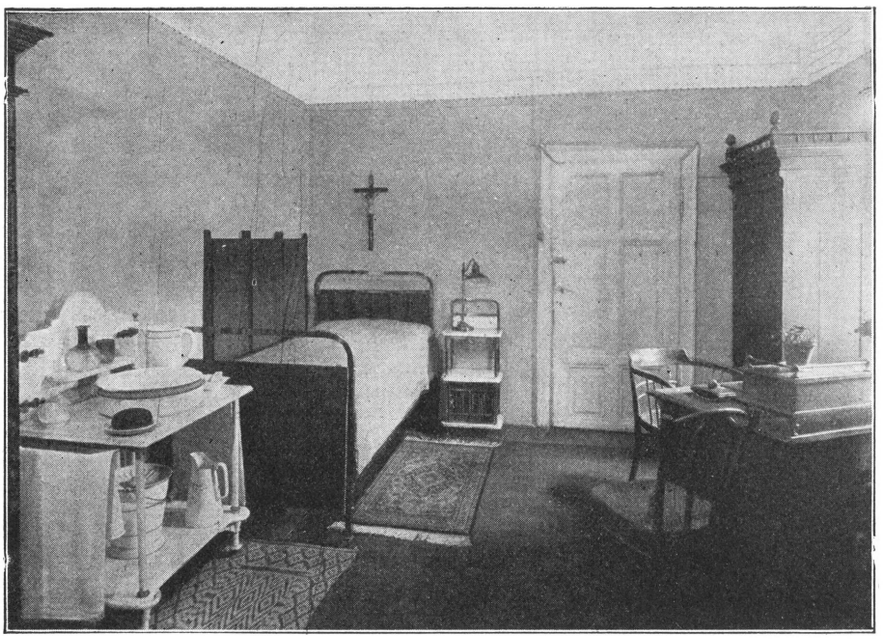

„Püspökatyánk szobája" a Központi Székházban.

Ugyancsak a régi keresztépületben van a nővérek tágas, egyszerű ebédlője, amelynek ablakai a kedves öreg kertre néznek.

Ez a kert érdekes budai stílusban az első emelettel egyszínvonalon van, a 125. számú főbejárat felől a belső udvaron át juthatunk ide.

Az istentiszteleteket rendszeresen látogató közönség a kert másik oldalán levő 127. szám alól nyíló kerti lépcsőn át jár fel.

A 127. és 129. számú bérházat az alapító főnöknő (előrelátván a terjeszkedés szükségességét), 1917-ben megvette és ez most a Székház újjáépítésekor gondviselésszerűnek bizonyult, mert külsejében a székházzal teljesen egy frontot alkot, belsejében pedig a lakások sorozatos felszabadulása folytán lehetővé teszi a székházzal kapcsolatos zárt Lelkigyakorlatos ház megvalósítását.

A kápolna a kert felől nézve.

2. BETHÁNIA SZERETETHÁZ.

(SZIKSZÓ, ABAUJ MEGYE.)

A „Bethánia" mint Reformatórium.

A Szociális Missziótársulat Krónikájából tudjuk, hogy 1909-ben adományozza örökös használatra ezt a gróf Hunyady-féle kegyes alapítványt a kassai püspök a Társulat céljaira az Alapító Főnöknőnek. Még ebben az évben ideköltözik az Elnök-utcai Menhely és megnyílik a „Reformatórium", ahová az Igazságügyminisztérium utalja be a javítónevelésre ítélt leányokat.

A Szociális Missziótársulat 1916. és 1917. évi „Ismertetője" az Alapító Főnöknő tollából, és ugyancsak tőle a „Hivatalos pártfogó" című füzet részletesen beszámol a javító-nevelés mivoltáról és azokról a morál-pedagógiai elvekről, melyeket a Szociális Missziótársulat ezen a téren követett. A Reformatóriumból néhány év leforgása alatt sok leányt helyezett ki a vezetőség jó keresztény családok háztartásába.

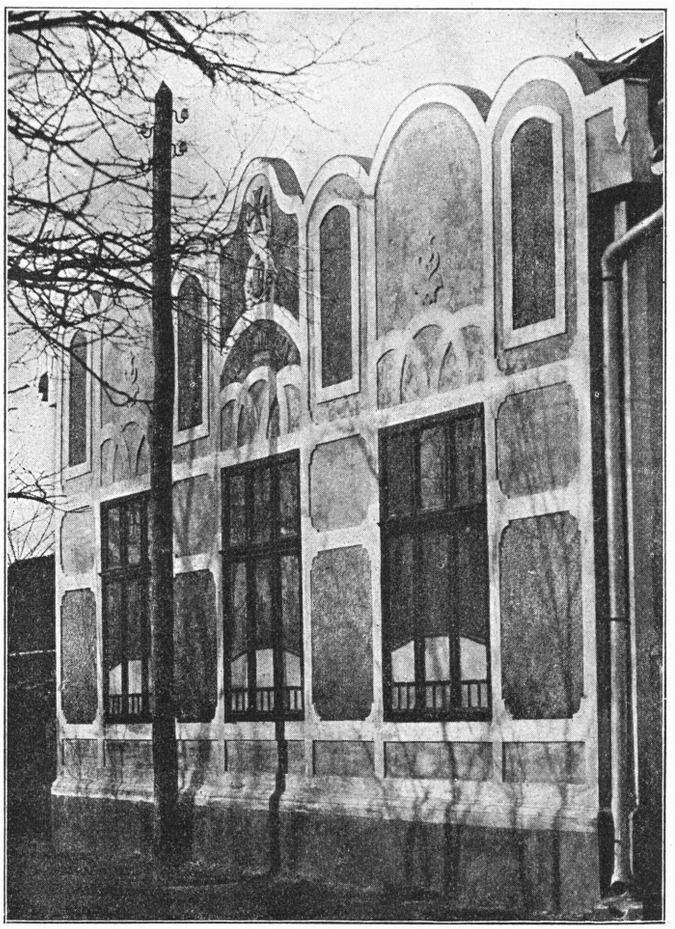

A Szociális Missziótársulat róm. kath. iskolája Szikszón.

Katholikus Iskola.

1909-ben a Szociális Missziótársulat átvette a helybeli római katholikus iskola vezetését, melyet államsegéllyel azóta is fenntart.

Az iskolát látogató gyermekek száma körülbelül 200.

A képünkön látható modern iskolaépületet a Főnökasszony 1912-ben építtette.

A „Bethánia" fenntartása.

A „Bethánia" Szeretetház fenntartására szolgál a Minisztériumtól a gyermekekért fejenként kiutalt tartásdíj, azonkívül az alapítvánnyal járó 70 hold föld jövedelme. Ez a 70 hold föld egymástól távol fekvő 14 parcellában van szétszórva Szikszó határában, ezért kezelése annyira nehéz és költséges, hogy termelési lehetőségét és jövedelmét lefokozza. A szántóföldek tagosításra várnak, valamint az alapítvány régi szőllője új telepítést igényel. A ház szükségletére a gyümölcs, zöldség s részben a gabona megterem ugyan, de azért addig, amíg a gazdasági helyzet jobbra nem fordul, az intézet vezetősége más termelési ágakhoz is folyamodik.

Így pl. 1924-ben szövőműhelyt állított be, mely néhány évig szépen dolgozott, amíg a külföldről beözönlő textilárú az értékesítés szempontjából nem tette lehetetlenné. Fehérneműt és felsőruha varróműhelye és kézimunka üzeme ellenben egyre fejlődik, amennyiben a helybeli és vidéki megrendelőknek ruhákat és művészi kézimunkákat készít. — Ilyen eszközökkel igyekszik a vezetőség lehetővé tenni, hogy a növendékek minden testi-lelki szükségletéről gondoskodhassék.

A kerti munka és szüret Szikszón valóságos élvezet. Ornitholó-giai szempontból hazánk leggazdagabb vidékeinek egyike: 14-féle éneklő madár vendégszerepel ott, a szikszói vadregényes parkban; reggeltől estig áll a koncert, közben hull a gyümölcs is a szorgalmasan kertészkedők ölébe . . .

A Szikszói Szervezet.

Kissé kitérünk a szikszói szociális munkára is. Az 1910-ben Szikszón rendezett Szociális Kurzus után csakhamar az egész szikszói intelligencia érdeklődni kezdett a szociális munka iránt. Megalakult a Szikszói Szervezet, mely főképen szegénygondozással foglalkozik.

A nővérek a növendékekkel együtt 1909 óta állandóan gondozzák és látogatják mindkét Szegényházat (a katholikust és reformátust egyaránt). A növendékek lelkületére nagyon jó hatást tett ez a gyakorlati szeretet-szolgálat. Húsvétkor, karácsonykor lelkigyakorlatokat rendezünk a Szegényházban és a közös szentáldozás után Szeretet-reggelit.

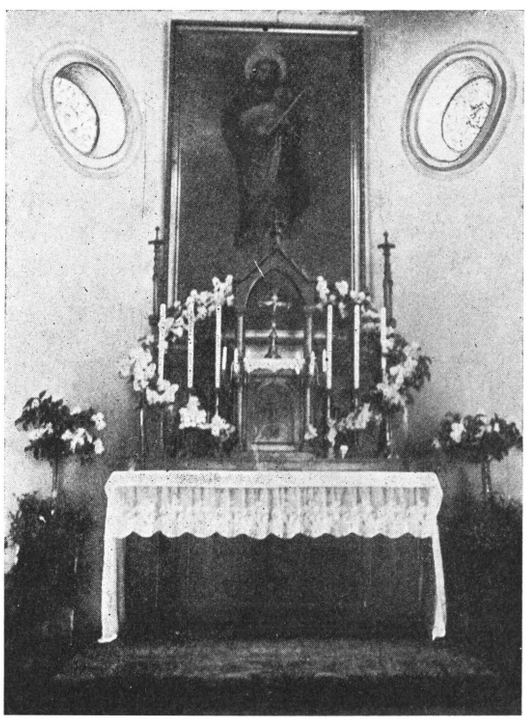

A Szociális Missziótársulat kápolnájának „Jó Pásztor" oltára.

Háborús idők.

Kitört a háború! . . . A nővérek ápoltak, a missziós tagok ellátták a frissítő állomást, a növendékek buzgalommal kötöttek, varrtak.

1919-ben Szikszótól 30 kilométernyire dörögtek az ágyúk, sőt május 2-án hajnalban a község területén folyt a véres harc a vörösök és csehek közt. Az intézet udvarára gránátok röpültek. Izgalmas napok voltak ezek . . .

A nővérek, gyermekek s az akkor a Bethániában letelepített vármegyeházi tisztviselők mind a kápolnába menekültek a *„Jó Pásztor"* oltára elé . . . és Ő mindig őrködött a nyáj felett.

Nem történt semmi baj.

A „Bethánia" árvaházzá alakul.

1924-ben — az Alapító Főnöknő intézkedése folytán — a szikszói „Reformatórium" árvaházzá alakult át és azóta a Népjóléti Minisztérium utalja be oda az árvákat.

Egyidejűleg tatarozták az egész telepet, az épület gyermek-lakosztályát teljesen magyar stílusban festették át.

Az életmód, a szellem, a gyermekek kiképzése és nevelése pedig ugyanaz, mint az Ottokár Hadiárvaházban.

A szikszói Bethániának már sok nagynevű látogatója volt és mindenkit megnyert a meleg, szeretetteljes, családias hangulat, amely itt uralkodik.

A gyermekek lelkülete.

Hogy milyen szívből melegek és jók tudnak lenni ezek a mi kis árvaházi növendékeink, akiket pedig előzőleg ugyancsak megtépázott az élet, ennek dokumentálására írjuk le a következő esetet:

Gyerekek, nővérekkel együtt kint rekreációznak a kertben.

Karonülő gyermekkel jön egy szegény asszony és elsírja bánatát: Férje elhagyta, nincs miből megélnie, — cselédnek állna, de a gyermeket nem tudja hová tenni... Kéri, vegyük fel a kicsit!

(Tudniillik azokon a gyermekeken kívül, akiket a Minisztérium beutal, a vezetőség úgy Csobánkán, mint Szikszón súlyos esetekben, mikor nincsen idő kivárni a hivatalos eljárást, vagy amikor a szóbanforgó gyermek koránál, vagy egyéb körülményeinél fogva nem számíthat a beutalásra, — felvesz gyermekeket a Szociális Misszió terhére. De ezt csak kisebb, meghatározott számban teheti.)

A házfőnök-nővér elgondolkozik: az intézet túlzsúfolt, nincs hely, — sem pénz, — négy éve alig terem a szőllő; nagyon fájlalja, — de nem lehet..., nem lehet felvenni!...

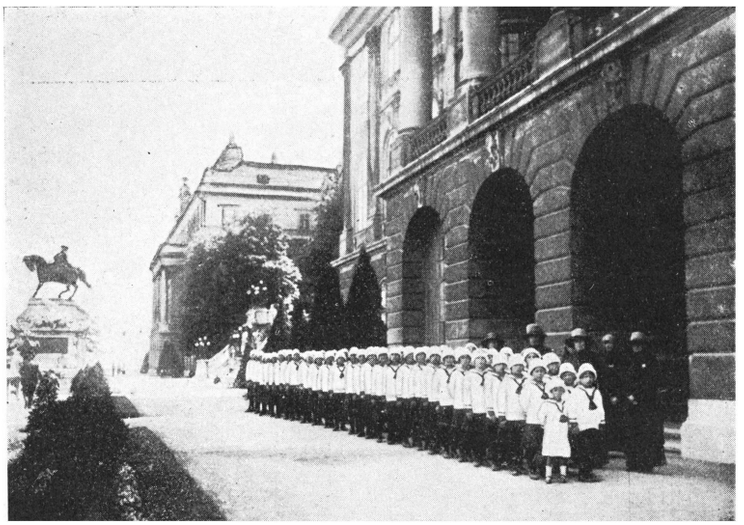

A szikszói Bethánia Szeretetház növendékei egy budapesti tanulmányútjuk alkalmával a Király-Vár parkjában.

A szegény asszony szeméből egyre sürűbben peregnek a könnyek, a kis Zsófika leánya hajára.

Az árvaház kis óvódásai már körülállták a szegény asszonyt és miközben a házfőnök-nővér töpreng, hogy mitévő legyen... kórusban hangzik a kérés:

„Ke-e-edves Házfőnök Nővéj!... te-e-essék felvenni az Ófikát... Tessék nekünk egy kanáj levessel meg főzelékkel kevesebbet adni... és akkoj majad az Ófikának is!"

Ilyen protekciónak nem lehet ellentállni!... A házfőnök nővér már minden nehézség ellen elhatározta hogy felveszi, de azért megkockáztatja a kérdést:

„No jó, ha mindenki ad az ételéből, akkor már van a Zsófikának mit ennie!... de ruha is kell ám!"

Általános megszeppenés, de egy perc alatt kész a felelet:

„Te-e-essék egy kicsit jevágni a mi juhánkból... hiszen az Ófika olyan pici, — ejég lesz neki, — kitelik neki is!..."

Így lett miniszteri beutalás nélkül „Ófika" a Bethánia-Szeretetház növendéke.

Zsófika azóta már nagyot nőtt. Ő az itt az első sorban, még pedig Budapesten ismerkedünk meg vele az intézet rendes évi fővárosi tanulmányútja alkalmával!

Drága kis fehérruhás gyermeksereg!...

Tiszta arcocskák, ragyogó szemek, derűs, nyugodt lelkek... Bárcsak Magyarország összes élettől tépázott, beteg, nyomorgó gyermekét ilyen fehérruhás, fegyelemre szoktatott glédába állít hatná a szociális szeretet!...

3. AZ OTTOKÁR HADIÁRVAHÁZRÓL.

(CSOBÁNKA, MISSZIÓSTELEP, VIA POMÁZ, PEST MEGYE.)

Előzmények.

1909-ben alakult a Bíró-utcai Gyermekotthon, melyet 1912-ben a Németvölgyi-út 49 sz. alá telepített át az Alapító. Ez az Otthon 1917-ben beleolvadt az Ottokár Hadiárvaházba.

1915 óta dolgozott a Sz. M. Hadiárva Szakosztálya (Gróf Károlyi-utca 14. sz. alatti irodájában Meller Rudolfnéval az élén). 1917 végéig 2166 hadiárva ügyét karolta fel és 70.992 K 33 fillért fordított az árvák segélyezésére. Ez az akció-szerű munka is intézmény után kívánkozott.

Ottokár-Hadiárvaház Bizottság.

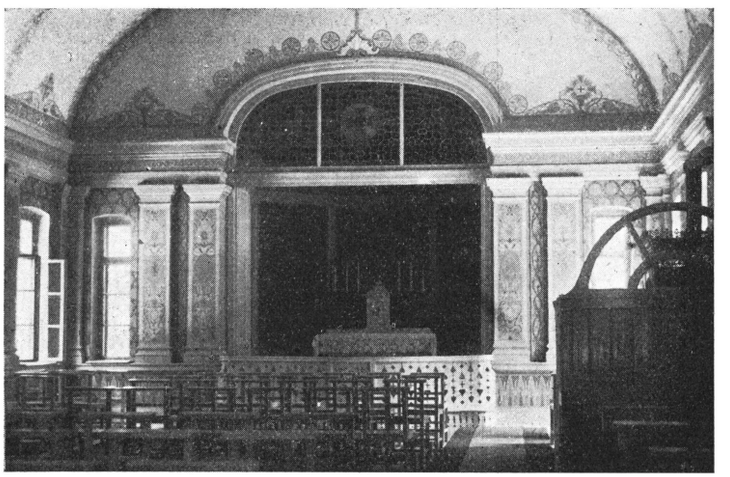

Az Ottokár Hadiárvaház kápolnája, melynek magyar motivumú művészi festését Mayer Antal művész ingyen készítette.

Mikor 1914 nyarán megfújták a világháború harci riadóját, csakhamar bőven kezdtek hullni a hősi szívek vércseppjei, hogy azokból fakadjon őszre a legbánatosabb virág, az árvaság virága... De csakhamar felserkent a vígasztaló szeretet angyala is, hogy sebeket gyógyítson, könnyeket szárítson... Az Alapító Főnöknő lelkében egy gyönyörű szociális és charitatív eszme érlelődött meg: hajlékot adni a háború legszerencsétlenebb áldozatainak, a hadiárváknak. Eszméjét nemes lelkekkel közölvén, hamarosan testet is öltött ez a gondolat. 1915 nyarán megalakult az Ottokár-Hadiárvaház Bizottság. Rákosi Jenő felhívásában felszólította a magyar közönséget egy hadiárvaházra való adakozásra. A gyönyörű felhívás lelkes visszhangot keltett, mert Püspökatyánk, *Prohászka Ottokár* nevének óhajtott méltó emléket állítani. Az adakozás megindult, a Bizottság minden rendelkezésére álló eszközt felhasznált. (Nagyszabású Hangversenyt rendezett a Vigadóban, propaganda-bélyegeket adott ki, az összes katholikus egyesületek közreműködésével, a Szent István-Társulat nagytermében karácsonyi bazárt rendezett, gyűjtőíveket terjesztett stb.)

A bizottság élén *Majláth Gusztáv* gr. erdélyi püspök és *Almássy Dénesné* grófnő állott. A gyűjtőbizottság nagy elfoglaltságot igénylő titkári tisztségét a Püspök úr volt tanítványa, *dr. Némethy Ernő* tabáni káplán lankadatlan buzgalommal látta el.

A vétel megtörténik.

Az így gyűjtött összeget kiegészítette a gróf Teleky Pál vezetése alatt álló Hadsegélyző Bizottság 300.000 K-nyi adománya s ezzel együtt meg lehetett venni és karba helyezni a mai Csobánka-telepet, ahol a Martin-féle szanatórium már közel egy évtizede elhanyagolt épületcsoportja várt új gazdára. Az Oszoly tövében, a Pilishegység egyik festői völgykatlanában fekszik. A főépületen kívül 14 melléképülettel alkotja a margitligeti, vagy csobánkai Missziótelepet. A környék festői szépségének illusztrálására elég b. e. Püspökatyánk szavait idézni: „Minek utazzam, mikor Svájcot itt kicsiben megtalálom!“

Gyermekek játékórája az Ottokár Hadiárvaház terraszán.

Az intézet megnyitása.

1917 nyarán már beköltözhettek a hadiárvák. A hivatalos megnyitót pedig 1918 október 10-én, Püspökatyánk születésnapján tartottuk meg.

„A magaméinak tekintem őket!" mondja már 1916-ban egyik vezércikkében a hadiárvákról Ottokár püspök; — ne csodálkozzunk tehát ha az Ottokár Hadiárvaház körül még nyomát sem találjuk az „árvaházak" szürke, reménytelen hangulatának ... Itt minden csupa élet, derű, öröm, szépség ... Biztonság a jelenben, remény a jövőben! Ezek a kékkötényes, fürtöshajú, rózsás-arcú gyermekek mind a nagy Ottokár Püspöknek kedvencei! ... akik Őt mint „Püspökatyát" szólították ismerték, szerették.

Kegyelmes Püspökatyánk Csobánkán.

Majdnem minden nyáron Csobánkára jött pihenni néhány hétre. Szentmiséjén résztvett a ház apraja-nagyja, vasárnaponként hallgatták magasztos szentbeszédét. Mindenkihez meleg közvetlenséggel szólott s derűs szavával mindenkibe életkedvet öntött. Mindennap többórás sétát tett a telepen, vagy a Pilisi hegyekben, de emellett még arra is jutott idejéből, hogy a túrista-utakat kövektől megtisztítsa, a csirkét, malacot őrző növendékeknek segítsen az őrzésben, öreg favágónk baltája alá fát fűrészeljen. — Mindig a szomorúság napja volt az intézetben az a nap, amikor b. e. Püspökatyánk távozott.

Püspökatyánk a gyermekek között.

Nagyboldogasszony napja még rendesen beleesett Püspökatyánk vakációjába. Ezen a napon van a Csobánka mellett fekvő erdőben rejtőző kis búcsújáró-helynek, melyet a csobánkaiak röviden „Prindli"-nek neveznek, búcsúnapja. (Prindli — németül „Brünndl" kutacska, a kápolna mellett.) Ilyenkor reggel 8 órakor a Hadiárvaház kápolnájában misézett, amely alatt a leánykák a fölséges, ősrégi „Fölvétetett magas mennyországba" éneket is énekelték, — majd az oltártól prédikált. Azután nyomban a kegyhelyre ment, ahol a templom előtt előbb magyar, majd német, majd tót szentbeszédet mondott, azután a mise alatt leült gyóntatni és 12 óra után tért vissza a hadiárvaházba. A hívő nép az erősen lejtős hegyoldalon jobbról-balra az erdő fái alatt helyezkedett el s minden évben számosabban jöttek el a XX-ik századbeli „hegyi beszéd" meghallgatására.

Vajjon lesz-e még valaha a kis Prindlinek püspöki szónoka? Ugyancsak Nagyboldogasszony napján van a Hadiárvaház búcsúja is. A délelőtti ünnepélyes istentisztelet elmúltával megindul a készülődés a délutáni búcsú-ünnepre. A nagy platánok alatti pázsiton sátrak készülnek, a szérűskert oldalán különféle bódék létesülnek amerikai gyorsasággal. Van mézesbábos-sátor, gyorsfényképészet, Olcsó János verklis-pavillon s a délutáni órákban együtt van az egész „ház" apraja-nagyja, kutyától s a kocsisék hároméves kisfiától a Kegyelmes Atyáig, aki egy padon ülve szemléli a búcsús zsibongást, megnézi a ceruzával sebtében készült gyorsfényképeket, a néger és indián truppot és senki sem hálásabb közönség, mint Ő, akinek szívből fakadó, jókedvű kacagása mindenkit honorál, az ötéves Terikétől a nyolcvanéves Ambrus bácsiig.

Hat óra tájban a mézeskalácsos sátorhoz megy, előkerül a pénztárca s bevásárol annyi darabot, ahány tagból a ház áll, tehát 100-at. Most megindul a gyermekek sora „Püspökatyánk felé", aki mindenkinek sajátkezűleg adja át a mézesbábos figurát: (l. 46. o.) szivart, pipát, szemüveget, lovat, a legtöbbnek szívet és mindegyikhez van egy-egy kedves szava, mosolya. Aki ezt a családias örömünnepet csak egyszer is végignézte, soha el nem felejti. Prohászka Ottokár atyai szeretete örökre él az árvák szívében, akik most kegyelettel emlegetik: „Mit is mondott nekem a Drága Püspökatya?"

A növendékek iskoláztatása és kihelyezése.

A gyermekek létszáma 60—80 közt van. Kezdetben a Hadigondozó Hivatal, később a Népjóléti és Munkaügyi Minisztérium utalta be őket, az Ottokár Hadiárvaházzal kötött szerződés alapján (4—18 éves korukig neveli őket az intézet) és a hivatalos quota szerinti tartásdíjat fizeti értük.

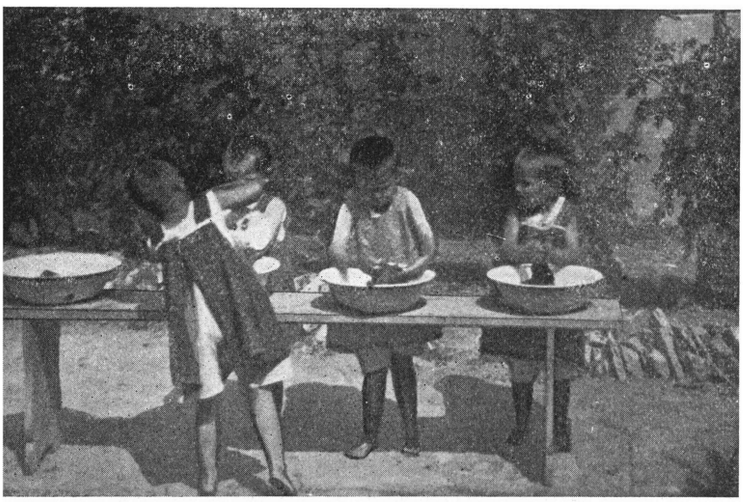

Az óvódások nagymosást rendeznek.

Az intézetben a hadiárvák koruk és tehetségüknek megfelelő nevelésben részesülnek. Az intézet óvodát, hatosztályos elemit és nyilvánossági joggal bíró Gazdasági Nőiskolát tart fenn. Az elemi iskolában kiváló szorgalmat tanusító növendékek magánúton a polgári iskolát is elvégezhetik. Ha a polgári iskolában a növendék tehetségesnek bizonyul, akkor magasabbfokú kiképzésben is részesítteti az intézet (gimnázium, kereskedelmi, óvónő vagy tanítónőképző stb.). A varráshoz érzéket mutató gyermeket az ismétlő vagy a polgári iskola elvégzése után hároméves varró-tanfolyamra osztják be, ahol kézimunkát, fehérnemű- és felsőruha-szabást, varrást tanul.

1921—24-ig a szövésben is kiképzést nyertek a növendékek, de amióta ez a háziipari-ág a textilipar fellendülése folytán nem nyújt eléggé biztos megélhetést, — a szövőműhely megszünt.

Gazdasági Nőiskolájának nyilvánossági joggal bíró 3 éves tanfolyama felöleli a háztartási és gazdasági ismeret és munka minden ágát s a végzett növendéket baromfi-telep, kicsiny gazdaság vezetésére képesíti. Eredetileg kisgazdák árváinak kiképzésére létesült, de a beutalt árvák legnagyobb százaléka városi gyermek volt, akikben nehéz volt a gazdasági érzéket felébreszteni. Az iskola átszervezés alatt áll s a jövőben háztartási kiképzés lesz a súlypont.

A végzett növendékeket anyjuk-, vagy más hozzátartozóikhoz vagy családokhoz elhelyezi az intézet alkalmazottaknak, de továbbra is fenntartja velük a kapcsolatot, különösen a teljesen árvákkal. Van köztük, aki hivatást kapott, nővér lett és továbbra is a Szociális Missziótársulatnál

Az egyik „unoka".
Férjhez adott növendék kislánya vendégségben Csobánkán.

maradt, — van tanárnő, tanítónő, hivatalnok, csecsemővédőnő, szociális munkát végző, betegápoló, háztartási alkalmazott, varrónő stb.

Számtalan levél tanuskodik róla, hogy örömeikben, bánataikban felkeresik az intézetet, meglátogatják, néhány napot töltenek vakációjukban Csobánkán; ha férjhezmentek, elhozzák férjüket, gyermekeiket is. (Az egyik növendék esküvője az Ottokár Hadiárvaház kápolnájában volt.)

Valláserkölcsi nevelés.

Püspökatyánk atyai gondoskodása folytán helyi lelkészség van az Ottokár Hadiárvaházban s így mindennap szt. misét hallgatnak a gyermekek, harmónium és a csengő gyermekénekkar kíséri vasárnaponként az istentiszteletet és az év különböző szakainak megfelelő ájtatosságokat. Hetenként szent gyónás. A gyermekekben az erkölcsi érzéket szolgálják az etikai órák minden vasárnap délelőtt, — ezeknek gyakorlati megnyilvánulásai a különböző erénygyakorlatok a gyermekek között.

A gyermekek erkölcsi nevelését önkormányzati eszközökkel is igyekszik eredményesebbé tenni a vezetőség. A kipróbált idősebb növendékekből „nagy testvérek" csoportját alakított. Minden évben három hónapos próbaidőt tartanak, melynek elteltével az érdemes jelölteket fölveszik a „nagy testvérek csoportjába".

Csoportkép Pedlow kapitány egy csobánkai látogatása alkalmából.

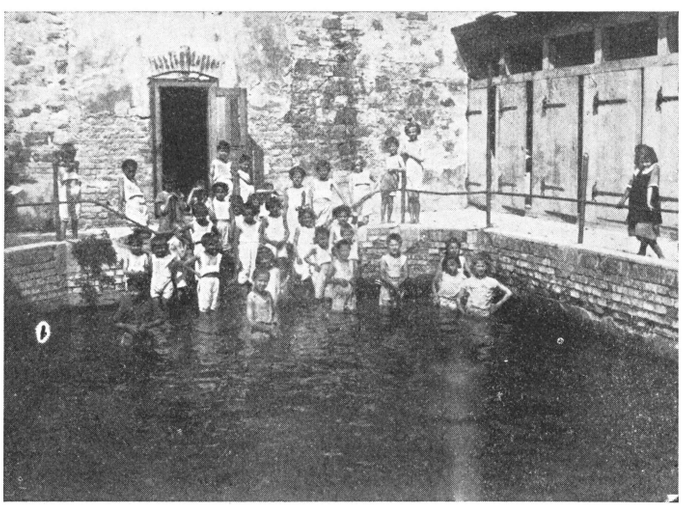

Az Ottokár Hadiárvaház uszodája, a hadiárvák egy fürdőcsoportjával.

A gyermekek testi nevelése és szórakozása.

A lelki nevelés mellett gondot fordít az intézet a gyermekek testi fejlesztésére is. A rendes játékórák mellett nyáron, az intézet uszodájában a növendékek megtanulnak úszni. Télen ródliznak és szánkáznak. Ilyenkor a szán után 6—8 ródlit egybekötnek és így viszik hosszabb szán-útra a gyerekeket, a falusiak nagy csodálkozására.

Az örömök koronáját azonban a kirándulások képezik, melyeken az intézet előljárói családias közvetlenséggel vegyülnek el a gyermekseregben. A telep felett emelkedő Oszoly bérces orma, a magas Csikóvár, a Szentkút, a Szalabasina-kút, a közeli Hubertuskápolna, mindmegannyi kedves kiránduló helye az intézetnek.

A vezetőség a gyermekeket azonban minden évben hosszabb tanulmányútra is viszi Budapestre, Visegrádra, Esztergomba, Balatonra, Bécsbe stb.

Az intézet kedves ünnepei Püspökatyánk névnapja és születésnapja; az Alapító Főnöknő „Főnökanyánk" születés és névnapja. Mindszentek ünnepe, mint az összes gyermekek névnapja, — a mikulásjárás, karácsonyi Betlehemesdi és Pedlow kapitány látogatása; ki nagyon szereti ezt az intézetet és budapesti időzései alkalmával mindig felkeresi.

A szépen megrendezett szinielőadások is egy speciálítása a csobánkai Missziós-telepnek; nagyon sok tehetség és szép hang akad a gyermekek között. A legtöbbször a szabad ég alatt szokták felszerelni a a játékszint. (Lásd a képet.)

Az Ottokár Hadiárvaház területe és gazdasága.

Az Ottokár Hadiárvaház vételekor annak 44 kat. hold földje volt, A földbirtokreform és egy kisebb vétel folytán 65 kat. holdra növekedett. Ebből beltelek 10 hold, beleértve a konyhakertet és parkot is.

A Társulat arra törekszik, hogy ezen a kis birtokán a mai viszonyok mellett elérhető leggazdaságosabb termelést folytassa. Felkarolta az állattenyésztésnek csaknem minden ágát: tisztavérű yorkshirei sertésztenyészete (vele kapcsolatos hízlalótelepe), bonyhádi tehénállománya: 3200—4000 literes tehenei, baromfigazdasága, méhészete van, — szélmotoros vízművel felszerelt konyhakertje, továbbá a mezőgazdasági termelésben nemesített vetőmagvak alkalmazásával minden évben növekvő terméseredményt s a szomszédos kisgazdák között átcserélt nemesített vetőmagvakkal a környék termésátlagának emelését célozza. (Pl. az 1927—28.-ik évi terméseremények kat. holdanként: búza 13.02 q, rozs 9.66 q, őszi árpa 15.50 q, tavaszi árpa 11.53 q, zab 8.96 q, tengeri 16.27 q.) A gazdaság minden munkaágában a Gazdasági Nőiskola növendékei gyakorlati kiképzésüket itt nyerik.

*

Mindez csak néhány csepp abból a sok mindenből, amit még mondani lehetne róla! Hány gyermeklelket hozott rendbe és tett jó kereszténnyé ez az intézet! Hány került ide elhanyagoltan, hazátlanul és most a társadalomban megbecsült állásnak, biztos kenyérnek örvend... — A Missziós-telepen mindjárt megcsap bennünket az egészséges egyszerűségnek és Istenbe vetett bizalomnak az a lelke, mely a legelhanyagoltabb gyermekkel is feledteti árvaságának emlékeit!... Aki idekerül, az, — emberi számítás szerint, — meg van mentve a tiszta, örvendező élet számára!

A Szociális Missziótársulat intézményei között az Úristen különös áldása érezhető az Ottokár Hadiárvaházon.

Az Ottokár-Hadiárvaházba vezető jegenyés út.

4. MISSZIÓSHÁZ. (Budapest, I., Városmajor.)

(Az Országos Szervezet Népgondozó Szakosztályának Központja.)

A Központi Népgondozó Szakosztályról.

A népgondozó szakosztály is csendes munkával kezdte meg működését. A szegény hamar megérzi, hogy ki veszi szívére ügyét. A Népgondozó Szakosztály más reklámmal nem élt, mint hogy szerény tehetsége szerint: — segített.

1911-ben megalakult a Nővédelmi Hivatalban a Szegényügyi Bizottság, mely 1914-ben már mint Szegénygondozó Egyesület támogat állandóan 400 szegényt. Állásközvetítéssel is foglalkozik. 1920-ban a Szociális Missziótársulat Népgondozó Szakosztálya külön helyiségbe költözik, az I., Krisztina-körút 167. szám alatti háromszobás lakásba.

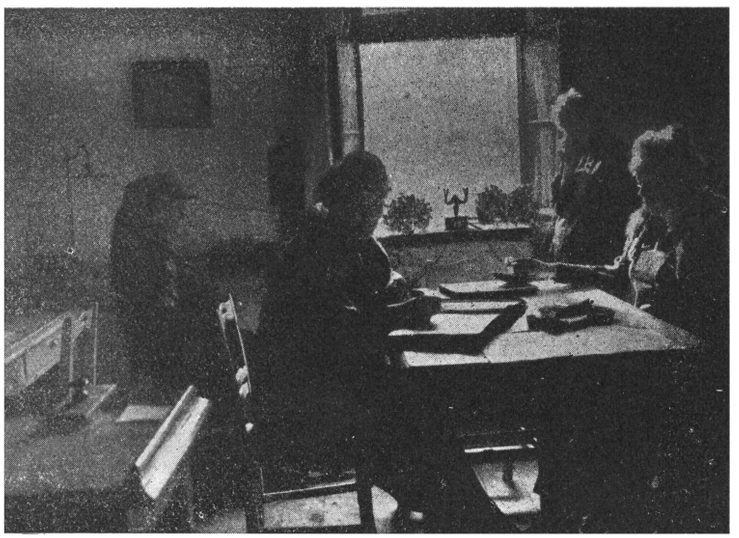

A Szociális Missziótársulat Népgondozó Hivatala.

Munkatér.

Mennyi nyomoruságot, mennyi szerencsétlen családot, mennyi pályájából kilendült életet sodort az első perctől fogva a Népgondozó Szakosztály működési terére a háború, a forradalom! A békeparancsot követő gazdasági és társadalmi összeomlás még súlyosabb feladatokat hárított erre a szociális munkaágra! . . .

Részben a Társulathoz beérkezett adományokból, részint pedig a hatóságoktól számukra kijárt segélyekből támogatta őket a Szociális Missziótársulat Népgondozó Hivatala, mely első perctől kezdve tisztában volt azzal, hogy a hatóságok nagy alapokra fektetett, általánosító tömegmunkája mellett nagy hasznát fogják venni a Szociális Missziótársulat Népgondozó Szakosztálya egyénenkint való charitatív gondoskodásának. Hogy pedig ez a munka nem maradt meddő, hanem egyre fejlődött és derekasan megállta a helyét a legválságosabb időkben, azt köszönheti elsősorban dr. Vass József miniszter úrnak, Budapest Székesfőváros Tanácsának, az Előljáróságoknak, Kórházaknak, Mentőknek stb., akik valamennyien a legnagyobb készséggel és előzékenységgel támogatták. Igen fontos volna, hogy a különböző jótékonysági egyesületek között is állandó kapocs és összeköttetés álljon fenn, hogy ne csak véletlenül, hanem *hivatalosan* is tudjanak egymás létezéséről, céljairól, eszközeiről és segítsék egymást . . . Hány esetben töpreng a szociális munkás, hogy problémájának hol találjon megoldást, — kihez forduljon, ki intézhetné el leghivatottabban pártfogoltjai speciális kívánságait . . . míg valamelyik más intézmény talán éppen a kérdéses munkaágat tűzte ki feladatául!

A nagyarányú segélykiosztást, melyet a *Beszélő tények* rovata tüntet fel, — a külföldről érkező szeretetadományok, Huszár Károly volt miniszterelnök akciója, Horthy Miklósné őfőméltósága akciói, a Szociális Missziótársulat Dunántúli Gyűjtése, a „Láthatatlan Vendég" estélye tették lehetővé.

Környezettanulmány.

Környezettanulmány nélkül csak igen kevés esetben utalt ki segélyt a Szociális Missziótársulat. A hivatásos szociális munkás főleg abban különbözik a dilettáns jótevőtől, hogy amíg a dilettáns jótevő szíve csakhamar fellobban a jajveszékelésen, hamar megsajnálja a sírót és csak hogy

elhallgattassa, csak hogy kellemetlen egyéni érzésétől megszabaduljon, kellő megfontolás nélkül, sokszor nagyobb jelentőségű segéllyel rázzal le magáról, — addig a sokat tapasztalt, sokszor keservesen csalódott, hivatásos szociális munkás, utána jár a panasz eredetének. Helyszíni szemlét tart, meggyőződik mindenről, amiről meggyőződést szerezhet és csak azután nyújt segélyt. Fellobbanó sajnálkozásból nem pazarolja az amúgy is nehezen kieszközölhető, eléggé szűkre szabott segélyeket. A hivatásos charitatív munkás, aki már jól ismeri a helyzetet és aki tudja, hogy milyen rengeteg a tényleges segélyre szorulók száma, — nagyon vigyáz arra, hogy ne fossza meg könnyelműen a segítségre érdemeseket az érdemetlen kedvéért.

Számos eset van feljegyezve a Szociális Missziótársulat Népgondozó iktatójában, amikor a kérelmező szívettépő jajgatása után a nővér kiment a megadott címre, ahol az illető férfit vagy asszonyt állítólag hét éhező gyermek várja... és híre-hamva sem volt, az egész környéken sem ismertek hasonló nevű embert, holott a szegény szomszédok rendszerint mindent tudnak egymásról és sokkal tevékenyebb charitatív munkát fejtenek ki egymás között, mint a gondtalanul élő gazdag emberek, akiknek gondolatköréből a nyomor kiesik.

Hogyan kapott a Népgondozó Szakosztály Missziósházat.

A háborút követő jótékonysági akciók mindjobban leapadtak és a Népgondozó szegényei érdekeinek intézményes biztosítása vált sürgetővé. Ha lenne egy *saját kis hajléka* a Népgondozónak, ahol megfőzhetné az öregeinek a meleg levest, ahol az itt házbérre fordított összeget segélyekre fordíthatná, ahol összegyűjthetné az ágról-szakadt gyermekeket, ahol néhány áldozatos munkatárs és varrógép segítségével megvarrhatná a karácsonykor kiosztásra kerülő ruhaneműt, ahol egy nagy teremben külön költségek nélkül bonyolíthatná le különböző rendezéseit... stb.

Az Alapító-Főnöknő hozzájárult ehhez a tervhez és a munkatársaknak lelkes gárdája megfeszített erővel dolgozott tovább. Megrendezték a Szakosztályvezető nővérrel az élükön a Szociális Missziótársulat Mikulás-napi és Virág-napi gyűjtését, gyönyörű eredménnyel. A főváros adott telket a Városmajor-parkban, a Hadügyminisztérium három baraknyi faanyagot, néhány jótevő pár ezer téglát, — és egy lelkes kültag veje elvállalta a kis népgondozó hajlék felépítését — ingyen. A szakosztályvezető-nővér elzarándokolt munkatársaival együtt a Celli és a Máriabesnyői Szűzanyához, a „Mindenkor Segítő Szűz Mária" nevével az ajkán belefogott ebbe a vállalkozásba.

És a szakosztály szép álmai, melyekről fentebb beszéltünk, mind valóra váltak...

1922 karácsonyán a Jézuska már a Missziósház „nagytermébe" hozta a karácsonyfát a városmajori szegény gyermekeknek...

A Mikulásnapi Gyüjtés plakettje.

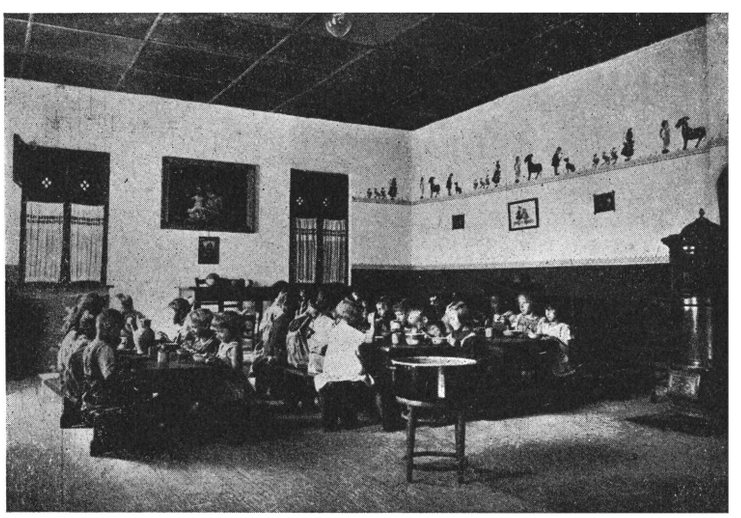

A Szociális Missziótársulat városmajori Napközi-Otthona. Nagyterem. Gyermekek a reggelinél.

Napközi Otthon.

Legsürgősebb és legfontosabb volt egy jól beállított Napközi Otthont létesíteni. Egyrészt feltétlenül szükséges volt az utcára szokott környékbeli gyermekeket a csatangolástól megóvni, lelküket, szellemüket kellőképen foglalkoztatni, — másrészt a *gyermekeken keresztül* akarta a Szociális Missziótársulat a környékbeli szülők érdeklődését a Missziósház iránt felébreszteni, — ami néhány évi munka eredményeképen sikerült is.

A szülőkkel időről-időre családi konferenciákat tart a vezetőség; ily alkalmakkor az egyes gyermekek tanúlmányi előmenetelét, ügyes-bajos dolgait, esetleges hibáit teszik szóvá, irányítva a szülőket, hogy miképen

Ilyen voltam!

bánjanak otthon a gyermekekkel. Az anyák készségesen hallgatják meg a nővérek tanácsait. A gyermekek is nagyon szeretnek ide járni, létszámuk 40—50 között váltakozik. (Sajnos, sokszor hallatszik a kijelentés, hogy „Néni, itt jobb mint otthon!“... és nem egyszer eltitkolják rosszúllétüket, nehogy hazaküldjék őket.) A leányoknál legfontosabb a foltozó délután, nem tűrünk lyukas könyököt, rongyos harisnyát. A nagyobbak önállóan, a kicsinyek vezetés mellett szépen kijavítják rongyos ruháikat. Igen jó hatással van a gyermekekre a heti karénekóra, amelyet szakmunkatárs vezet; tornaórákat is tartunk, mely testüket, lelküket edzi, ilyenkor az apróságok nagy élvezettel ropják a táncot is. A legnagyobb öröm azonban mégis csak a játékdélután. Ekkor előkerülnek az elrejtett kincsek: a sok baba, bölcső, babaszoba, mackó, lapda stb. Van sok olyan gyermek nálunk, akinek még soha életében nem volt saját babája! Milyen félő tisztelettel kezelik a kezükbe adott Jutkát, Borcsát.

A környékbeli fiúk sóvárogva nézték a napközista leányok játékait, szórakozásait, — de nem sokáig, mert két év múlva, 1924-ben, az Egyházközséggel kapcsolatban sikerült a Szociális Missziótársulatnak számukra is megnyitnia a Városmajori Iskolában a „*Tibor* Napközi-Otthont.“

A Missziósházban ilyen lettem!

Népkonyha.

A Missziósház bonyolítja le a Főváros Városmajor-körzeti ebédeltetési akcióját is a környékbeli szegények részére és ezáltal nagy könnyebbséget szerez a téli nehéz időben úgy a csökkent munkaképességű öregeknek, valamint a sokgyermekes családoknak, munkanélkülieknek, kora ősztől késő tavaszig, a kiosztott, tápláló, bőséges élelemmel.

Eleinte ugyan húzódtak a Népkonyha üdvös intézményétől, bizalmatlansággal fogadták a tömegetetést, mert hiszen a magyar ember megszokta a „maga főztjét“. Ma azonban „tempora mutantur“,

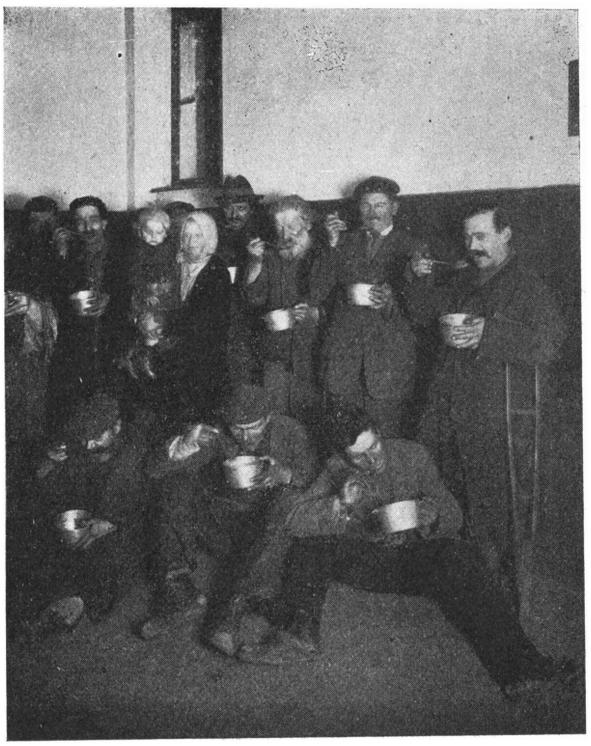

A Népkonyha ablaka előtt. A praktikus lebonyolítás kedvéért az ablakon át adják ki az ételt a szegényeknek.

a középosztály egyes rétegei is hálásak a népkonyha jótéteményeiért. Örömünkre ízlik a Missziósház főztje, — hogyne, hiszen a konyhát vezető nővér nemcsak a kiszabott adagot, hanem ennél sokkal többet ad: szeretetet, gondot fordít az elkészítésére.

Még a várbeli szegényeknek is innen hordták 50 személyes katlanban a katonaságtól külön e célra kölcsönadott kiskocsin a mindennapi ebédet.

A napközisták közül a szegényebbek is innen kapják naponként az ebédet és ha a délelőtt folyamán a hivatalba éhes ember téved be, — az sem marad meleg étel nélkül.

Gyermeknyaraltatás a Missziósházban.

Így nyaraltak 1923-ban az I. kerület arra legjobban rászoruló gyermekei a Miziósházban. Csak aludni mentek haza, egész nap folyamán valóságos szanatóriumi beosztás szerint étkeztek, pihentek, napoztak, aludtak és játszottak a Városmajorban.

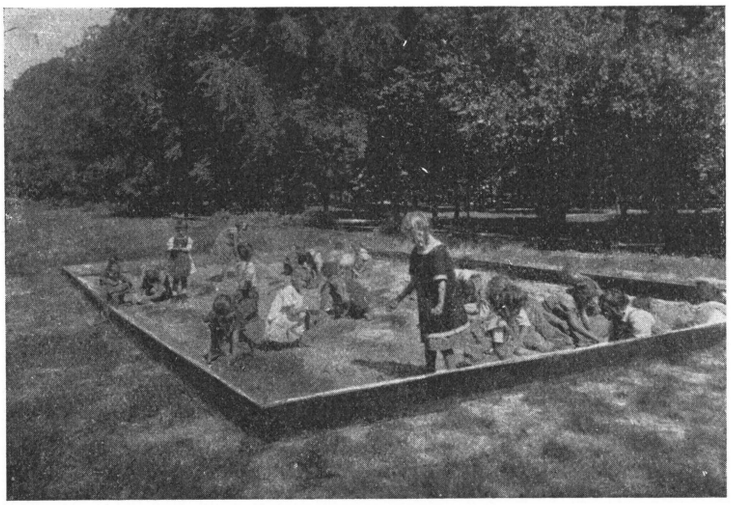

A Missziósház előtt. Nyaraló gyermekek a homokban.

Örömöt az elhagyatott gyermekeknek!

Az elhagyatott, szegény kis gyermekek életébe *örömöt* varázsolni, ez a Missziósház egyik főprogrammja.

Mikuláskor 5—600 gyermek sereglik össze a Miklós püspök missziósházbeli audienciáján. Itt külön megemlítjük, hogy a Beszkár személyzete gyermekei számára is éveken keresztül a Missziósház rendezett Mikulást... S mivel a Szociális Missziótársulat kerületi Gyermekcsoportjai is nagy izgalommal várják Miklós püspököt, az utóbbi időben már csak úgy tud minden kötelezettségének eleget tenni, hogy autón száguld egyik gyermekgyülekezettől a másikhoz...

S mennyi boldogságot jelent a Karácsonyfa-est, az évi Gyermek-farsangi-est, tavasszal Majális. Madarak és Fák ünnepe és a nyári Gyermekünnepély, mikor a Patronázs-Fiúk Zenekarának hangjaira vonul ki a Missziósházból az egész fehérruhás társaság a Városmajor fái alá, hogy a pázsiton arénaszerűen letelepedve, hallgassa a Jancsi bohóc mókáit, nézze a táncokat, tréfás jeleneteket, élvezze a mesemondó-néni történeteit... s utána csokoládé, óriáskifli, limonádé mellett áll a bál a zöld gyepen.

Az intézmény fenntartása. Rendezések.

Mivel az intézmény fentartására elegendő anyagi alap nincsen, különböző *rendezésekkel* kell jövedelemre szert tenni. Ilyenek: a „Kerti Ünnepély", amikor a Missziósház lelkes munkatársai adják, vagy gyűjtik össze a sátrakba való holmikat (sütemény, étel, ital, csecsebecsék, kézimunkák stb.) s a tiszta bevétel a Missziósházé, — a tea-délutánok, Irodalmi-Esték hasonlóképen. Ilyenkor hazánk nagynevű művészei, írói közül már sokan működtek közre önként az ügy javára!

De a bevételnek — bármennyi legyen is — már megvan a helye előre. Az intézmény állandó költségei és az egyes akciók fölemésztik.

Lelkigyakorlat a Hajléktalanok Menhelyén.

Egyes missziók.

Íme a lelkigyakorlat a Hajléktalanok Menhelyén, melyet a Szociális Missziótársulat Népgondozó Szakosztálya ott karácsonykor és husvétkor rendezni szokott, három napon keresztül.

Minden este egy-két tanítás, Jézus élete és szenvedése vetített-képekben, gyóntatás, a végén közös szent áldozás a szent misén. (Néha meglepően sokan járulnak ilyenkor az Úr asztalához.) Aztán szeretetreggeli, vagy karácsonykor közös vacsora. Mindenki terítékénél szentkép és valami egyforma ajándék. Lényeges, hogy teljesen egyforma legyen (pld. erős munkás-ing, törülköző, néhány zsebkendő, vagy meleg sál stb.) Az ének is fontos.

A lelkigyakorlatot záró karácsonyi vacsora mindig korán van, — mert utána nővérek és munkatársak mennek tovább a hordozható harmóniummal, karácsonyfával, csomagokkal. A kis társaságot vezető nővér tartja a karácsonyi beszédet, a többiek verssel, mesével készültek, s mind összegyakorolták a hangulatos karácsonyi énekeket... így mennek utcáról utcára és felkeresik a Missziósháznak azokat a gondozottjait: gyógyíthatatlan betegeket, öregeket, ügyefogyottakat, akik a Missziósház közös karácsonyi délutánjára, vagy az öregek Lelki-napjára nem jöhettek el!...

Munkaórák.

Nem lenne teljes a kép, ha nem említenénk a *munkaórákat.* Kb. 30—40 olyan kedves munkatársa van a Népgondozónak, akik saját háztartási teendőik mellett még szánnak rá időt, hogy hetenként egy-két délutánt a Missziósház munkatermében töltsenek.

Tudvalevő dolog, hogy ma a családanyának sokat kell dolgoznia, a Szociális Missziótársulat szerencsés tapasztalatai ezen a téren mégis azt bizonyítják, hogy a szociális munkára hivatott nők valóságos ezermesterek idő- és munkabeosztásban... és családi, háztartási kötelezettségeik mellett is... jönnek és segítenek!

Gyermek-fehérneműt, ruhát varrnak, a szegényeknek javítanak, Mikulásra kis puttonyokat, husvétra kis nyulakat, karácsonyi bazárra ezer kedves apróságot készítenek. Kosarakat fonnak, színielőadásra kosztümöket készítenek, a könyvkötő-tanfolyamon elsajátított készségük folytán a szegény gyermekek iskoláskönyveit, a Népgondozó Forgó-könyvtárának könyveit bekötik stb. Kifogyhatatlan a munkatársak leleményessége és az alkalmak bősége!

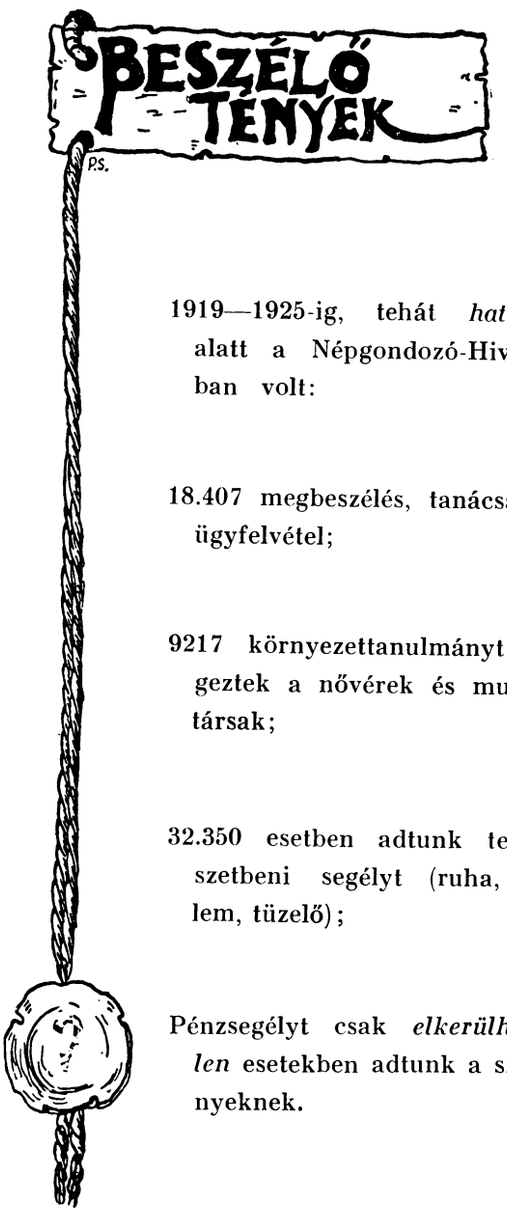

1919—1925-ig, tehát *hat* é alatt a Népgondozó-Hivata ban volt:

18.407 megbeszélés, tanácsadá ügyfelvétel;

9217 környezettanulmányt v geztek a nővérek és munk társak;

32.350 esetben adtunk term szetbeni segélyt (ruha, é lem, tüzelő);

Pénzsegélyt csak *elkerülhet len* esetekben adtunk a sze nyeknek.

Vidéki munka.

A Misszósház és a vele kapcsolatosan működő Központi Népgondozó Szakosztály munkája rendkívül sokoldalú, — de érdemes ilyen alaposan leírni, mert ezt a központi munkát megismerte, fogalmat alkothat magának a vidéki Helyi Szervezetek munkásságáról is. Az egyik városban talán ez, a másikban az van jobban kidolgozva, — de ha összeadjuk különböző vidéki Szervezetek munkakörét, megkapjuk többszörösen ezt a központi egészet.

Settlement-rendszer.

Ahhoz, hogy a Szociális Missziótársulat a szegénygondozást feltett szándékához és elveihez híven teljesíthesse, *decentralizálni* kell a munkát. Budapest távoleső kerületeiből, sőt a környékről is felkeresik a Missziósházat kérelmeikkel az emberek. Rendkívül megerőltető a messzeeső területekre kiható szociális munka és nem lehet oly eredményes, amikor a város egyik végéből a másikba kell futkosni a környezettanulmányok, kijárások, elhelyezések dolgában. Nem győzzük dicsérni a settlement-rendszer kitűnőségét, mely Angliában született meg. Ott az intelligens, „life-standard"-dal bíró emberek családi házaikat modern komforttal berendezve ugyan, de a legnyomorúságosabb negyedekbe építik és ott *foglalkoz*nak a körülöttük lakók életével... Tanítják, útbaigazítják a hozzájuk fordulókat, — a betegeket kisegítik orvossággal, aki házukat felkeresi, szívesen látják. Az angol egyetemek settlementjeiben az egyetemi ifjúság felváltva vállal inspekciót, és este különböző ingyen-tanfolyamokat és népművelő-órákat tartanak a környékbelieknek...

Emelni egy bizonyos környék életnívóját és azért azok közelében lakni és élni, akiket emelni akarunk, — ez a settlement-rendszer lényege.

Missziósházat minden körzetbe!

Tízszeres anyagi és időbeli áldozattal lehet csak hasonló eredményeket elérni, ha távol vagyunk azoktól, akiket megmisszionálni akarunk. Milyen gyönyörű és eredményes munkát lehetne végezni, ha minden körzetben vagy legalább is minden kerületben, minden vidéki városban állna egy ilyen *Missziósház,* vagy érthetőbben kifejezve: Népgondozó-Ház, ahová kizárólag környékbeliek fordúlnának segélyért, ahol a szociális munkások megismerhetnének lassanként mindenkit alaposan, nemcsak a szegényeket, akik segítségüket igénybe veszik, hanem a tehetősebbeket is, hogy felköltsék érdeklődésüket a szociális munka iránt és anyagi vagy munkabeli támogatásukat megnyerjék. Mennyivel alaposabban lehetne így dolgozni, mennyivel jobban lehetne a népet segíteni és nevelni.

Nem csoda tehát, hogy mióta a *Missziósház* üzemben van, a Szociális Missziótársulat *minden* Szervezetének leghőbb vágya egy Missziósház létesítése. Azóta Isten kegyelméből már 4 meg is nyílt Balatonbogláron, Nagykanizsán, Dunaföldváron és Hejcén (egy ötödik is van már Balaton-Lellén, még nincsen megnyitva). De a Missziósház ott akar állni *minden* városban, *minden* kerületben, *minden* körzetben, minden ember előtt nyitva: vigaszt remélve jőjjön, akinek bánata van, — támogatásért, aki gonddal küzd, — barátságért, szeretetért, tanulásért, ügyesedésért, lelki és testi fejlődésért, szórakozásért... odagyűljenek mind, akik lélekben előbbre — jutni óhajtanak. Célunk az, hogy a Missziósház megadja mindenkinek, amit tőle vár és remél: a munkát, a segélyt, a vigaszt, a művelődést, a szeretetet, a szórakozást...

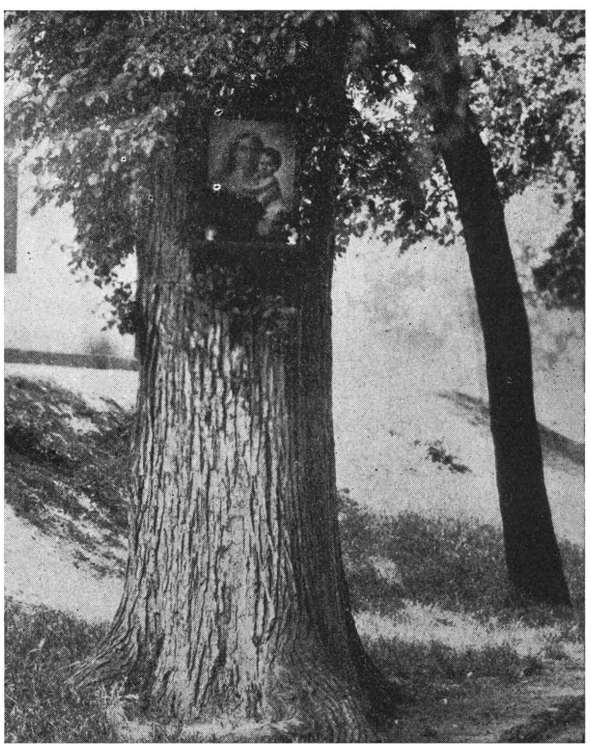

Erdei képecske a Missziósház előtt.

*

Missziós Szervezetek, ha majd ennek a vágynak a megvalósításán olyan odaadással dolgoztok, mint dolgozott a központi Népgondozó Szakosztály, ha annyit fogtok erre a szándékra imádkozni, mint a központi Népgondozó Szakosztály nővérei és munkatársai, akkor a

„Mindenkor Segítő Szűz Mária"

egészen biztosan felépíti minden Szociális Missziótársulati Szervezetnek a *Missziósházát*...

5. BALATONBOGLÁRI MISSZIÓSHÁZ. (Somogy megye.)

(Lásd Krónika 17. old.)

A Balatonboglári Missziósház megalakulása.

1924 tavaszán ft. dr. Szentiványi Róbert, a Missziótársulat régi barátja került plebánosnak Balatonboglárra.

Az ő buzgólkodására hívta meg az Egyházközség a Missziótársulatot. Gaál Gaszton dr., az ottani földesúr is teljes befolyásával és tekintélyével mellette volt, úgy, hogy az egyházközségnek egy már régebben megvásárolt kis falusi házát kapta meg a Társulat és ez lett meleg hajléka az ottani missziós munkának.

A kezdet nehézségei.

Nyár utóján kerültek ide a nővérek, néhány szerény, az Anyaháztól kapott bútordarabbal és három nagy ládával, amiben a legszükségesebb ágy-, konyha és ruhaneműek voltak. Mosolygó arcok fogadták őket nagy szeretettel; a szőllőt rendbehozták szeretettel az asszonyok; de a mesteremberek még dolgoznak a házon, — pedig már meg kell nyitni a napközit!

Se baj! ... egy hét alatt rendben lesz! Segíts magadon, az Isten is megsegít! ... ez a missziós-települők jelszava. Ástak, kapáltak a nővérek, közben asztalos-műhelyt is nyitottak és a három nagy ládából egy-kettőre szekrényeket készítettek, ... súroltak, festettek, kicsinosítottak mindent.

Játszó gyermekek a balatonboglári Napközi Otthon előtt.

A Napközi Otthon megnyitása.

Egy hét múlva már megnyithatták a Napközi Otthont 80 kis gyermek számára. Messze pusztákra, szőlőhegyekre járó édesanyák gyermekeit gondozzák itt egész napon át a nővérek. Igaz, hogy a nádfödeles kicsi kunyhóban (a tulajdonképeni „Missziósház" mögötti kisebb épület) még nincs egy padocska sem, — de hát amíg a Jézuska kis pajtásainak küld berendezést, addig téglalábra deszkát fektettek a települők és olyan jó kis ülőke lett belőle, hogy fel sem akartak kelni a kicsinyek a mese végeztével.

Családfelajánlás.

A munkaév kezdetét jelző ünnepélyes szent mise után megvolt a családfelajánlás a telepen. Váltig kérdezgették az asszonyok, „mi az" és miután a nővérek megmagyarázták nekik, most már sok követője akadt ennek a szép keresztény szokásnak.

Az első karácsony.

Fiatal leányok számára Leányegyletet alakított a Szociális Missziótársulat, — csütörtökön és vasárnap jönnek össze a Missziósházban. Hímezni, varrni tanítják őket a nővérek, játszanak, szórakoznak velük és igyekeznek ellensúlyozni lelkükben a nyaraló fővárosi közönség mételyező hatását. Karácsonyra színdarabot tanultak a leányok és olyan jól sikerült előadást rendezett a Szociális Missziótársulat, hogy 50 gyermeknek tudott belőle ruhát, vagy cipőcskét vásárolni és cca. 300 kicsinek jutott cukor és sütemény.

Karácsony első ünnepén a falu legszegényebb 30 gyermekének adtak — egy ottani földbirtokos család jóvoltából — csirkés-pulykás ünnepi ebédet. Karácsony táján *kérés nélkül* hordta a nép a Missziósházba a sok minden jót, — egyre csengett az ajtó, — ki ezzel, ki azzal járult a „kicsinyek karácsonyához" ... Mintha a szeretet angyala noszogatta volna mindnyájukat ...

A kicsinyek ebédjéért...

De voltak kemény napok is, mikor meg kellett tapasztalni, hogy a Krisztus-követés útja nem vezet mindig virágos ösvényen, lankás domboldalon... Ebben az esetben pl. fagyott mezőkön, ingoványokon, jeges mocsarakon vezetett át... November végén üres volt a kamra, viszont 35 éhes kis gyermek várja mindennap a meleg leveskét, messze tanyai iskolások, kik délelőtt-délután járnak az elemibe és a Missziósházban kosztolnak az Úristen számlájára. Helybeliektől nem akartak kérni a nővérek, hiszen azok úgyis hoznak kérés nélkül, hacsak tudnak, — áldja meg őket az Isten!... Felkerekedett tehát hajnalban a Házfőnök-nővér még egy nővérrel és elindultak gyűjteni a szomszéd faluba, a mocsáron keresztül... mert arra rövidebb. Szép, kemény idő volt, szél sem igen fújt, — jól mentek, ismerték az útat. Hétkor, éppen mikor a berek közepén, az átvágó csatornánál vannak, — *hóvihar* támad, csak úgy sodorja őket a szél, — egyik kőről a másikra ugorva, már nem bírják tartani az egyensúlyt. A befagyott csatorna közepén, a kiálló kövön félláb on állva, jut eszébe az egyik nővérnek, hogy tavaly ilyenkor, ilyentájt fulladt a mocsárba a földesúr négy bivalya . . . Ez a gondolat aztán úgy megszédíti, hogy...!, de azért térdig vizesen sikerült kigázolnia a mocsárból.

Metsző szél volt, a hó befújta az ösvényt, meg a hártyavékony jéggel borított víztükröt egyaránt. Másfélórai tévelygés után, mely alatt több volt a beszakadás, mint a szárazon gyaloglás, félig rájuk fagyott ruhával értek Csehibe. De meg is áldotta az Úr a fáradságukat. Két órai gyűjtés után, egy ismerős gazdának a kocsiján, megrakodva baktattak hazafelé... a lovak minduntalan megálltak, nem akaródzott nekik a hóviharban továbbmenni..., de azért csak hazatértek...

Első évi statisztika.

Amikor egy év múlva összeírták a nővérek a statisztikát, maguk is meglepetve látták, hogy egy év alatt: 2822 ebédadagot osztottak ki; 640 népművelési órát tartottak; 60-szor jártak kint beteget ápolni, kötözni, virrasztani; kis Népkönyvtárukat 150 kötettel gyarapították; ugyanezen könyvtár évi forgalma pedig 1000 volt.

Asszonyszövetség, Beteggondozás.

A gazdasági tanfolyam, melyet november elején nyitottak a leányoknak, szépen halad, — az Asszonyszövetség is jól működik, minden szegényt, öreget, beteget, elhagyatottat felkutatnak és hozzák a jelentést a Missziósházba, hogy hol, mivel lehetne *segíteni!*

Minden télen egészségügyi és ápoló-tanfolyamokat fog tartani a Szociális Missziótársulat a fiatalság számára. Ha súlyos beteg, gyermekágyas, operációs van, a nővérek vannak mellette.

Visszatekintés.

Helyszűke miatt vége a mesének a balatonboglári *Misszióstelep* életéről! A munka azóta is szépen folyik, a vallásos és hazafias szellem jegyében. Egy év mulva az Asszonyszövetség törzsasszonyai, sőt a leányok és a kicsinyek is díszmagyarban jártak a templomba. Legyen hála mindenért a Mindenhatónak, aki a didergő fiókáknak fészket ad és a szegény gyermekek számára Napközi Otthonokat épít

6. NAGYKANIZSAI MISSZIÓSHÁZ. (Zala megye.)

(Lásd Krónika 19. old.)

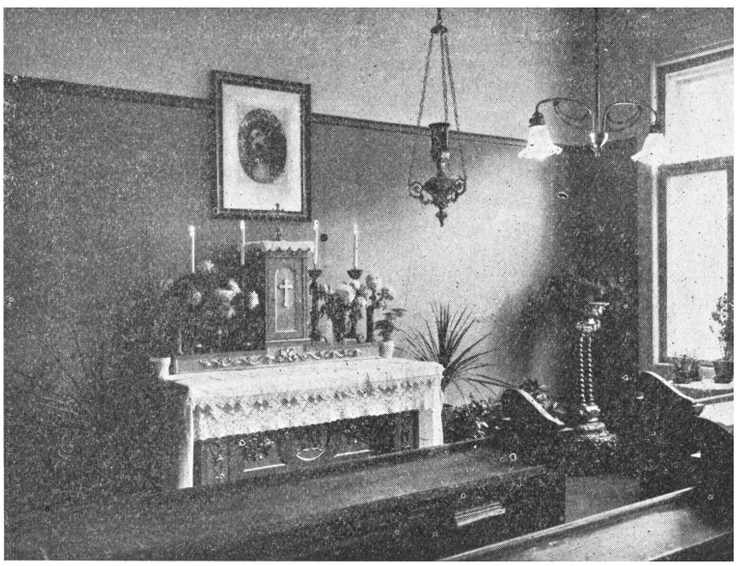

A Nagykanizsai Missziósház házi kápolnája.

A Szociális Missziótársulat Nagykanizsán.

1925-ben Szociális Estéket tartott a Szociális Missziótársulat a MOVE meghívására Nagykanizsán. Nemsokára megalakult a Szervezet és annak keretében a Szent Ilona Leányklub is.

Missziósház alapítása.

A Szervezet ismételt óhajára dr. Sabján Gyula polgármester megszavaztatta a pénzügyi bizottsággal a nővérek szubvencióját és közbenjárt, hogy a Szociális Missziótársulat megkaphassa a Belügyminisztériumtól a szabadkőművesek egykori munkapáholyát. (Rozgonyi-u. 7. sz.)

A Missziósház megnyitása.

Augusztusban dr. Kálnay Gyula rendőrfőtanácsos segítsége, felügyelete mellett nekifogtak az épület átalakításának (lakássá, kápolnává, előadóteremmé, napközi otthonná) és 1927 október 8-án már be is vonult a Szociális Missziótársulat a kedves, meleg hajlékba, mely most már mint „Missziós-Ház" ismeretes. Nemsokára meg volt a kis kápolna ünnepélyes megáldása is, és azóta mindennap van szentmise.

A Szociális Missziótársulat nagykanizsai Napközi-Otthonának gyermekei ebédnél.

A Szociális munkáról.

Október 10-én már itt a nagyteremben rendezte a vezetőség b. e. Püspökatyánk emlékünnepélyét (születésnapjának évfordulója).

Megnyílt a Napközi Otthon, létszám 40—50 között, majdnem mindnyájan ott is ebédelnek a gyermekek, sőt a közeli iskolából is naponta 15—25 fiú és leány jár át a Napközi ebédjére.

Fogházmissziós munkáját is megkezdte: a Fiatalkorúak Bíróságánál mint hivatalos pártfogó működik és a tárgyalásokhoz környezettanulmányokat végez.

A környék megszervezése, népkonyha, ifjúsági szakosztályok létesítése is programmja ennek a szociális „setlement"-nek.

Népkonyha, Népgondozó-Hivatal.

Budapesti városmajori Misszióházunk mintájára építettük ki a nagykanizsai népgondozást is. Tapasztalva ottlétünk első telén a súlyos szegényügyi viszonyokat, a következő évre a Misszióházban már felállították az ingyenes *népkonyhát,* 50 személyre főznek. A szükséges élelmiszert ősszel a nővérek gyűjtik össze a környékről, a városban pedig a Leányklub tagjai pénzadományokat gyűjtenek erre a célra. A népkonyhával kapcsolatban, fölvétel előtt szegény-látogatásokat végeznek a nővérek a világi tagokkal karöltve. Különösen a *sokgyermekes* családokat támogatják, ami nem ritkaság Kanizsán, — átlag 6—8 gyermek van egy-egy családban, — de 12 gyermekes család is akad. A Misszióház vezetősége több ilyen minta-családot terjesztett fel államsegélyre a Kabinet-irodának. A népgondozással járó adminisztratív munkát, valamint az állásközvetítést a Misszióházban berendezett Népgondozó-Hivatal bonyolítja le.

A Nagykanizsai Misszióház 8 hónap alatt:

112 gyermeket gondozott;

8507 adag ebédet osztott ki;

340 szeretetcsomagot adott;

53 egyénnek szerzett állást;

647 a személyes megbeszélések száma;

2166 a postaforgalom.

A tehetségvédelem

szempontjából két szegény kisleánynak ad a Misszióház teljes ellátást, és ugyanezen szempontból lát vendégül két papi pályára készülő diákot, tanulmányaik befejezéséig.

A lelkiélet mélyítésére törekszik

a Misszióház, amikor az Anyaházhoz hasonlóan munkatársai számára lelkinapot tart. Az „Egy napot Istennel" a Misszióházban töltik a meghivottak, kikapcsolódva a mindennapi élet gondjaiból. A Leányklub keretében megtartott etikai előadások is ezt a célt szolgálják.

A nagykanizsai társadalom.

A Szociális Missziótársulat úgy az egyházi előljárók, mint a társadalom vezető egyénei részéről a legmelegebb jóakaratot és támogatást tapasztalta eddig és valóban az egész társadalom közreműködik, hogy a nagykanizsai Misszióház feladatait minél eredményesebben teljesíthesse és terveit megvalósíthassa.

A téli hónapok alatt a Misszióház vezetősége rendszeres szociális tanfolyamot nyit, melynek keretében eddig már sok szaktekintély adott elő, ezenkívül sorozatos iskolánkívüli népművelési előadásokat is tart. Az időszerű jótékonycélú rendezések (Mikulás-est, Karácsonyi vásár, Teadélután, Gyermekfarsang, Garden Party stb.) pártolásával a társadalom erkölcsi és anyagi segítséget nyujt a szociális munkához.

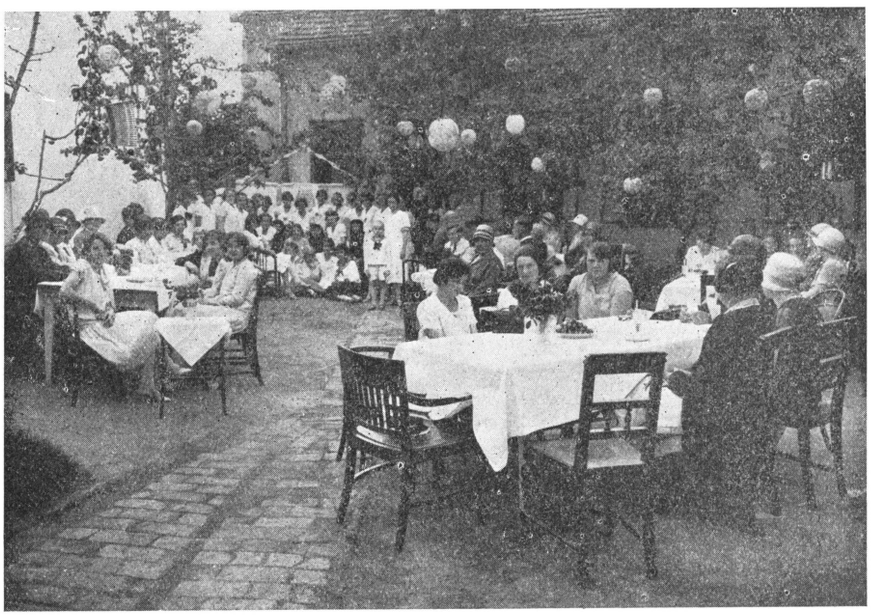

Jótékonysági uzsonna a Nagykanizsai Misszióház udvarán.

7. DUNAFÖLDVÁRI MISSZIÓSHÁZ. (Tolna megye.)

(Lásd Krónika 19. old.)

Folyósórészlet a Szociális Missziótársulat Dunaföldvári Misszióházából.

A Dunaföldvári Misszióház eredete.

Dr. Szakách Iván ezredorvos, bölcskei földbirtokos kegyes alapítványa ez a dunamenti csendes ház, melyet 1927. év tavaszán ajánlott fel az alapítványt tevő kegyeletes bátyja: dr. Szakách Ernő nagybirtokos a Társulat céljaira. Az alapításról szóló okiratot b. e. Püspökatyánk is aláírta. — 20 hold föld is van az alapítványhoz.

Dunaföldvári Szervezet.

Missziós Szervezet, amelynek előnyt jelent, hogy munkájával most már egyenesen a Missziósházhoz kapcsolódhatik.

Megalakult 12 patronesszel az Anya- és Csecsemővédelem, melyet a Stefániával karöltve látnak el. Sok jót jelent ez a ma anyái és a jövő gyermekei számára. A szegénygondozás annyi jönni-menni, írni és megbeszélni valót ad, hogy a Szociális Missziótársulat

Népgondozó Hivatalt

is berendezett a Missziósházban, a külső szociális munka szálai itt futnak össze.

A Missziós Leányifjúság

mindig nagy lelkesedéssel dolgozott a dunaföldvári Leányklubban és most megalakította a Szociális Missziótársulat Leányegyletét is. 1927 húsvétján nagy háziasszonyi és rendezői feladatok vártak a Missziósházra és a missziós ifjúságra, amennyiben az ország területén levő Szociális Missziótársulati Ifjúsági Szakosztályok közös Lelkigyakorlatát itt rendezte az Országos Ifjúsági Központ. Nagy buzgalom és áhitat közt, eredményesen folyt le.

A Szegényházat

is átvette Dunaföldváron a Szociális Missziótársulat. A szegények testi-lelki gondozását négy missziós-nővér végzi.

Kápolnája

is van a Misszióshéznak, a Szentségi Jézus állandó jelenléte a nővérek üdülése és pihenése. Ennél az erőforrásnál merítik azt a megnyugtató békét, melyet munkájukon keresztül igyekeznek tovább adni.

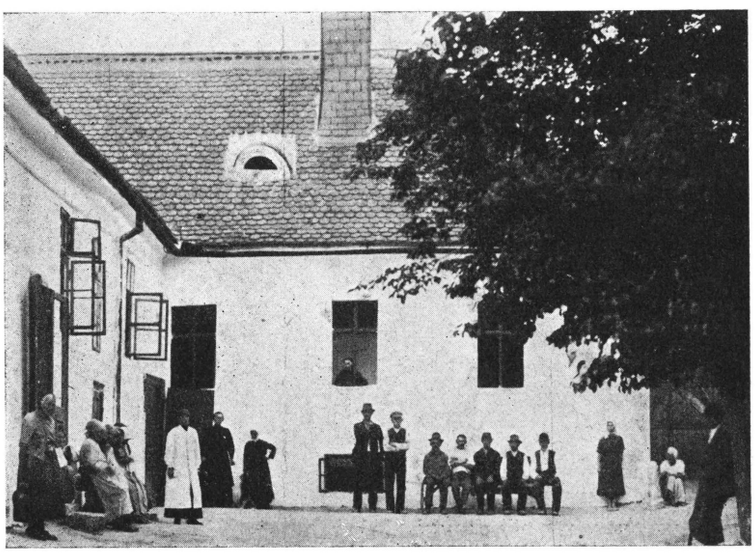

A Dunaföldvári Szegényház.

8. „EMMAUS“ MISSZIÓSHÁZ. (Hejce, Abauj megye.)

(Az épület homlokzatát lásd a Krónikában 20. old.)

Mióta Kassa a csehek kezén van, a hejcei püspöki nyaralót a Vallásalap kezeli. Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter, az Alapító Főnökasszony kérésére ezt az üresen álló kastélyt használatra átengedte a Missziótársulatnak, 1928 március 17-én kelt iratával, noviciátus és üdülőház céljaira. A húsvéti beköltözés emlékére nevezte el az alapító főnöknő „Emmaus“-nak.

Hejce község nevezetessége ez a püspöki nyaraló, régi fákkal beültetett parkban, egy kis magaslaton fekszik. Régi kastély, kétemeletes, kívülről egyszerű, egységes, belül barokk-stílű minden, még a fejedelmi kis kápolna aranyozott márványoltára is.

B. e. Fischer-Colbrie püspök, aki a Missziótársulatnak a szikszói alapítványt juttatta, mondotta az utolsó szent misét néhány évvel ezelőtt ebben a kápolnában, melyben most újra istentiszteletet tartunk.

(Az épület külső képét lásd a Krónikában 20. old.)

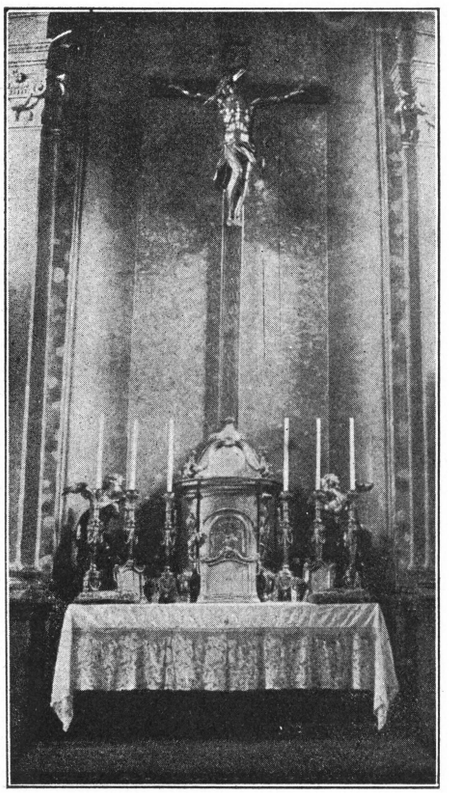

A hejcei Kastély kápolnájának oltára.

A hejcei missziós munka.

Hejce lángbuzgalmú lelkipásztora, Figula János tb. kanonok és kormányfőtanácsos, már jó ideje imádkozott arra a szándékra, hogy a község legnagyobb háza végre olyan lakókat kapjon, akik segítenek a lelkipásztornak a nyáját megvédeni a hitetlenség és eldurvulás veszedelmei ellen. Mialatt e kérését egy novénában Xavéri Szent Ferencnek ajánlotta, érkezett a kultuszminiszter úr engedélyező leírata. Az Alapító Főnöknő rövidesen Hejcére utazván, közelebbről megismerve a helyzetet, úgy rendelkezett, hogy az odahelyezett nővérek diakonissza-szolgálataikkal álljanak bele ebbe a lélekmentő, népgondozó munkába; egyúttal a Noviciátust helyezvén oda.

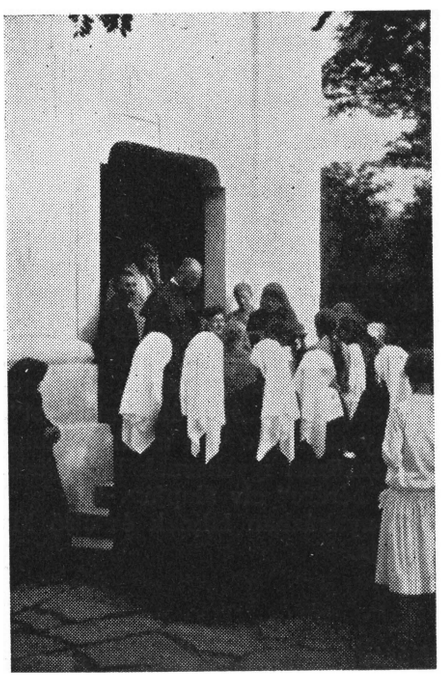

Missziós jelenet Hejcén.

A nővérek átvették a templomgondozás teendőit, megkezdték a beteglátogatást és családgondozást addig is, amíg az Asszonyszövetség megalakul. A Leányegylet máris működik, kéthetenként tartja összejöveteleit, amelynek rendes programmján belül külön gondot fordítunk a szép egyházi énekre. A mellékelt kép is egy ilyen énekórát mutat be, amelyen Farkas Edith S. M. főnöknő játszik a harmóniumon.

9. AMERIKAI TARTOMÁNY (U. S. A. Cleveland, Ohio.)

a) Noviciátus, *b)* Missziósház.

Amerikai meghívás.

1922-ben Joseph Schrembs clevelandi püspök személyesen szólította föl az Alapító Főnöknőt, hogy az amerikai pasztoráció speciális nehézségeinek ellensúlyozására a Szociális Missziótársulat telepedjék le Amerikában, — az anyagiakról teljesen ő gondoskodik.

3 missziósnővér Amerikába utazik.

A Szociális Missziótársulat nem hagyhatta itt a drága magyar hazát, s már kiépített missziós munkatereit, azért az Alapító Főnökasszony három nővért küldött ki, akik azóta az amerikai nővérjelöltekkel (noviciátusuk is van már) és a hozzájuk csatlakozott 1200 munkatárssal, számottevő munkát fejtenek ki, — elsősorban a kivándorolt magyarság érdekében.

A Szociális Missziótársulat Amerikai Noviciátusa, Cleveland (Ohio) 2438, Mapleside Road.

A katekizmus-órák egy törzslátogatója. Polgári foglalkozása: rikkancs.

Social Mission Settlement. — Anyaház.

Eleinte csak egy kis Social Mission Settlement volt (lásd Krónika 16. old.), de tagjaik összessége, az úgynevezett „*Guild*" addig dolgozott, agitált, míg két év múlva beköltözhettek a nővérek az itt látható 22 szobás Noviciátusba. A berendezkedés, ünnepélyes házszentelés költségeit is a Guild látta el, a püspök úr pedig megérkezésük óta állandóan gondoskodott róluk. Az amerikai szellem ezt így hozza magával, annyira becsülik a „szociális munkást", annyira tisztában vannak vele, hogy milyen nagy szüksége van a társadalomnak erre a munkateljesítményre, hogy minden eszközzel igyekeznek biztosítani gondtalan megélhetését, a „méltó a munkás az ő bérére" elv alapján.

Az amerikai missziós-nővérek most az Anyaházban laknak és első kis otthonuk kizárólag a népgondozás céljait szolgálja.

Munkatér.

Főfeladataik: a katekizmus-oktatás, ifjúsági csoportok vezetése és családlátogatás. Munkájukat a *St. Margarets Parish*-ban (Szt. Margit Egyházközség) kezdték meg, mely tudvalevőleg teljesen magyar negyed.

Katekizmus oktatás.

Amerikában nincsen kötelező vallásokatatás, a felekezeti iskolák kb. a felét tudják befogadni a gyermekeknek, s mivel a vallásoktatásból ilymódon kirekedt gyermekseregnek kb. 70%-a katholikus, a Püspököknek ez a kérdés nagy gondot okoz. Megérkezésük után a nővérek, a Püspök úr óhajára, azonnal Fokozatos Katekizmus Tanfolyamot szerveztek. Ez a kis legény ott a képen is egyike volt legbuzgóbb hallgatóiknak..., nappal az utcákat rójja a lapokkal, s este szomjasan szívja magába az Igét...

Négy fokozatos osztályon vezetik végig a nővérek a kis vadócokat, — aztán elérkezik az első szentáldozás gyönyörű ünnepe!...

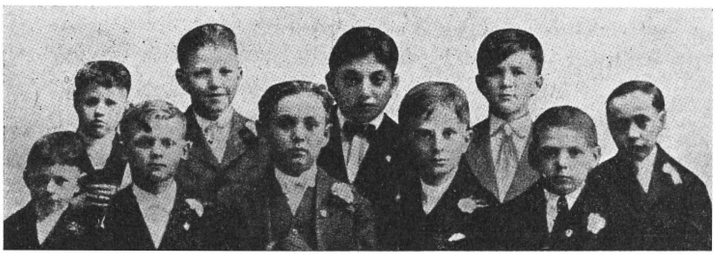

Az 1923—25-ig előkészített 425 első-áldozó közül kiválasztott legtipikusabb magyar, német, olasz, ír és lengyel gyermekfejek.

Népgondozás. Családlátogatás.

A nővérek a *családlátogatások* kapcsán ismerik meg és szedik össze a katekizmus-oktatásra szoruló gyermekeket.

Egy év alatt 1800 családot látogattak; ebből 976 volt katholikus. 51 serdült kereszteletlent találtak, 84 vadházasságot. Az iskolaköteles gyermekeknek 85%-a katholikus szülőktől származott és a fele még nem részesült vallásoktatásban.

Rengeteg család van a kívándorlottak között, akik tradicionálisan katholikusok, de számos küzdelmük, gondjaik közepette nem keresték eléggé és nem találták meg a kapcsolatot egyházközségükkel, ezeknek nevét *kék* cédulával jelzi a minden hívét számontartó plébános. Ha készakarva ellenzéki állást foglalnak az Egyházzal szemben, akkor *piros* a színük. Ha rendes *gyakorlati kath.* életet élnek, — akkor *fehér* lapocskára van írva a nevük.

A különböző színű jelzőcédulácskákat *fehér egységbe* hozni, ez a missziós-nővérek feladata!...

Kisebb leányok Varró-Klubja. A legkisebbet az amerikai Főnöknő-Nővér tartja ölében.

Ifjúsági foglalkoztatók.

A nővérek harmadik működési köre az Ifjúsági Foglalkoztatók és Esti Tanfolyamok vezetése, lányoknak, fiúknak egyaránt, de általában külön csoportokban.

Az ifjúságot ezek keretében ingyen tanítják, nevelik, ügyesítik. Mindenki arra a szakra iratkozik be, ahová hajlandósága vonzza. — A hét különböző napjainak délutáni és esti óráira beosztott szakcsoportokat részben a nővérek, részben önkéntes szakképzett munkatársaik vezetik. Van itt főző, varró, horgoló, kalapkészítő, kosárfonó, szövő, hímző, szlöjd stb. tanfolyam, torna, nemzeti tánc, ritmikus torna, szabadtéri játék, foot-ball, úszás...

S hogy a társadalmi és gyakorlati szempontoktól eltekintve, sokszor a *lélekmentést* is menynyire szolgálja ez a munkatér, bizonyítja a következő **kis eset:**

Tánckurzus útján tért az Egyház kebelébe.

„Én már idős vagyok ahhoz, hogy *most* keresztelkedjem meg, hiszen 14 éves vagyok!" — mondja a kis Helén, akire a nővérek egy látogató-körútjuk alkalmával akadtak rá.

A kislány szülei egy meg nem engedett házasságból kifolyólag szakadtak el annak idején az Egyháztól és amikor Helénke született, nem kereszteltették meg. Később rendeződött a helyzet, a később született gyermekek már részesültek a keresztség szentségében, de a kis Helén elvadultságában már hallani sem akart róla ...

A nővérek nem erőltették a dolgot. „No jó! Ne tanuljál katekizmust, — de azért a tánckurzusunkra eljárhatnál, Helénke!" ...

Fején találtuk a szöget, Helénke szenvedélyesen szeretett táncolni, — egyetlen egy táncórát sem mulasztott el, s közben úgy belemelegedett a Social Mission Settlement atmoszférájába, hogy leolvadt a jég kis szívéről, — síma és hajlítható lett, s rövidesen maga kérte, hogy a katekizmus tanfolyamra beíratkozhassék. Szentkeresztség és első szent áldozás gyors egymásutánban követték egymást ... Egy megmentett emberi lélek leggyönyörűbb kettős-ünnepe ...

Az amerikai Egyház gondjai.

Cleveland kerületének 4 millió lakosából 2 millió katholikus, — magában Cleveland városában 63.000 katholikus gyermek járt iskolába és ezzel szemben 60.000 nélkülözi a vallásoktatást ... Micsoda számok! Micsoda veszélyeztetett értékek ...

Nem csodálkozunk, hogy Schrembs püspök úr akár az egész Missziótársulatot szerette volna kivinni.

Ime a modern, technikai tökéletességekben és vívmányokban gazdag Amerikában is a Katholikus Anyaszentegyház szívének kell megmozdulnia, a katholikus püspököknek kell küzdeniök az emberek fiainak legelemibb örök érdekeiért ...

III. SZAKOSZTÁLYOK ÉS ÜZEMEK.

1. Központi Szervező Szakosztály. (Lásd Országos szervezet 32. old.)

2. KÖZPONTI TANULMÁNYI SZAKOSZTÁLY.

a) *Szociális Iskola,*
b) *Szociális Kollégium.*

Szociális Meetingek.

A Szociális Missziótársulat kezdetben időnkint aktuális Szociális Meetingeket rendezett. E Szociális Meetingek mellett 1911-ben Szociális Iskolát létesített.

Az iskolának teljes tanfolyamai és részleges kurzusai vannak.

Részleges kurzusokat

már tartott az Alapító Főnökasszony, nagynevű közéleti szaktekintélyek társaságában, a rendszeres Szociális Iskola megnyitása előtt is és azóta is.

Ilyen volt pl. a Foerster-Hét; a Probation Officer Kurzus tanfolyam a Fiatalkorúak Pártfogó-Tisztviselőinek kiképzésére, 1912-ben a tátrai fürdőhelyeken tartott szociális előadássorozatok, kisebb kurzusok hazánk budapesti és vidéki Tanítónőképző Intézeteiben, a szociális kérdésről és számtalan 3 napi és 3 hónapi időtartam közt váltakozó Szociális Tanfolyam, melyeket a vidéki Szervezetek a Központ irányítása mellett és résztvételével, helybeli előadók közreműködésével szerveztek meg.

A Szociális Iskola tananyaga.

A Szociális Iskola a gyakorlati életben felmerülő szociális munkát szolgálja, tanmenete ennek megfelelően egészen az alapoknál kezdi és végighalad minden ismeretfokon, az elvont elméletekig és a társadalom összetett szerkezetének analizálásáig. Tananyagának főbb csoportjai:

a) Hit- és erkölcstan, moralpedagógia, psychológia és neveléstani alapismeretek.

b) Szociológia, nemzetgazdaságtan, nemzetközi jog, általános jogi, büntetőjogi ismeretek (főképen gyakorlati vonatkozásaikban a fogházmissziós, patronázs és nővédelmi munkával).

c) Az egyesületi élet etikája. Technikai készség elsajátítása a szociál-charitatív munka minden ágában. Adminisztráció.

Programm, tandíj, vizsga.

Minden tanév elején részletes programmot kapnak a hallgatók, — ez a programm rendszerint a Keresztény Nő-ben is megjelenik, — a tanévek váltakozva, hol az egyik, hol a másik témakört domborítják ki erősebben. A programmal egyidejűleg közli a Vezetőség a tandíj összegét is. A hallgatók rendesen beíratkoznak, kötelesek rendszeresen járni, elmaradásukat igazolni. Jegyzeteket készítenek, vizsgáznak, bizonyítványt kapnak. A tehetségesebbek résztvesznek az előadóversenyen.

Szociális Iskola helyisége.

Ebben a barátságos helyiségben volt évekig a Szociális Iskola évfolyama.

Lényeges kelléke a harmónium, — ehhez is értenie kell a hallgatónak, — a jó egyesületi vezető énekkel kezdi és fejezi be a gyűléseket.

A Szociális Iskola helyisége mellé sorakozik az olvasóterem, ahol könyvek és folyóiratok bőven állnak a hallgatóság rendelkezésére; valamint a régebbi kurzusok jegyzetei és különböző szociális előadás-vázlatok.

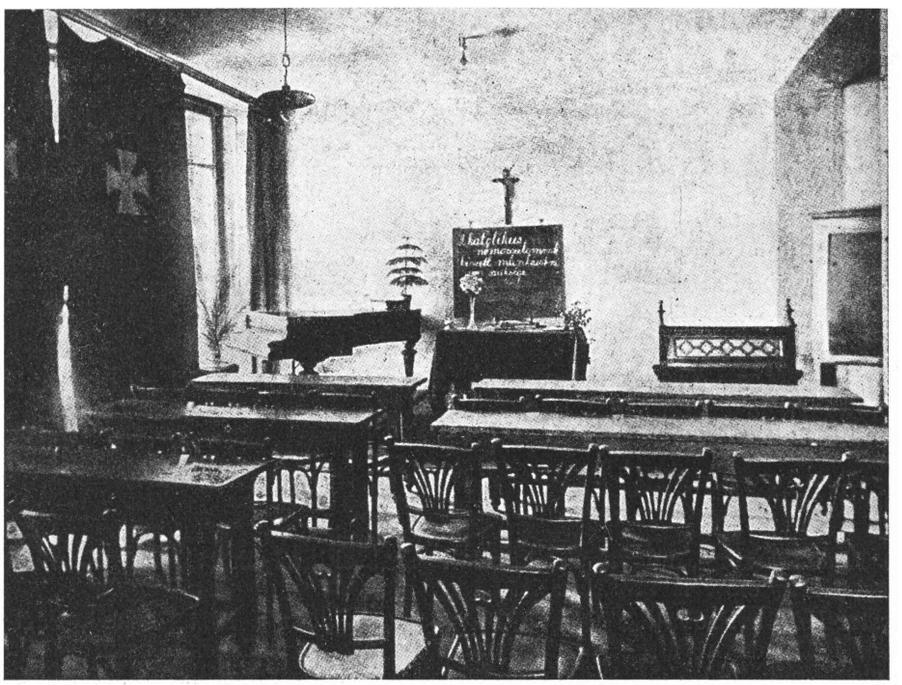

A Szociális Missziótársulat Szociális Iskolájának első helyisége IV., Gizella-tér 3. szám alatt.

A Szociális Iskolában rendszeres előadásokat tartanak az ország első egyházi és világi szaktudósai, valamint az Alapító Főnökn ő és a központi nővérek. (Lásd Krónika 14. oldal.)

Szociális Kollégium.

A Szociális Iskola kibővítéseként a magyar vidéken szociális munkát végző missziós munkatársak kiképzésére 1925-ben létesült Szociális Collégium ezidőszerint szünetel.

„A tudás hatalom!“ ezen jelszó alatt küzdenek azok, akik csak a saját erejükben bíznak és csak földi célokat ismernek. Kereszteljük meg ezt a pogány jelszót és törekedjünk minél komolyabb és minél alaposabb tudásra mi is, de ne hatalmi vágyaktól inspiráltatva, hanem, hogy a *kegyelem és tudás* kettős fegyverzetével sikeresebben harcolhassunk Isten Országának terjesztéséért! . . .

Jegyzet: Aki nem ér rá a Szociális Iskolába járni, kérjen írásban tanácsot a Szociális Missziótársulat Országos Központjától, hogy milyen szociális könyveket olvasson, milyen külföldi szociális lapokat járasson, olvassa el mindig alaposan a Keresztény Nő egyes szociális mozgalmakról beszámoló cikkeit!

3. Központi Népgondozó Szakosztály. (Lásd Missziósház 50. old.)

4. KÖZPONTI PATRONÁZS SZAKOSZTÁLY.

a) Fogházmisszió, Budapest, II., Gyorskocsi-utca 25.
b) Patronázs Iroda, Fiatalkorúak Bíróságán, V., Markó-utca 25., III. 365/a.
c) Regisi Szent Ferenc-Egylet, Budapest, I., Krisztina-körút 125.
d) Inspekció a Gyermekrendőrségen, IV., Szerb-utca 3.

BEVEZETÉS.

A patronázs-munkáról általában.

A Szociális Missziótársulat már bölcsőjében patronázs-jelleggel bír.

A Jó Pásztor az ideálja, aki *egy* bárányáért otthagyja a 99-et és megy az elveszett után. „Aki a pislogó mécset nem oltja el, — a meghajlott nádat nem töri el," Ő nyitja fel szemeinket, hogy *minden* embertársunkban, még a bűnösökben is lássuk *a keresztény lélek méltóságát* és hogy annak feltámadásába mindenek dacára hinni és remélni tudjunk a legutolsó pillanatig . . .

„Dum spiro, spero!"

Katholikus Női Patronázs-Egyesület.

Az Alapító Főnöknő már 1902-ben megkezdte patronázs működését vasárnap délutáni patronázsok alakításával, melyek keretében a patronesszek — akik az ő irányítása alatt állottak — az egyszerűbb származású leányokkal foglalkozva igyekeztek őket lelkileg jó útra terelni, nekik megengedett, kedves szórakozásokat szerezni, hogy a rossz társaságtól elvonják őket.

Az 1907. évi Országos Patronázs Kongresszus után valósággal fellángolt a patronázs-véna az egész országban.

1909-ben megalakította Farkas Edith főnökasszony a Katholikus Női Patronázs-Egyesületet, hivatalosan is, — t. i. ez az intézmény akkor vezetése alatt már működött. A Katholikus Női Patronázs-Egyesület Mária Mercedes Leányotthonát, az Egyesület óhajára, később teljesen a Szociális Missziótársulat vette át, sőt mivel munkakörük úgyis azonos volt, nevezett egyesület később közgyűlési határozattal testületileg beleolvadt a Missziótársulatba.

Mária Mercedes Leányotthon.

Itt azon fiatalkorú leányok nyertek átmenetileg elhelyezést, kik csavargás, lopás, erkölcstelenség, esetleg kisebb bűncselekmények miatt a bíróság elé kerülnek. Az otthonban addig tartózkodtak, amíg az ügyek elintézést nyertek, azután a bírói határozat szerint továbbította őket a Szociális Missziótársulat szüleikhez, munkahelyekre, javítóintézetbe, fogházba.

Ez az intézmény 1907-ben kezdte meg működését a Pál-utca 6. számú házban, később a Mihalkovits-utcai házban, ahol 42 férőhely volt, 1917 őszén a Szociális Missziótársulat megvette az Erzsébet királyné-út 15—17. számú kertes épületet és itt 80 növendék számára rendezte be az intézetet.

Ez az intézmény kellő anyagi támogatás híján, nagy sajnálatunkra, egyelőre szünetel.

Kerületi Patronázs-Szervezetek.

A növekvő patronázs-munka szükségessé tette a kerületi patronázs-szervezkedés megindítását, melyet 1916 őszén kezdett meg abból a célból, hogy a pártfogolás munkáját sikeresen és szakszerűen végezhesse, az intelligens keresztény úriasszonyok önkéntes segítségével. Kerületenként rövid egyhetes patronázs-kurzust tartott a jelentkezőknek a társulat.

Hogy a patronázs munkatársak succrestentiáját biztosíthassa, a Szociális Missziótársulat Gertrúd-kört is szervezett, amelynek tagjai intelligens, dolgozó leányok. Ezeket képezte és nevelte lélekmentő munkára, a Mercedes-Körbe pedig a védelemre szoruló leányok jártak.

a) FOGHÁZMISSZIÓ.

A munka kezdete és fejlődése.

Farkas Edith alapítványi hölggyel az élükön már 1906-ban jártak ki önkéntes munkatársak a Gyűjtőfogházba, majd később a Mosonyi-utcai Toloncházba és a Semmelweiss-utcai Fogházba, ahol rendszeres fogházmisszió működött.

1922-ben ez a Fogházmissziós Iroda az újonnan felépült Pestvidéki Fogházba (II., Gyorskocsi-utca 25.) nyert meghívást, majd az igazgató-főügyész előterjesztésére az Igazságügyminisztérium állandó lakást biztosított a Fogházépületben a nővéreknek, hogy a súlyos betegek, a haldoklók ne nélkülözzék a szeretet vigaszát.

A fogházmissziós munka három főiránya:

1. *a foglyok lelki gondozása;*
2. *a foglyok családjainak felkarolása;*
3. *szabadulók visszahelyezése a társadalomba és számukra munkaalkalmak keresése.*

1. A foglyok lelki gondozása.

A foglyok lelki érdekeit a legjobban ez a kis kápolna szolgálja.

A vasárnapi szent mise nyáron az udvaron, télen az V. emelet széles folyósóján van, — mert nem férnének be az emberek még néhány turnusban sem a kápolnába. A szent misét a foglyokból alakított énekkar kíséri.

A heti szent gyónáshoz is aránylag szép számmal járulnak, de ez a szám megtízszereződik a karácsonyi és húsvéti lelkigyakorlatok alkalmával. Nemcsak a Pestvidéki Fogházban rendez a Szociális Missziótársulat a foglyoknak lelkigyakorlatokat, húsvéti és karácsonyi ünnepélyeket, hanem a Margit-körúti Katonai Fogházban is.

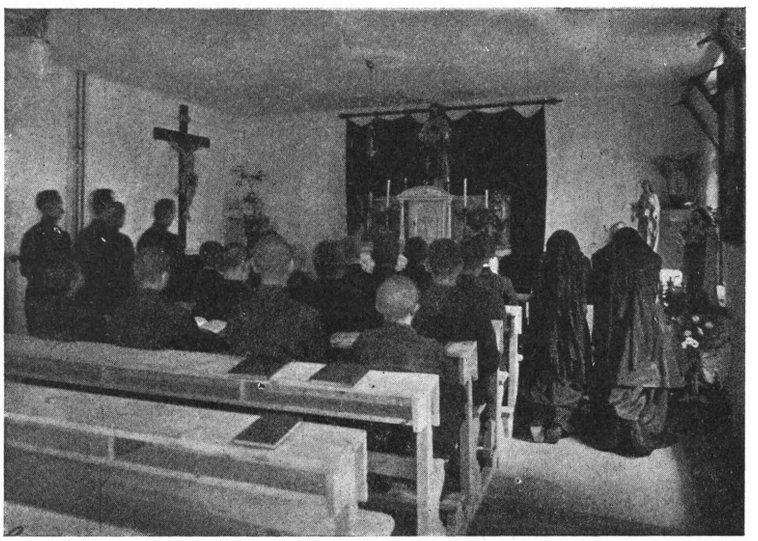

A *cellalátogatás* is egyik eszköze a lélek szolgálatának. Ezen alkalmakkor a fogházmissziós-nővér szerényen megkérdezi minden egyes fogolytól, hogy „nincsen-e valami kívánsága?“

Nem kérdezősködik a multjáról, lelkiállapotáról, mégis mindegyiknek megnyílik a lelke ... és elpanaszolja bánatát ... A családjáról beszélget, vagy imakönyvet kér stb. Milyen örömmel használja fel a missziósnővér ezeket az alkalmakat arra, hogy a lelkeket irgalmas Istenünkhöz közelebb juttassa ...

Szomorúan érdekes fogházmissziós munkánkból X., — egy ötszörös rablógyilkos esete. Mint kis inas került Pestre. Szülei elhaltak, a füszeres pedig, ahol dolgozott csak arra nézett, hogy munkáját elvégezze. Senki se kérdezte tőle, igaz szeretettel, hogyan él, mit olvas, hol tölti a vasárnapjait, — mindenki csak a munkáját kívánta. És akkor keményen megdolgozott krajcárjaiból könyveket vett. Ami éppen olcsó volt. Ponyvát olvasott, — detektivregényt. Majd tovább ment. Zolát is olvasta. Istent nem hitt — hisz nem kapott Isten nevében egy jó szót sem —, hitetlen lévén gazdája is; embertől nem félt, mert jó felfogása volt s remélhette, túljár majd a rendőrség eszén. Nagyon vágyott pénz után. Sok pénz után. Nem volt már elég a megélhetés, a mindennapi kenyér. Nizza kellett, Montecarlóban akart mulatni, fenékig üríteni a gyönyörök serlegét, épp úgy, mint ahogy Zola megcsillogtatta előtte az érzéki élvezetek minden fajtáját. Pénz, pénz kellett hát — minden áron! Otthagyta a gyömbért és szerecsendiót, szép ruhákat vett — hitelbe. Felkereste a mulatóhelyeket, kávéházba járt, ismeretségeket kötött. Aztán „barátjai“ közül kiszemelte a háztulajdonosokat s kit méreggel, kit máskép — öt embert — eltett láb alól. Adásvételi szerződést hamisítani, ügyes

mesét kitalálni az eltüntekről, cinikus nyugalommal további gyilkos terveket szőni az áldozat holtteste mellett — semmi sem volt már neki. Csak egy kis véletlen vezette nyomra a rendőrséget, s aztán a cellában találkoztunk vele...

És az egykori kis inas keservesen megsiratta a fogházban, hogy nem volt senki támasza abban az időben, mikor legjobban rászorult volna. S ezt hajtogatta s kérte attól a nővérünktől, ki másfél évig foglalkozott vele s előkészítette a kötél-halálra: „Kedves nővér, én meghalok. Felajánlom az Istennek engesztelésül; megérdemlem, belátom. De könyörgöm, törődjenek az inasokkal!"

Ennek a szegény kis inasnak igazán szomorú lett a férfikora. Pedig nála nem az anyagiak hiánya volt a baj, hanem részvétet, irányítást nem kapott.

Itt sem és igen sok esetben — egy fillér adomány sem volt szükséges. Hanem — szív kellett volna!...

Ismeretterjesztő előadások.

A lelki megújhodást közvetve szolgálják az ismeretterjesztő előadások. Minden vasár- és ünnepnap jönnek a nővérek felkérésére a különböző önkéntes szakelőadók, akik általános művelődési kérdésekről, etikáról, irodalomról stb. beszélnek.

A nagy ünnepek alkalmával vetítettképes előadás, ének, színjáték, szavalat, zene deríti fel a zárkózott lelkeket.

A fiatalkorúak osztálya

ebben a nagy, 8—900 létszámú fogházban a legsiralmasabb látvány... Sok esetben szinte kézzel fogható, hogy tisztára a tudatlanság, a kellő alapismeretek és megfelelő jóirányú vezetés hiánya juttatta ezeket a 18 éven aluliakat enynyire. A minisztérium engedélyével rendszeres, néhány hónapos iskolai tanfolyamot szervezett számukra a Fogházmisszió, amelynek keretében dióhéjban megkapják a legszükségesebb ismereteket. Ennek az oktatásnak a nyomán csak úgy lobog némelyik lelkében az Isten és hazaszeretet. A fiatalkorúak tanfolyamát vizsga zárja be.

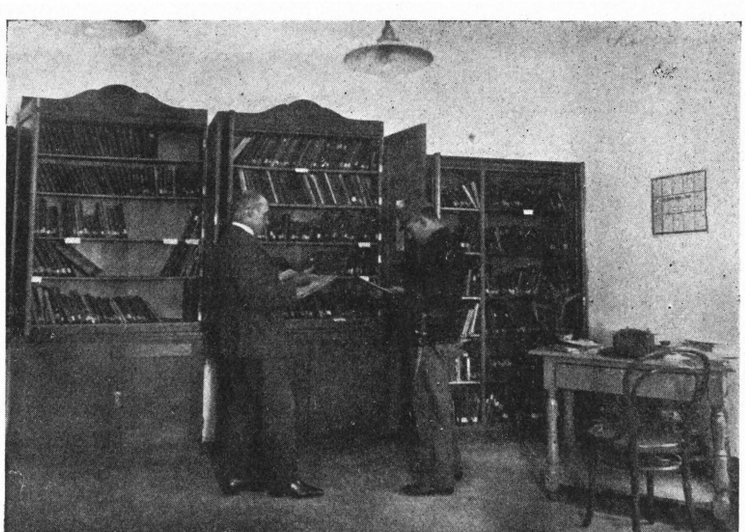

A Fogházmisszió Forgó-könyvtára. A könyvtáros a fogházőrnek adja át név és szám szerint a kiosztandó könyveket.

A könyvtár.

A foglyok lelki gondozását szolgálja a könyvtár is. A rossz gondolatoktól az érdekes, nemesítő olvasmány szabadított meg közülök sokat. Ezt a könyvtárt részben a Szociális Misszió Anyaháza és részben a tagok és munkatársak adták össze. A sokszor rongált állapotban adott könyveket és folyóiratokat a foglalkoztató műhelyben kötötték be és bárha sok csalódás éri a nővéreket — kitépett lapok, jegyzetpapírnak használt belső borítékoldalak stb. —, lankadatlanul kitartanak ebben a kultúrmunkában.

Feljegyzésre érdemes adata az emberi psychológiának egy többszörös rablógyilkos esete, aki rendkívül módon olvasott, tudta szeretni és becsülni a könyvet és amikor meglátott egy fogolytársa által megcsonkított példányt, a legmélyebb felindulással jegyezte meg, hogy: „Oh, micsoda barbarizmus!"

2. A foglyok családjainak felkarolása.

A Fogházmisszió meglátogatja a fogoly családját, képességéhez mérten segíti. Karácsonykor, húsvétkor elsősorban a foglyok *családjai* számíthatnak szeretetcsomagokra. Ha a fogoly írni nem tud, a Fogházmisszió megírja leveleit, vagy elolvassa a kapottakat, szóval minden vonalon közvetíti a kapcsolatot a család és a fogoly között. A családnál igyekszik odahatni, hogy ne vessék meg, hanem továbbra is szeressék hozzátartozójukat. A hetenkénti „látogatónapon" különösen sok ilyen irányú dolga akad a Fogházmissziónak, átvenni a hozott különböző holmikat, kölcsönösen békíteni a feleket, engesztelni a bűntől és szerencsétlenségtől megkeményült lelkeket.

Hogy sokszor a fogoly családja mennyivel jobban rászorul a felkarolásra és vígasztalásra, mint a fogoly maga, mutatja a következő kis eset:

Egy betörőt kísértek be a fogházba. Mint minden esetben, egy nővér elment meglátogatni a fogoly hátrahagyott családját. Meg is találta őket, de még a nyomorhoz szokott szíve is különösen összeszorult, mert ilyen nyomorúságot még nem látott. A külváros legvégén, nem is házban, hanem egy elhagyott ólban lakott az elítélt betörőnek a felesége és két gyermeke. — Tél volt. — A nagyobbikon egy szál ruha és a kisebbik, egy másféléves elsenyvedt gyermek, egy fazékba volt bedugva, még soha nem volt szegénykén semmiféle ruhanemű, amióta megszületett abban a fazékban élt. Az asszony egy heptikás, beteg teremtés, majdnem állandóan feküdt. A nővér együtt sírt a szerencsétlenekkel és sietve szedte össze a legszükségesebbeket, hogy rajtuk segíthessen, azután rendszeres gondozásába vette a családot a misszió. Az elítélttel szemben az lett a missziója, hogy csendes, alázatos munkára szoktassa őt és arra, hogy munkával és ne betöréssel szerezzen megélhetést. Így kellett kétfelé előkészíteni a talajt, hogy mire a fogoly kiszabadul, legyen kedve a munkához, amellyel családját eltarthatja, — és hogy meglegyen az elpusztulástól megvédett családja, amely őt visszafogadja ...

3. A szabadulók visszahelyezése a társadalomba.

A legszükségesebb és legnehezebb feladat, de mindjárt a kezdetnél ezen dolgozik a fogházmisszió. Ezt a célt szolgálják a foglalkoztató-műhelyek (varroda, cipőtalpaló, könyvkötő, kosárfonó) ahol, aki akar, dolgozhat. A Fogházmisszió értékesíti munkáját és ebből egy kis tőkét gyűjt a foglyoknak, hogy szabadulásukkor ne álljanak teljesen nincstelenül a világban. Így is nehéz feladat később a szabadulóknak ruhát szerezni, ami nélkül az újabb elhelyezkedés lehetetlen.

Aztán jön az *elhelyezkedés* kérdése. Ha földmunkás és falujába akar visszautazni, útiköltséget ad a Fogházmisszió, ami sokszor rendkívül nagy próbára teszi a pénztárát. Ha Budapesten akar maradni az illető, akkor próbál neki *állást* szerezni, ami egyike a legnehezebb vállalkozásoknak, mert a társadalom nagyon kérlelhetetlen ezen a téren. Senki sem akarja a fogházviselt embert munkára befogadni, pedig ezzel rákényszerítik újabb bűnözésre. Egyetlen megoldás volna, ha az államnak lennének nagy munkatelepei, ahol minden dolgozni tudó munkát kaphatna, előéletére való tekintet nélkül.

A fogházmissziótól távolállók talán nem is sejtik, hogy egy-egy szabaduló a sok szenvedés által mennyire megtisztult, megigazult lélekkel és milyen jó föltételekkel hagyja el a fogházat. Ime, adataink közül két kis epizód.

Egyik „vérbeli kommunista fogoly" beszéli, hogy mennyire szerette az édesanyját s Oroszországban volt, mikor édesanyját temették, — nem lehetett ott. Mennyire fájt ez neki, mert igen szerette ... „És nem imádkozott érte?" — kérdi a cellát látogató nővér. „Eszembe jutott, de aztán még sem tettem meg." ... A nővér magára hagyta. Másnap szokatlan kéréssel áll elő a mi kommunistánk: „Ha szabadulok és lesz keresetem, küldök pénzt a kedves nővérhez. Tessék már addig is szentmisét mondatni az édesanyámért ..."

Fiatal parasztlegény szabadul váratlanul egy decemberi délután. Nincs cipője. Kőbányán azonban van annál a családnál, ahol lakott. Kéri, adjunk „kölcsön" egyet, holnap visszahozza egészen biztosan. Éppen volt a raktárban egy megfelelő, odaadtuk, azzal az érzéssel, hogy nemigen látjuk viszont. De hogyne adnánk, mikor neki nincs, nekünk meg van a raktárban. Szépen megköszönte s azzal elment. Másnap rettenetes hóvihar volt, hideg ítélet-idő, délfelé bekopogtat a mi emberünk, hóna alatt a „kölcsön cipővel", kipirúlva, elfáradva .Érdeklődünk ... „Gyalog jöttem Kőbányáról, mert még nem kerestem semmit és nem volt villamos-pénzem" ... De jó ember, ilyen időben, nem kellett volna eljönnie, másnap is elhozhatta volna. „Kedves nővér, én úgy kértem, hogy *ma* visszahozom és meg akartam tartani a szavamat."

A Fogházmisszió kórházszobája.

A fentvázolt hármas célon kívül a Fogházmisszió a foglyok fizikai jólétét is szolgálja. Az orvosi rendelő körül a teendőket szintén fogházmissziós nővérek látják el és a súlyosabb betegek számára külön kórházszobát tartanak fenn.

Ennek a tevékenységnek a körébe tartoznak a fogház csecsemős anyái is, akik számára igyekszik a Fogházmisszió enyhítéseket kieszközölni.

Átlag 10—15 a csecsemők és 2 éven aluli gyermekek száma, akik anyjukkal együtt idekerültek, vagy pedig — itt születtek.

Ezek az ártatlan kis apróságok egészen különös gondját képezik a Fogházmisszió nővéreinek.

A Szociális Missziótársulat vidéki Szervezetei keretében is 14 helyen működik Fogházmissziós Szakosztály, de sajnos, a vidéki fogházakban ma még csak kisebb méretű munkát fejthetnek ki.

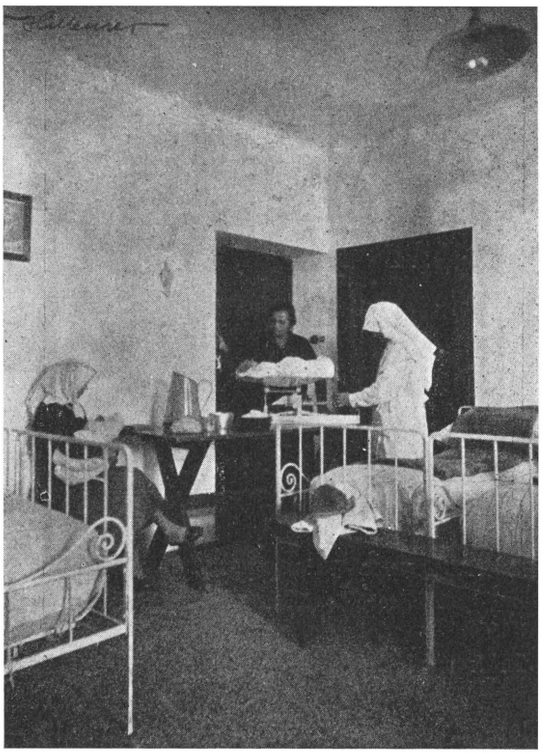

A Szociális Missziótársulat Fogházmissziójának Kórházszobája.

b) PATRONÁZS-IRODA A FIATALKORÚAK BÍRÓSÁGÁN.

Budapest, V., Markó-utca 25., III. 365/a.

A fiatalkoru bűnözők egyénisége.

Aki már gyermekkorában követ el valami súlyosabb vétséget, annak többnyire szenvedélyesebb természete s élénkebb képzelőtehetsége van, mint az átlagos gyermeknek.

Ha az ily szenvedélyes gyermeket szerencsés irányzatba sikerül terelnünk, akkor kiválóbb egyéniséggé formálhatjuk. Akiknél ez azonban nem történik, vagy nem sikerül, azokból lesznek a gonosztevők.

Egy nagynevű zeneköltővel beszélgetvén, egy alkalommal erről az igazságról ezt mondta: „Ez annyira tény, hogy én számtalanszor átéreztem, hogy ha kompozicióimban ki nem adhattam volna szenvedélyemet, talán gonosztevővé lettem volna. Egy-egy symhoniám eldirigálása után úgy éreztem magam, *mint a természet zivatar után*".

„A gyermek vad, valamiféle kielégülést kereső szenvedélyét s érvényesülési vágyát tehát azáltal tehetjük leginkább ártalmatlanná, ha neki való tevékenységről gondoskodunk."

(Írja Farkas Edith a Szociális Missziótársulat régi Ismertetőjében.)

A patronázs-munka.

A patronázs-munkatársak rendes inspekciót tartanak délelőttönként a Fiatalkorúak Bíróságán abból a célból, hogy a bíróság elé került leányok ügyében környezettanulmányt és jellemrajzokat készítsenek, a bírósági intézkedés után a próbára bocsátott és egyébként pártfogásra szorultakkal állandóan foglalkozzanak és róluk a bíróságnak időnként jelentést tegyenek.

Miután a leányt kihelyezték, állandóan látogatják, nehézségein könnyítenek, igyekeznek a *rendes* foglalkozás iránti kedvet éleszteni és fenntartani benne. — A gyermeknek már jót tesz maga az a tény is, hogy „van valaki, aki törődik velem!"

Egy patronázs-eset.

A kora délelőtti órákban fiatal leány kopogtat be a Missziótársulat Központi Nővédelmi Hivatalában. A ruhája túlrövid, arca festett, karikás szemek, olcsó, rikító öltözködés árulja el kilétét. A nagy elhatározásokat kísérő elfogultsággal beszél: „Ne tessék csodálkozni, hogy én idejöttem, — nem magam miatt, — én tudom, hogy én már nem lehetek más, — én már nem bírom a szegénységet újra elölről kezdeni, — hanem van egy húgom ..." ezen szavaknál szenvedélyes zokogás vesz erőt rajta ... „Nem akarom, hogy a húgom is erre jusson. Tessék elhelyezni valahová ..., mert ha mellettem marad, belőle is csak ez lesz."

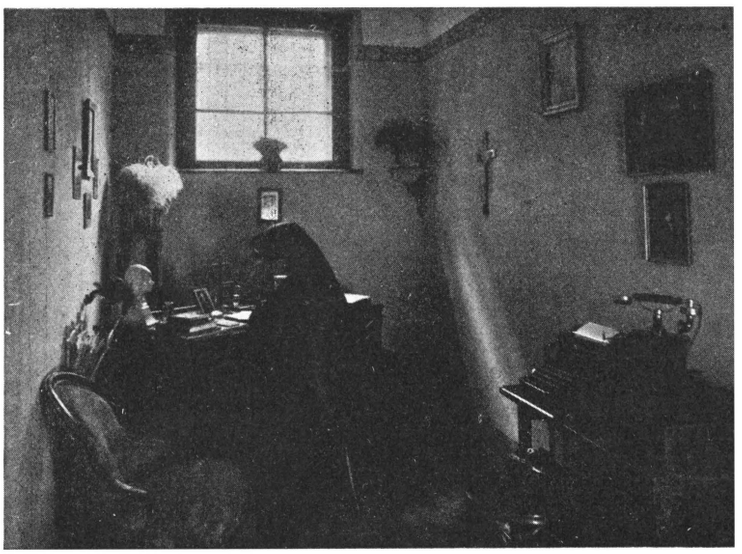

A Szociális Missziótársulat Fogházmissziós irodája.

Oh, emberi szívek rejtélyes mélysége... mennyi titkod nyílik meg a segíteni akaró szeretet előtt. A kis húgát elhelyezte a Szociális Missziótársulat, „más" lett... megmenekült a fertőből!

c) REGISI SZT. FERENC-EGYLET.

(Budapest, I., Krisztina-körút 127.)

Neve és célja.

Azért nevezték el így ezt a működési körét, mert ez a Szent volt az, aki a saját szabadsága árán váltotta ki a rabokat. — A patronázs-munkásnak is a saját szabadsága: vagyis ideje, ereje, anyagi áldozatai árán kell kiváltania a testi bűnök rabjait. Ez a szakosztály a vadházasságok ügyének rendezésével foglalkozik.

Sokszor akadály: a szegénység, sőt egy ünneplő ruha hiánya is; „csak nem mehetek a templomba, esküvőre hétköznapi ruhában!" — vagy valamely hiányzó irat (mindkét fél el van foglalva, nem tudnak utána járni); — vagy a férfi már nem akarja beváltani házassági ígéretét stb.

Az akadályokat elhárítani, ha kell ruhát, vagy lakást szerezni, a rokonokat a házasulandók javára adakozásra bírni, a feleket meggyőzni a házasság szentségének méltóságáról, elengedhetetlen voltáról, állapotuk bűnösségéről, megszerezni a hiányzó iratokat, szegénységi bizonyítványokat stb., ha kell *évekig* eljárni az ilyen vadházasokhoz, míg sikerül őket rávenni, hogy megesküdjenek, — ez a regisi munka programmja és feladata.

Egy-két eset.

S milyen öröm egy egyházilag összeadott pár, még akkor is, ha ezt a házasságot sokévi együttélés előzte meg!

Volt már olyan eset is, hogy *egy* házasság megköthetése végett 40 külső útat, hatósági kijárást kellett végezni!... Óh, de milyen szívesen. Ha ők nem törődnek lelkük üdvével, örülni kell annak is, ha megengedik, hogy más törődjék vele.

Egy községben, tavaly, 50 évi együttélés után sikerült egy párt az egyházi házasság megkötésére rávenni. És saját vallomásuk szerint, 50 évi együttélés után, nagy örömet jelentett ez a nap számukra.

A Központnak ez a munkája decentralizálva folyik, ezenkívül Missziósházakban, Szervezetekben, Intézményekben, mindenütt, ahol a külső munkával kapcsolatban ilyen esetekre bukkan.

Egyetlen adat: Isten kegyelméből eddig sikerült 1924 vadházaspárt a szentségi házasság méltóságához eljuttatni.

d) INSPEKCIÓ A GYERMEKRENDŐRSÉGEN.

(Budapest, IV., Szerb-utca 3.)

Geguss Dániel dr. rendőrfőtanácsos meghívására 1916-ban kezdte meg a Szociális Misszótársulat ezt a munkát. Célja a gyermekrendőrség elé kerülő leányokkal való foglalkozás, ügyük megbeszélése a vezetőséggel, az intézkedés után Otthonba, állásba való elhelyezés, kibékítés a családdal, hazautaztatás és az elhelyezés után pártfogolás 6 hónapig, illetve egy évig.

5. KÓRHÁZMISSZIÓS SZAKOSZTÁLY (Budapest, I., Krisztina-körút 125.)

Kórházi munka a háború alatt.

A Szociális Missziótársulat kórházmissziós munkáját tulajdonképen a világháború kitörésekor kezdte meg. 1914—18-ig Székesfehérvárott, a saját házában és még két más házban tartott fenn kórházat, melyet Kegyelmes Püspökatyánk Viszota Alajos dr. kanonok útján láttatott el a szükségesekkel. Szikszón, a Társulat iskolaépületében, Sarkadon pedig Almássy Dénesné grófné kórházában ápoltak a nővérek.

A Szociális Missziótársulat székesfehérvári ápolónővéreinek csoportképe. Középen Prohászka püspök.

A betegek nagyon hálásak voltak, mert nemcsak ápolásukkal, hanem lelkük üdvösségével is törődtek. Egy karácsonyest alkalmával, amikor a lábadozók a fa körül üldögélve hallgatták a nővérek énekét, beszédét, egy közkatona, aki a légnyomás folytán megnémult, minduntalan cédulára írta le, hogy ő „milyen boldog", hogy „milyen hálás ezért a szép karácsony estért", hogy milyen szívből köszöni, hogy a háború borzalmai után ismét megéreztették vele a „keresztény szeretet melegét" ... stb.

Kórházlátogatások.

Nemcsak a hadikórházakban, hanem a szociális munkával kapcsolatban is mindig nyilt alkalom kórházlátogatásokkal szolgálni a lelkek javát.

A San Marco-utcai Gyógyíthatatlanok Menhelyén éveken keresztül tartott Karácsonyi Missziót a társulat. Nemcsak valláserkölcsi előadásokkal igyekezett ilyenkor a betegek lelkét felüdíteni, hanem utána sok kedves móka, tánc, zene, ének derítette fel ezeknek a szegény betegeknek, akik sohasem számíthatnak gyógyulásra, egyhangú életét. A Népgondozó Szakosztálynak, valamint a Központnak is állandóan voltak budapesti és vidéki betegei, akiket látogattak, elláttak olvasmánynyal, apróságokkal, kieszközölték számukra az elhelyezést, szükség esetén a kórházi beutalás meghosszabbítását; mindenféle módon segítették őket, sokszor útiköltséggel is.

Rendszeres Kórházmisszió.

Hivatalosan csak egy éve alakult meg a Kórházmissziós Bizottság. Főcélja a legszegenyebb és hozzátartozót nélkülöző betegek felkarolása s ezért először a Kún-utcai, a Telepi-utcai kisegítőkórházakra terjesztette ki munkáját. Találtak a betegek között olyanokat is, akik 7—8 esztendeje feküdtek súlyos szenvedésekben a betegágyon és akiknek minthogy családjuk nem volt, látogatójuk vagy vígasztalójuk sem volt.

A munkatársak a nővérekkel együtt 3120 esetben végeztek beteglátogatást és a lehetőség szerint ellátták őket édességgel, dohánnyal stb.

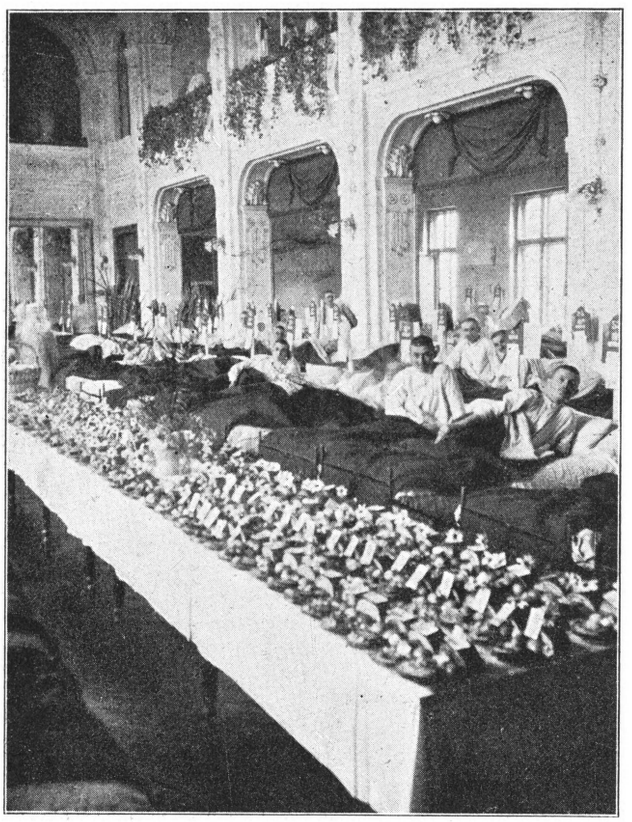

Húsvéti kiosztás a székesfehérvári hadikórházban, 1916-ban.

Úgy 1926, mint 1927 karácsonyán szép karácsonyfa-ünnepségeket rendeztek, amikor többszáz betegnek jutott szeretetcsomag, a tagok áldozatkészségével néhány száz üveg befőtt is kiosztásra került. A Központi Leányklub és az egyik Leányegyesület tagjai és felkért művészek pásztorjátékkal, énekkel, hárfajátékkal, szavalatokkal gondoskodtak a betegek felvidításáról. Különösen ki kell emelni a BESZKÁR Önképző Zenekarát, melynek kedves villamos-kalauz tagjai minden egyes alkalommal nagy áldozatossággal mulattatták szebbnél-szebb zeneszámokkal a betegeket.

Húsvétkor a fentjáró betegeket vetítettképes előadással szórakoztatja a Kórházmisszió, télen farsangi-délutánt rendez, bőséges fánk kiosztással; húsvét hetében szeretetcsomagokkal emlékezett meg a legelhagyottabb 120 betegről. Szórakoztatásukat és művelődésüket szolgálja azonkívül a 400 kötetből álló kórházmissziós forgó-könyvtár is.

Átvett ügyek intézése.

Különösen igyekszünk elintézni a betegektől átvett ügyeket (békítések, kijárások hatóságoknál, különböző megkeresések egyesületeknél, levelezés, útiköltségszerzés stb.) Az anyagi lehetőségekhez képest ruhaneművel is ellátjuk őket.

Hogyan dolgozik a rejtett szeretet:

Ezt a kedves esetet egyik kórházmissziós-munkatárs jegyezte fel. Feltűnt neki egy nagyon halvány szenvedő asszony a rákososztályon, az arca nemcsak a testi, a lelki fájdalmat is elárulta. A férje már féléve feléje sem néz... pedig *mindennap* várja őt... A többi beteget minduntalan meglátogatja hol ez, hol amaz... őt sohasem keresi fel az ura...

Nagy titokban ír a Kórházmisszió a beteg férjének, hogy látogassa meg a feleségét, de meg ne mondja, hogy a kórházmisszió felszólítására tette...

Végre valahára eljött az ember, a kórházszoba betegei valósággal fellélekzettek, hogy szenvedő társuk annyira várt férje megérkezett. Az első ágyon fekvő öreg nénike ráismer, de egyúttal látja, hogy a keze üres, sem virág, sem csomag... Odainti magához: „Nem hozott a Rozikának semmit?“... „Nem én. Nem elég, hogy magam eljöttem?“...

„No akkor fogja gyorsan ezt a narancsot, — vigyázzon, ide ne lásson, — és adja oda úgy, mintha maga hozta volna...“

Szegény Rozika!... nem vette észre a kegyes csalást, egész este a narancsot csókolgatta és egyre csak hajtogatta: „Hogyan is gondolhattam, hogy nem törődik velem! Lám, most is gondolt rám... narancsot hozott, — narancsot, mert tudja, hogy azt szeretem...“

Mennyi megértés, mennyi szeretet fakad a keserves szenvedésekből is! Mennyi gyöngédség a legegyszerűbb szívben! Az öreg nénike le tudott mondani a néhány perccel előbb ajándékba kapott üdítő narancsról, csak azért, hogy felderítse egy neki teljesen idegen embertársa utolsó napjait...

6. KÖZPONTI IFJÚSÁGI SZAKOSZTÁLY.

a) Gyermekcsoport, *b)* Leányegylet, *c)* Leányklub.

A Szociális Missziótársulat és az ifjúság.

A Szociális Missziótársulat kezdettől fogva nagy szeretettel vette védelmébe a gyermekeket és az ifjúságot. Krisztus szavát: „Engedjétek hozzám a kisdedeket!" úgy értelmezi ma is, hogy missziós gyermekcsoportokba, leányegyesületekbe és leányklubokba tömöríti a jövő zsengéit s ott kézenfogva vezeti őket az egyedül boldogító úton az Úr Jézus felé.

a) Missziós Gyermekcsoportok.

1923-ban veszi kezdetét nagyobb mértékben a Gyermekcsoport akció, amikor a szociáldemokraták egy nyomtatványukon egy „vörös embert" vonultatnak fel, mint a gyermekek őrangyalát. Az Alapító Főnöknő szívét megragadta ez a látvány és nem hagyta nyugodni a tudat, hogy naponta százával sorakoztatják be a katholikus gyermekeket a szociáldemokraták a „vörös ember" zászlaja alá. A Népjóléti Minisztérium és a M. Kir. Posta segítségével — az előbbi pénzt, kenyérlisztet és lekvárt, az utóbbi helyiséget, fűtés-világítást és 100 főnyi önkéntes munkaerőt adott — sikerült a fővárosban 16 vasárnap délutáni gyermekcsoportot alakítani. 1924—25. nyarán szervezte meg számukra a Szociális Missziótársulat a Sós-tói nyaraltatást „Gyermekháztartások" keretében. (Rendkívül érdekes módszer, mely emlékeztet dr. Bernardo kis-kertes, családi patronázs-rendszerére.) Ezek a gyermekcsoportok lassanként az Egyházközségek keretébe szerveződtek át. Ma 25 ilyen gyermekcsoport működik, a vele járó munkát a fővárosban a Budapesti Kerületi Szervezetek bonyolítják le. (Lásd 37. old.)

A gyermekcsoportok nevelő munkája.

A Szociális Missziótársulat a gyermekcsoportokban vasárnap délutánonként a tanköteles korban levő, többnyire szegény munkásgyermekeket gyűjti össze, akiket különben az utca, rossz társak, mozi stb. ragadnának magukkal és fojtanák el lelkükben már csírájában a jót. „Éljek azért, hogy mindennap jobb legyek" a gyermekcsoport vezetésnek ez a krisztusi vezérgondolata.

Erre vezeti a Szociális Missziótársulat őket a vasárnapi összejöveteleken, szeretettel ölelve magához a fogékony gyermeki lelket. Minden összejövetelt imával kezd és fejez be, rövid vallásos oktatás, tanúságos mese alakjában nyújt lelki táplálékot. Dallal, társasjátékkal, énekes tornával fűszerezi az összejöveteleket és uzsonnával vendégeli meg a kicsinyeket. Derűs jókedv, sok-sok szeretet teszi vonzóvá ezeket a vasárnap délutánokat, melyekre nem kell csalogatni a gyermekeket: jönnek maguktól, örömmel, boldogan.

Rendez nekik a Szociális Missziótársulat karácsonyestet, Mikulás-délutánt, hazafias ünnepélyt, Anyák-Napját, melyek keretében kedves programmszámokban ők maguk ügyeskednek. Tavasszal és ősszel kirándulásokra viszi őket, télen gyermekszinházba, ismeretterjesztő előadásokra, nyáron nyaralási lehetőségeket szerez nekik.

Az ifjúság helyzete.

A leányoknak csak kis százaléka jár a tanköteles koron túl is iskolába. A nehéz megélhetési viszonyok arra kényszerítik ma a leánygyermekeket is, hogy már 12—14 éves korban gyárakban, üzletekben, műhelyekben, hivatalokban, vagy családokban próbáljon elhelyezkedni és kenyeret keresni. Sok ezer leány dolgozik így a mai világban kora reggeltől késő estig, testi-lelki fejlő-

dését sok esetben nagyon károsan befolyásoló környezetben. S aztán este fáradtan hazaérkezve, nem mindegyikre vár megfelelő nyugodt pihenés, békés otthon, felüdülés. Ritkán találja meg otthonában a serdülő leány a szükséges erkölcsi nevelést, irányítást, támaszt, amelyre pedig nagy szüksége van. Hogy mi ennek a következménye, azt nem kell mondanunk. A züllés, a szerencsétlen házasságok, válások, öngyilkosságok stb. száma oly nagy, hogy megütjük a világvárosok mértékét.

Az ifjúság vezetéséről.

A Szociális Missziótársulat az okos édesanya szeretetével öleli magához az ezer veszély között élő, küzködő fiatal leánylelkeket, egyleteiben, klubjaiban meleg otthont nyújt nekik. Kezébe adja a fiatal leánynak az *önnevelés* és önfegyelmezés nemes fegyvereit és segíti az *akaratnevelés* nehéz munkájában.

Hármas célja: a leányokat általános emberi, speciálisan női hivatásukra és a szociális munkálkodásra előkészíteni.

Csodálatosan átalakul a fiatal leány egész lelkivilága itt rövid idő alatt. A boldogságot ígérő önzés helyébe a másokat megértő, segítő, gyöngéd, viszonzást nem kérő, készséges, önfeláldozó, szolgáló, anyáskodó szeretet lép; a női léleknek azt a finom báját sugározza arcuk, amely egyedül teremtheti meg a boldog otthont, építheti fel a sokat emlegetett boldogabb jövőt!

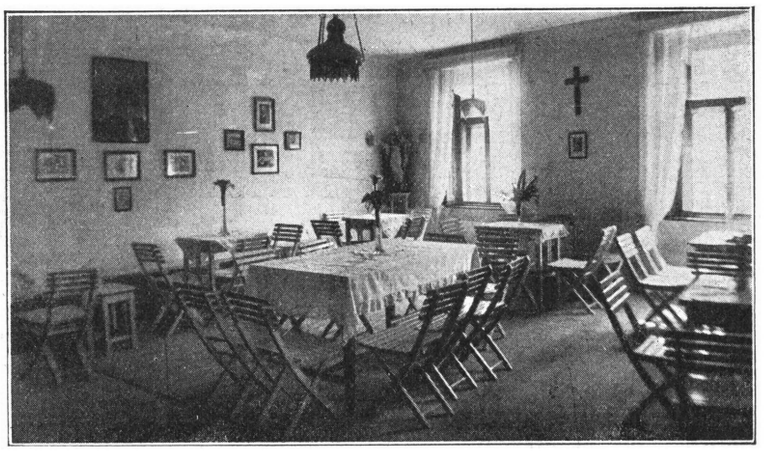

A Szociális Missziótársulat egy vidéki Leányegyesületének helyisége.

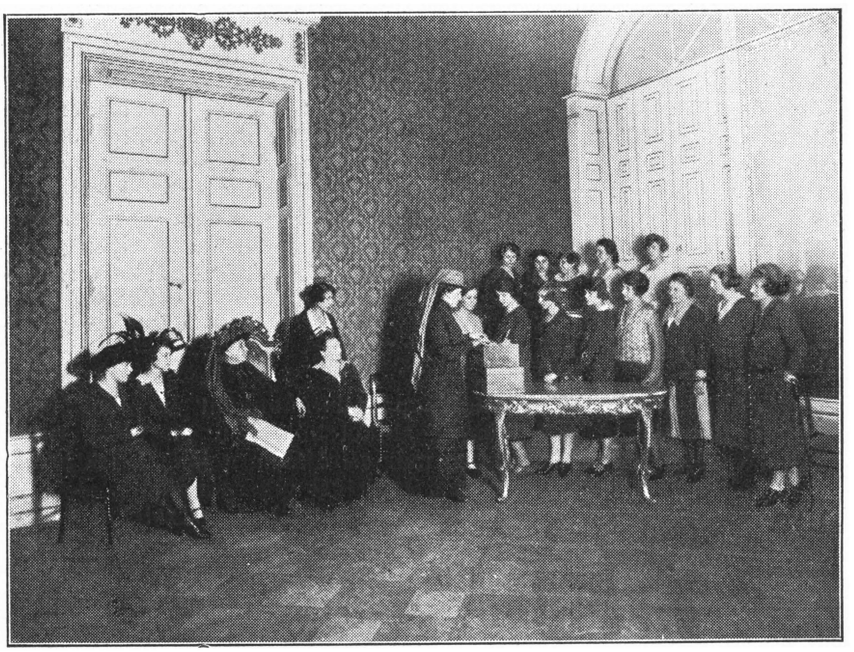

A Szociális Missziótársulat Központi Szent Erzsébet Leányklubja 1925-ben a gróf Károlyi-palotában tartotta összejöveteleit.

b) Leányegyesületek.

A Leányegyesületekben a nép leányait (munkás, iparosleányok, háztartási és más alkalmazottakat) tömöríti a Szociális Missziótársulat. Hetenként egyszer, rendesen vasárnap tartják összejövetelüket: ima, ének, etikai megbeszélés, ismeretterjesztő előadás, társasjáték, torna, kirándulás tölti ki a délutánt.

A vezetőség mindent elkövet, hogy derűs, meleg egyesületi helyiségük legyen, ahol a lelkek felüdülhessenek, mélyüljenek és *vigyenek magukkal* valamit, ami erősít, kedvet ad, buzdít a rájuk váró, következő heti munka küzdelmeire.

c) Leányklubok.

A Leányklubokban a művelt katholikus leányokat tömöríti a Szociális Missziótársulat. Hetenként 2—3 összejövetelt tartanak, előre kidolgozott programm szerint. A munka élén, a vezető mellett, az ifjúsági vezetőség áll: ifjúsági elnök, alelnökök, titkár, jegyző, pénztáros, könyvtáros,

szakosztályvezetők, akik tevékenyen résztvesznek a vezetés munkájában. A munka szakosztályokra osztva történik: hitbuzgalmi, kultúr, szociális, sport, ének stb. szakosztályok vannak. Nagy gondot fordít a Szociális Missziótársulat a leányok szociális képzésére, az elmélet mellett gyakorlati kiképzést is nyújt. A leányok kezdetben a helyi szervezet munkájában segédkeznek, szegényeket látogatnak, gondoznak, napközi otthonokban, missziós gyermekcsoportokban inspekcióznak, kórházakat látogatnak, irodai munkát végeznek, leányegyesületekben, helyi és vidéki klubokban egyes előadásokat tartanak. Később önálló szociál-charitatív munkát vállalnak: leányegyesületet vezetnek, gyermekcsoportot szerveznek, jótékonycélú estélyt rendeznek és jövedelméből szegény gyermekeket felruháznak stb.

Van olyan Leányklub, melynek 2—300 kötetből álló értékes könyvtára van, a klubhelviségben elhelyezve, a tagok számára.

Országos Ifjúsági Központ.

1914 őszén kezdődött a Szociális Missziótársulat ifjúság-mozgalma, a Szociális Iskolával kapcsolatos Ifjúsági Tanulmányi Szakosztályok keretében nyerték az első klubisták alapvető szociális kiképzésüket, amelyet ma már az Országos Sszervezet különböző munkaterein végzett szociális munkában értékesítenek.

A Szociális Missziótársulat ifjúságmozgalma, a helyi szervezetekhez kapcsolódva, évről-évre erősödött, mind több és több gyermekcsoport, leányegylet, leányklub nyílt meg a fővárosban és a vidéken.

A Szociális Missziótársulat az egyöntetű fejlődés biztosítására 1925-ben Országos Ifjúsági Központot létesített (Budapest, I., Krisztina-körút 125.), mely egyre fokozódó érdeklődés mellett egységesen, tervszerűen irányítja a munkát.

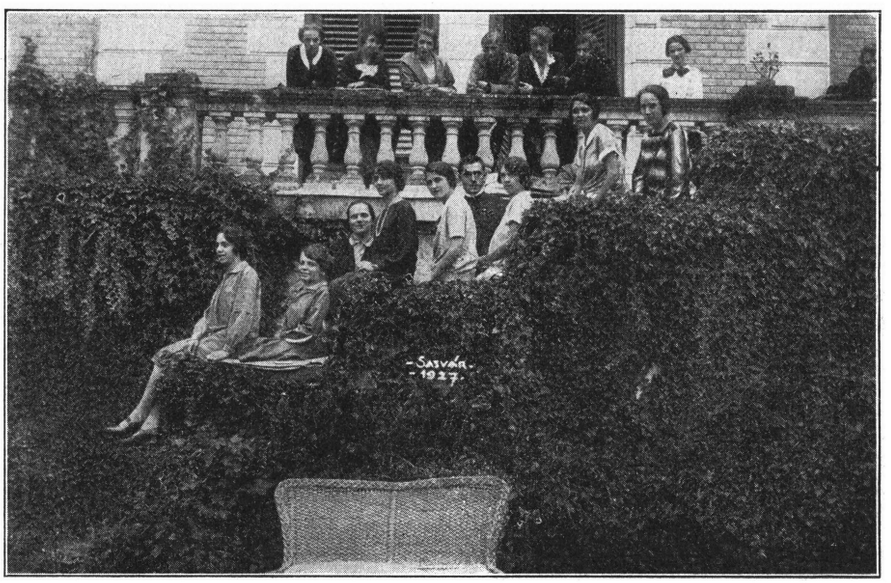

A Szociális Missziótársulat egy nyaraló ifjúsági csoportja a Sasvári kastály terraszán.

Könyvtár.

Mivel a Leányegyletek és Clubok könyvtárt is létesítenek, a Központ feltette a kérdést: „Mit kell és mit lehet egy művelt katholikus, magyar leánynak olvasnia?“ — és erre akar egy nagy könyvjegyzékkel felelni. A nagy munkát már egy éve megkezdte. Ugyanígy összeállítja az előadásra alkalmas színdarabok, monológok, költemények jegyzékét. Évi programmokat, előadássorozatokat dolgoz ki. 1928-ban jelent meg a missziós gyermekcsoportok és leányegyesületek részére egy-egy füzet, amely a félévi kidolgozott teljes anyagot tartalmazza.

Látogatások.

Az Ifjúsági Központ élénk kapcsolatot tart fenn ifjúsági egyesületei között. Az egyes klubokat, egyesületeket évenként látogatja a központ, hogy munkájukba mélyebb betekintést nyerjen, hogy a vezetőkkel behatóbb eszmecserét folytathasson. Az évi kongresszusok, országos ifjúsági lelkigyakorlatok, közös nyaralások, kirándulások, külföldi tanulmányutak is ezt a célt szolgálják.

Adminisztráció.

Az Ifjúsági Központba érkeznek be hónaponkint a jegyzőkönyvek, jelentések, levelek, innen indulnak ki a körlevelek, felszólítások újabb akciókra, válaszadások, a Keresztény Nő útján is a szükséges irányítások, az „Ifjúsági Rovat“-ban.

*

Jegyzet: A Szociális Missziótársulat ifjúság-mozgalmáról bővebb felvilágosítást nyujt a Keresztény Nő 1918. évi 6. száma és 1922. évi júniusi száma, mint „Ifjúsági számok“, — továbbá u. e. lap állandó „Ifjúsági rovat“-a, — az 1926. évi Sasvári Ifjúsági Évkönyv, az Ifj. Szakosztály ügyrendje és a Missziós Ifjúság Tízparancsolata.

A Központ állandóan fejlődik, kiépítő nagy munkájából a már megerősödött régebbi leányklubok is kiveszik részüket.

A Missziós Ifjúság nyaralása.

Így például a Missziós Ifjúság Lillafüredi nyaraltatási akciója a Debreceni Leányklub kezdeményezésére indult meg 1925-ben.

1926—7—8-ban a festői fekvésű *Sasváron* szervezte meg immár 80 férőhellyel, cserkészstílusban a Központ a Missziós Ifjúság olcsó nyaralását. A vidámságnak, tiszta életörömnek, egészséges napi beosztásnak olyan tipusa ez a nyaralás, mely a Missziós Ifjúság között valóságos fogalommá vált. Minden reggel szent mise, a nap többi részét séta, kirándulás, fürdés a szomszédos Parád-gyógyfürdőn, este tábortűz mellett előadás, ének stb. teszik változatossá.

Öt perc szünet, mely alatt a résztvevőknek csak egy része sereglett a fényképező-gép elé. A Szociális Missziótársulat III.-ik sasvari Ifj. Kongresszusán (1926).

Ifjúsági Kongresszusok.

A nyaralással kapcsolatosan szokta megtartani a Szociális Misziótársulat az Ifjúsági Kongresszust is (a IV-ik Kongresszust 1928 őszén Budapesten tartottuk). Ilyenkor a nyaralási létszámon jóval felül sereglenek össze az ifjúsági szakosztályokból a leányok a néhány napos *szociális kurzusra*, ahol a vezetők felújíthatják a maguk programmját és felpezsdülő elhatározásokkal és kedvvel indúlhatnak az új *munkaév* elé, tudásban, hozzáértésben, technikai készségben gyarapodva. Ugyanekkor a Kongresszus az arra hivatottsággal bíró klubtagok számára előadóversenyt rendez. 1927-ben szentelték fel az Ifjúsági Központ vándorzászlóját, amelyet a legkitünőbben működő klubnak ítél oda évről-évre a vezetőség.

Külföldi kapcsolatok.

Az Ifjúsági Központ kapcsolatot létesített és tart fenn a külföldi katholikus ifjúsági egyesületekkel: a tagok levelezése, külföldi nyaralása, külföldi ifjúsági lapok járatása, nemzetközi ifjúsági kongresszuson való képviseltetés, külföldi szociális tanulmányutak az eszközei ennek.

Az Union Internationale des Ligues Catholiques Féminines „Nemzetközi Ifjúsági Szakosztályának" a megalakulásán is résztvettek missziós-nővérek, a Szociális Missziótársulat ifjúságmozgalmát képviselve 1926 májusában Luxembourgban, 1928 tavaszán ugyanennek a katholikus nemzetközi ifjúsági mozgalomnak hágai Kongresszusán az egyik ifjúsági elnök képviselte ifjúsági mozgalmunkat.

7. ASSZONYSZÖVETSÉG.

Cél, jelleg.

Az Asszonyszövetségek célja a nép egyszerű asszonyainak lelkében felébreszteni a szociális hajlamot, őket ilyen irányú munkálkodásra tömöríteni és nevelni. Jelvényük a pajzsjelvényhez hasonlóan: missziós-kékkeresztes, a Szociális Missziótársulat körírással. Két nyelven kapható, magyarul és németül, mert vannak Asszonyszövetségeink németajkú községekben is. Az asszonyszövetségi tagoknak is jár a Keresztény Nő, — ők is tagjai az Országos Szervezetnek.

Munkakör.

Az Asszonyszövetségek főképen a szegénygondozás, beteglátogatás, gyermekvédelem terén munkálkodnak. Utcák szerint vannak elosztva a tagok. Mindenkinek megvan a maga utcája, ahol ő az „utcabiztos", — őrködik, hogy ne legyen elhagyatott vagy mellőzött szegény, elhanyagolt beteg, didergő öreg, éhező gyerek... Ahol tud, rögtön segít a maga erejéből (falusi asszonynál ez könnyen kitelik); ha erejét vagy tudását felülhaladja az eset, jelenti az Asszonyszövetség elnöknőjének, vagy olyan helyen, ahol van Misszióház, a nővéreknek.

Azonkívül gazdasági és háziipari tanfolyamot rendeznek; csak olyan tanítási anyaggal, aminek rájuk nézve gyakorlati haszna van. Az egyik Asszonyszövetség pl. nagyon szép egyesületi helyiséget tart fenn és amikor a munkásasszonyok, a tagok, este kitódulnak a gyárakból, idejönnek üdülni, szórakozni, olvasgatni, néha még varrnak is a náluknál szegényebbeknek. A Szociális Missziótársulat évi közgyűléseire az Asszonyszövetségek tagjai is feljárnak, (pl. a matyó-asszonyok szép ünneplő festői népviseletükben, 1920-ban fel is szólaltak, indítványokat tettek.) Van olyan nagy vidéki város, ahol egy városban két Asszonyszövetség is alakúlt, annak különböző kerületeiben, — olyan nagy szükség van munkásságukra.

Egyik vidéki „Asszonyszövetségünk."

Képek az Asszonyszövetség életéből:

Liszka néni karácsony napjának reggelén beállít egyik vidéki Misszióházunkba és jelenti, hogy miközben a rábízott öregeket meglátogatta, egy nagyon öreg, tehetetlen asszonyra bukkant, aki *tyúkólban* lakik, beteg, csupa piszok, már szinte halálán van és az asszonya nem enged oda papot, mert röstelli, viszont takarítani sem akar nála.

Egy-kettő felkerekedett a házfőnök-nővér Liszka nénivel és sietve elértek a kérdéses házhoz. Hatalmas nagy porta, a ház asszonya három szobát lakik, az udvaron még két lakás kiadva. Juli néni, a beteg, ebben a házban, az előző gazdánál 40 évig szolgált. Mikor az asszonya meghalt, azzal hagyta házát a menyére, hogy *tartsa* el ezt az öreg cselédet haláláig tisztességesen.

Lássuk, hol van?... egy tyúkólban; a szél átfütyül a sár nélkül egymásra rakott vályogtéglák között, piszok mindenütt. Vad, boszorkányforma, széltől zilált-hajú asszonyi alak gémberedik

az ágyon. Mélyen lehajolva tudtak csak bebújni a nem várt látogatók. Az ágy mellett egy bögrében ujjnyi, jéggé fagyott tea, köröskörül hideg, szél és bűz... egyéb semmi.

Juli néni községi szegény, mostani asszonya felvette utána a havi 300.000 koronát, ölfákat kapott, hogy fűtsön neki s a szerencsétlennek mégis mindkét lába a hidegtől üszkös, fekete fagyásos, néhány ujja már teljesen elhalt. Nem lehet egy percig sem itt hagyni. El, jegyzőhöz, bíróhoz... Szalmás szekeret szereztek neki, a Missziósház egyik szobáját (iskolai szünet van, a tanfolyamra járók úgy sincsenek itt tíz napig) berendezték, jó puha ágyat, tiszta meleg párnát, takarót, teknőben fürdővizet... már minden készen várt, mire ideértek a Juli nénivel a szekéren... A régi holmiját visszaküldték a szívtelen asszonyának...

Juli néninek szép karácsonya volt, — ez volt az utolsó. Január 6-án meghalt szépen, csendesen...

Juli néni esete nyilvánvaló példa arra, hogy milyen áldásos intézmény a falu, helyiség, város minden zegét-zugát felkutató Asszonyszövetség! Mit használt neki a legjobb törvény a szegénygondozásról, mit használt a község áldozata, mellyel megfizette a köteles tartásdíjat, mit használt mindez, ha egyszer az eltartójának nem volt lelkiismerete! *A szervezett* szeretet volt az, amely rátalált! A szervezett szeretet tartotta számon őt is.

***

Egyik vidéki asszonyszövetségünkben sorozatos előadásokat rendeztünk, éppen az ötödik parancsolatnál tartottunk: *Ne ölj!* — szórványosan itt is pusztít az egyke.

Este tízkor bezörgetnek, jőjjünk át hamar özv. Kovácsnéhoz, beteg a Jóska s az anyja magánkívül van a félelemtől. Átsiettünk hozzá. Tüdőgyulladása van Jóskának, már ötödször..., egyetlen gyerek, kényeztették, féltették s most nem sok a remény, az orvos sem bíztat rá. Próbálom megnyugtatni az asszonyt, éjszaka is mellette maradtunk, hogy ne legyen egyedül; imádkozunk..., talán még is meggyógyítja a jó Isten! Egyszer csak Kovácsné áthív a „tiszta szobába" s ott sírva kitör:

„Kedves nővér! Nem gyógyulhat meg a Jóska, mert az Isten Igazságos..., négyen volnának már testvérek, de nem akartunk többet, mert hiszen van már fiú! Jaj nekem, átkozott anya vagyok, az Isten ver... ver... és nem mondhatom, hogy ok nélkül. Az uramat elvitte a tifusz, haldoklik a fiam és nincsen remény... Igazságos az Isten! Vegye el a Jóskát, nem érdemel egy gyilkos anya gyereket..."

Hajnali négy órakor mosolyogva, mint egy kis angyal, elment Jóska messzire, nagyon messzire..., maga után hagyva az *önvádtól* összetört anyát és 100 hold magyar földet, amelynek nincsen örököse.

Egy idő mulva jelentkezik Kovácsné, — munkát kér, segíteni akar a szegénygondozásban. S azóta végiglátogat minden csecsemős anyát, dajkálgat minden apró gyereket... A falu asszonyai mind tisztelettel nézik ezt az alázatos, megtört asszonyt, aki áldozatos munkájába bele nem fárad. Kérdezzük, hogyan bír ennyit?

„Egyre hallom a Jósika hangját: Szeress édesanyám mást helyettem!"

***

Még a háború alatt történt. Egy missziós családnak mindkét fia kint volt a harctéren. A két öreg egyedül maradt, úgy mint a szedett fa, — a szegény asszony szíve a sok aggodalomtól majd meghasadt, a háziorvos idegbajtól féltette. Ekkor jött haza az egyik fia párnapi szabadságra a harctérről, látta, hogy az édesanyján segíteni kell. A harc által feldúlt családi fészkek elhagyatott gyermekei jutottak eszébe..., hirtelen nagyot gondol, bemegy a Menhelyre s onnan egy gyönge fiucskát hozott ki. Másfél éves és még alig tud állni. Viszi egyenesen az édes anyjához: „Nézze édesanyám, magának most nincs fia, — ennek meg nincs anyja, — gondozza helyettem, amíg haza jövök."

A jó asszony szíve megesett a tehetetlen apróságon. Így maradt ott a kis Péterke először gondnak, aztán vidítónak, azután, mikor a fiúk a Jó Isten irgalmából hazajöttek, kis öcsikének. Ez a kis fiú ma már gymnázista, dehogy is adnák vissza a Menhelynek...

8. A KATHOLIKUS SAJTÓ SZOLGÁLATÁBAN.

A Szociális Missziótársulat felismervén azt a nagy hatalmat, melyet a jó sajtó jelent, kezdettől fogva a következő intézményeket létesítette:

Szeretetszövetségi Körlevelek plakátja.

a) Könyvkiadás;

b) Könyvterjesztés (kölcsönkönyvtár);

c) Missziósbolt (kegytárgy, könyv- és papír-üzlet).

Könyvkiadóhivatal.

A Szociális Missziótársulat már 1912-ben külön kiadóhivatalt állított be, ahol Kegyelmes Püspökatyánk Szeretetszövetségi Körleveleit sokszorosították, ahonnan az időnként megjelenő *Értesítő*-t, a Társulat hivatalos lapját, később a *Keresztény Nő*-t és általában a Társulat kiadványait expediálták.

Kiadványaink.

Legelső kiadványaink az Alapító Főnöknő tollából a Szociális Missziótársulat rövid ismertetése és a *Hivatalos Pártfogó.*

F. W. Foerster műveiből *Az élet művészeté*-t és Schütz Antal dr. egyetemi tanár fordításában az *Élet- és Jellem*-et adta ki a Társulat. Kisebb füzetalakban jelent meg, ugyancsak a Szociális Missziótársulat kiadásában, F. W. Foerster Életrajza is.

B. e. Püspökatyánk művei közül több kiadást ért meg az *Elmélkedések az Evangéliumról,* mely egyidőben kisebb kötetekre bontva sorozatosan is megjelent: Jordán partjától a Táborhegyig, Rorate Coeli, Túlvilág tornácaiban, Táborhegytől a Bethániáig, Bethániától a Golgothái, Szépszeretet anyja, Pünkösdi Lélek, Keresztfa alatt, Gloria in Excelsis! A feltámadó nyomaiban cím alatt. — A Társulat évről-évre kiadta kézirat gyanánt Püspökatyánk Konferencia-beszédeinek és Lelkigyakorlatainak jegyzeteit. 1925-ben jelent meg ugyancsak tőle a *Keresztút* és 1926-ban utolsó műve, az *Élő vizek forrása.* Drága Püspökatyánk csodaszépségű Körlevelei, melyeket annak idején a Szeretetszövetség tagjaihoz intézett és melyek házilag sokszorosítva jelentek meg, 1926-ban könyvalakban is megjelentek Missziós Körlevelek címen.

A Szent István-Társulat 1928-ban kiadta dr. Prohászka Ottokár *Összegyűjtött műveit;* erre való tekintettel az Alapító Főnöknő a Szociális Missziótársulat tulajdonát képező Prohászka-műveket néhány évre átengedte az összesített kiadás számára. E művek: *Elmélkedések az Evangéliumról, Diadalmas világnézet, Élő vizek forrása, Missziós Körlevelek.*

Azokat a tanításokat, melyeket b. e. Püspökatyánk a Társulat beltagjainak tartott, *Házi tanítások* címen, rövidesen kiadjuk.

A Szociális Missziótársulat Irodalmi Bizottsága nagyon jól sikerült „Irodalmi Est"-éket is rendezett.

Ujabb kiadványaink az Alapító Főnöknőtől a *Missziós Útravalók* I. kötete (a II. kötet most van sajtó alatt), továbbá ugyancsak tőle a *Kültagtestvérek Kézikönyve* (részletes ismertetését lásd a Könyvjegyzékben). Kiadványaink egyike D. Joanovich Lea S. M. *Az én zsoltáraim* c. műve.*)

*) Ugyancsak az ő tollából jelent meg a Szent István-Társulat kiadásában: „Nem csak kenyérrel" című regénye.

A Prohászka-Imakönyv plakátja.

Püspökatyánk halála után

adta ki a Szociális Missziótársulat a *Szentlélek Hárfája* című Prohászka-imakönyvet, amelyről Túri Béla prelátus az alábbi méltatást írja:

„A Szentlélek Hárfájában érvényesülő szempontok Prohászka Ottokár élet- és léleklátásából fakadnak. Ezért hat ez a könyv úgy, mintha ismét az ő felséges zengése áramlana ránk. Igazi hárfa-zúgás, melynek gazdag és szárnyaló teltségét nem lehet egyszerre fölélni és nem lehet elég sokszor újraélni. Az ember úgy érzi ezekkel az imádságokkal szemben magát, mint a lélek messze tájairól felmerülő akkordokkal, melyekkel aztán egész melódiák játszanak bennünk tovább. Ezekről a kis részletekről eszünkbe jut az egész Prohászka és a szavak mögött jönnek a nagy, a kész könyvek, a szószékek, a konferenciák, a gesztusok, a hangsúlyok, — *ő maga.*

Az asszociációk csodálatos gazdag sora színesíti ennek az imakönyvnek hangulatát és levegőjét. Az a lelkiség, melyet Prohászka Ottokár lelke nevelt fel, szinte természetes továbbmunkálását és gondozását kapja e könyvben, melynek örökkévaló hátteréből most talán még vonzóbban ragyog elénk, mint valaha Prohászka Ottokár egyénisége."

Hogy milyen nagy lelki igényt elégített ki ez az imakönyv, legjobban bizonyítja, hogy egy év leforgása alatt immár negyedik kiadást ért el.

A Társulat kiadásában jelent meg 1927 karácsonyára a *Prohászka* c. tanulmány-sorozat, amelyet *dr. Brisits Frigyes* S. O. Cist. tanár gyűjtött össze és rendezett sajtó alá. A mű bevezetésképen Némethy Ernő dr. tollából kapjuk Ottokár püspök életrajzát, ezt követi Csernoch János dr. bíbornok-hercegprimás, Apponyi Albert gróf, Ambrózy Ágoston dr., Bangha Béla dr., Bárdos Remig dr. pannonhalmi főapát, Brisits Frigyes dr., Cettler Jenő dr., Eberle József dr., a bécsi „Schönere Zukunft" szerkesztője, Glattfelder Gyula dr. csanádi püspök, Hannauer István dr. váci püspök, Horváth Sándor dr., Majláth Gusztáv erdélyi püspök, Marcell Mihály dr., Mihályffy Ákos dr., Mikes János dr. szombathelyi püspök, Potyondy Imre dr., Poós Rezső dr. apát, Pitroff Pál dr., Rott Nándor dr. veszprémi püspök, Schütz Antal dr. egyet. tanár, Sik Sándor dr., Túri Béla dr. prelátus, Valnicsek Béla dr., Virág Ferenc pécsi püspök, Wolff Károly dr. o. k., Zichy Gyula gr. kalocsai érsek cikke.

Ugyanekkor jelent meg a Társulat kiadásában *„Magyarország Gyásza"*. Ebben a 800 oldalra terjedő kötetben *Farkas Edith* S. M. főnöknő rendezte sajtó alá az országszerte, sőt a külföldön is felsíró gyásznak megnyilatkozását, mely prózában és versben összes hitbuzgalmi, havi és napilapjaink hasábjait, a Nagy Püspök halála után, heteken át megtöltötte. Ez a mű nemcsak abban tesz szolgálatot a közönségnek, hogy boldogult Prohászka Püspök alakját ezer színben ragyogó prizmán át mutatja be nekünk, hanem mint hirlapi és statisztikai gyüjtemény is nagy értéket képvisel.

A Prohászka Emlékalbum most van előkészületben. Eddig nem ismert, még meg nem jelent számos képpel, gyönyörű kiállításban, díszes nagy alakban jelenik meg.

Könyvterjesztő propaganda.

A Szociális Missziótársulat munkájának már első éveiben az Országos Elnök a könyvterjesztés programmjának számtalan munkaórát szentelt. Megkezdődött a könyvek gyűjtése a Társulat Forgó-könyvtára számára.

1916 karácsonyára többezer könyvet és folyóiratot gyüjtött össze és osztott ki a beteg katonák közt a Társulat.

Jó olvasmányokkal felszerelt faliszekrényeket állított fel templomok előcsarnokában, egyesületi helyiségekben stb. „Itt csak a becsület áll őrt!" jeligével. Sajnos, a sok visszaélés miatt nem lehetett állandósítani ezt az akciót. Ehelyett Szervezeteink a helyi igények figyelembevételével létesítettek megfelelő beszerzési forrásokat.

Olcsó füzet-kiadványaink.

A kiadóhivatal célul tűzte ki a rossz olvasmányok kiküszöbölését a legszélesebb néprétegek köréből (gyermekek, gyári és ipari munkások, háztartási alkalmazottak stb.). Ezért indította meg az *Ajtód előtt állok* című kis népies füzet-sorozatot, mely mindig egy-egy aktuális vallási vagy szociális problémát dolgoz föl és arra törekszik, hogy a ponyvairodalmat kiküszöbölje és a népet ránevelje, hogy csak abban találja örömét, ami igazán *jó és szép!* Ezt a célt hivatásos könyvterjesztők útján igyekszik elérni, akik havonként beszámolóra gyűlnek össze, ugyanakkor útmutatást nyernek további működésükhöz.

A Missziósbolttal kapcsolatban a Szociális Missziótársulat Kölcsönkönyvtárt létesített, ahol csekély havi díj ellenében elsőrangú vallásos, szépirodalmi és szociális műveket olvashatnak a beiratkozottak azzal a biztos érzéssel, hogy nem kerül a kezükbe egyházilag tiltott könyv.

Könyvterjesztő faliszekrény.

Missziósbolt.

Kiadványaink forgalombahozatalára létesítettük a Missziósboltot, ahol azonkívül nagy választékban kaphatók ízléses kegytárgyak (rózsafűzérek, imakönyvek, feszületek, képek stb.) és jó könyvek. Továbbá papírneműt (iskolakönyv, füzet, írószer stb.) árúsít a Missziósbolt; ezzel a 6 és 16 év közötti iskolás klienturával foglalkozni is roppant kedves és missziós feladat.

Gyermekpsychológiai adatok a Missziósboltból.

Ezek a kis iskolások a boltban működő nővért állandóan „missziós-néninek" titulálják és sok feljegyzésre érdemes adatát szolgáltatják a gyermek-psychológiának. Például:

„Kéjek 10 filléjét élő papíjt!" — jelenti ki egy hatéves kis vevő. (Sajátságos, hártyaszerű anyagból készült különböző állat- és virágformák ezek, melyek a meleg kéz érintésétől felkunkorodnak.)

A nővér eleget tesz a kívánságnak: „Tessék!" — A gyermek ellenben esdő bizalmassággal a nővérbe fogódzik: „Kéjem, tessék egy kicsit lehajolni... sugok valamit!..." — A nővér csodálkozva bár, de megteszi.

„Csak azt akajom mondani, kéjem, hogy ne tessék ám megmondani a nagymamának!" — Természetes, hogy ezt nem hagyhatja szó nélkül a „missziós néni" és némi négyszemközti beszélgetés után sikerül a gyermeket meggyőznie, hogy ha a Nagymama ellenzi az ilyen vételt, akkor annak nem is szabad megtörténnie.

A kicsi visszakapja a pénzt — és hősiesen visszaadja az „élő papíjt".

*

Van gyermek, aki rendesen behozza a vásárlásra szánt vagyonát, de teljesen a „missziós-nénire" bízza, hogy az mit akar érte adni, mit lát jónak.

*

Van három kistestvér kliensünk, akik a legnagyobb komolysággal jönnek hármasban vásárolni, — a legidősebb tízéves, az vásárol, — de mindig csak úgy és csak akkor, — ha mindhármuknak egyformát vehet. Ha nem telik mindhármuknak egyformára, inkább nem vesz semmit és ettől a keresztény vezérelvtől nem tágít.

Édes kis gyermekhad! Akik a Missziós-Boltban csicsergik el iskolai életüknek örömeit, bánatait és sokszor itt sírják el keserves könnyeiket is a délelőtti felelés szerencsétlen kimenetele miatt!

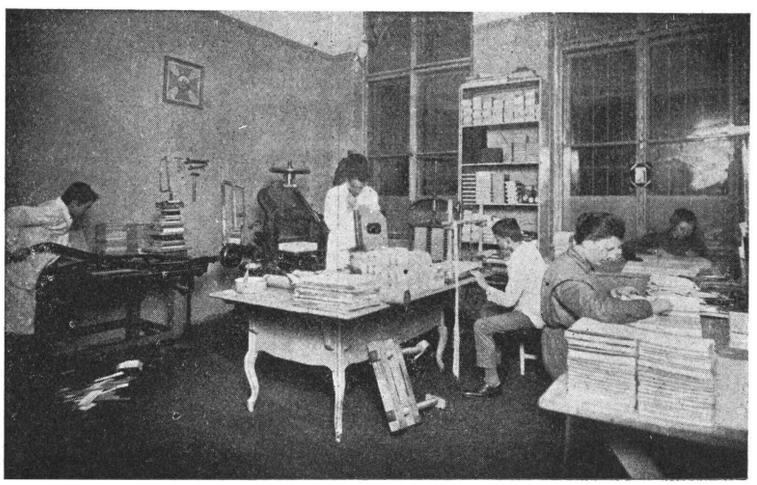

A Szociális Missziótársulat Könyvkötő műhelye a Missziós-bolt mögötti helyiségekben, átlag 6—8 embert foglalkoztat.

Hogy kiadványainkat minél jobb kiállításban s emellett lehetőleg olcsón tudjuk forgalomba hozni, saját könyvkötődét rendeztünk be, mely kiadványainkon kívül tankönyvek bekötését s más könyvkötői munkák végzését is vállalja.

Képkeretező-műhely.

A már ismertetett Jézus Szíve Családfelajánlási mozgalom olyan szépen virágzik szervezeteinkben, hogy külön Családfelajánlási képet adtunk ki, melyeket kívánatra saját műhelyünkben keretezünk is.

Könyveinkről és kegytárgyainkról is külön jegyzék nyujt felvilágosítást, melyet kívánatra bárkinek szívesen megküldünk.

9. NAGYASSZONY VARRODA ÉS KÖTŐDE.

„Munkát adni a dolgozni tudók kezébe" és jövedelmet szerezni a szociális munkaágak számára, ez a Szociális Missziótársulat üzemeinek s a Szervezeteiben beállított üzemek és háziipari szakosztályok feladata.

Hadivarrodák.

A háború alatt egymásután nyitotta meg Döbrentei-utcai, Salétrom-utcai, Angyalföldi és Haris-bazárbeli *Hadivarrodáit,* nővédelmi hivatalokkal kapcsolatosan. Ezekben a varrodákban átlag 26—55 belmunkásnőt és 10—83 külmunkásnőt foglalkoztatott. A háborús tömegmunka csökkentével az erre a célra kapott varrógépeket az Alapító Főnöknő rendelkezése folytán szegény családokhoz helyezte ki, akiknek ez életfenntartását jelentette.

Ezeket az üzemeket Stoffer Mária kültag vezette éveken keresztül lankadatlan kitartással.

A Szociális Missziótársulat Hadivarrodáiban 3 év alatt 1,006.224 darab fehérnemű készült, a munkásnőknek ezért a Szociális Missziótársulat 193.311 K 44 fillért fizetett ki (1917. évi statisztika és pénzérték szerint).

A Szociális Missziótársulat Döbrentei-utcai hadivarrodája.

Üzemek.

Később az Attila-utca 14. sz. alatt folytatódott a Központ üzemeinek munkája, *most az I., Krisztina-körút 127. szám alatt van* a ruha-szalón, fehérneművarró- és kötőműhely, ahol ízlésesen és olcsón dolgoznak. Amikor az államtól vagy a várostól (tűzoltóság, intézmények, kórházak számára) *tömegrendeléseket* kap a Szociális Missziótársulat, akkor nagyszámban tudja a szegénysorsú asszonyokat foglalkoztatni.

Az üzemekben dolgozó munkásnők a missziós-családhoz tartozóknak érzik magukat, — otthon vannak a Szociális Misszióban. Az üzemeket vezető nővér minden évben kirándul velük néhányszor. Mikulás, karácsonyi ünnepségek sohasem maradnak el, ilyenkor a régebbi munkásnők is résztvesznek a meglepetések elkészítésében. A tanulóleányok az Ipartestületnél vizsgáznak.

Az üzemekben is ott ég Jézus Szentséges Szívének képe alatt az örökmécs, a munkásnők sokszor maguk gondoskodnak a kép feldíszítéséről ünnepek előtt. — Estefelé, vagy sokszor délután is az üzemet vezető nővér felolvas vagy felolvastat a dolgozóknak, szép egyházi énekeket énekelgetnek együtt, — ez is enyhíti a munka fáradságát és változatossá teszi a napot.

A Szociális Missziótársulat üzemeiben is igyekszik *„szociális"* lenni s reményli, hogy tanulóleányai, ha mint mesterek innen kikerülnek, munkásnőikkel és alkalmazottaikkal hasonlóképen bánnak majd. A legszegényebb munkaadó is hozzájárulhat a munkáskérdés orvoslásához!

Omnia ad majorem Dei gloriam!

A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT CÍMJEGYZÉKE.

A Szociális Missziótársulat
Központi Székháza
Budapesten,
I., Krisztina-körút 125—27—29.
Tel.: 531—11.

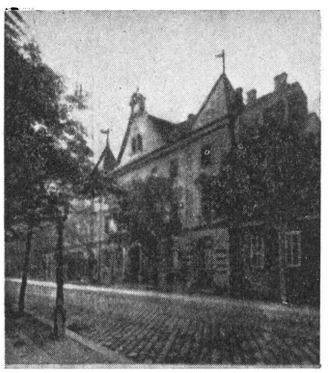

U. i. az Országos Szervezet Központja,
a Budapesti Szervezet Központja,
Kórházmissziós Szakosztály,
Központi Ifjúsági Szakosztály,
127. sz. a. Missziósbolt, Könyvkiadó Hivatal, Könyvkötészet, Képkeretező,
u. i. Nagyasszony Varró- és Kötőműhely.

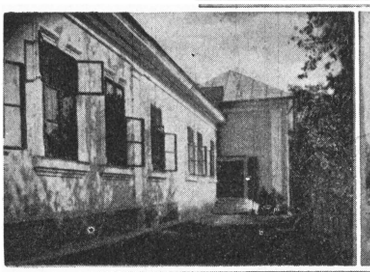

Bethánia Szeretetház,
Szikszó (Abauj m.)
(Árvaház, elemi iskola, Varroda, Szervezet, Népgondozás.)

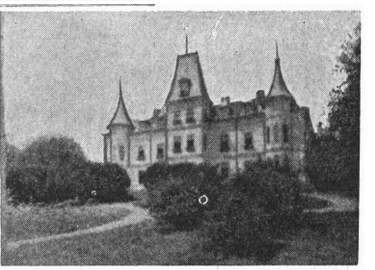

Ottokár Hadiárvaház,
Missziótelep, Csobánka
(Pomáz, Pest m.)
Telefon: Pomáz 8.
(Árvaház, elemi iskola, Gazdasági Nőiskola, Varroda, Népgondozás)

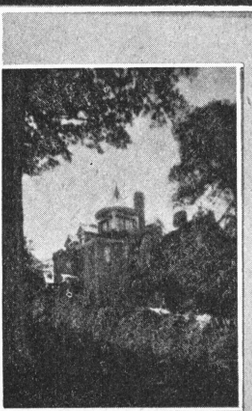

Missziósház, Budapest,
I., Városmajor.
Tel.: Aut. 503—76.
(Népgondozó Központ, Napközi Otthon, Népkonyha.)

Amerikai tartomány:

a) *Noviciátus*
Cleveland (Ohio),
2438 Mapleside Road.

Balaton-Boglári
Missziósház
(Somogy m.)
(Leányegylet, Asszonyszövetség, Betegápolás)

Dunaföldvári
Missziósház
(Tolna m.)
(Szervezet, Leányklub, Szegényház, Csecsemővédelem).

b) *Social Mission Settlement*
(Amerikai Missziósházunk),
Cleveland (Ohio),
2927 E. 116th Str.

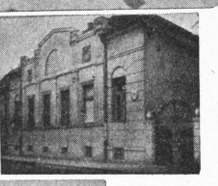

Nagykanizsai
Missziósház,
Rozgonyi-utca 7.
(Szervezet, Ifjúságmozgalom, Népgondozó Hivatal, Napközi Otthon, Népkonyha).

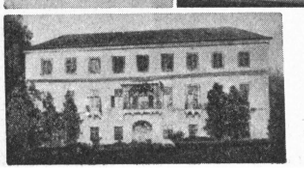

„Emmaus" Missziósház
Hejce, Abauj m.
(Noviciátus, Népgondozás.)

Központi Fogházmisszió, II., Gyorskocsi-utca 25. Tel.: Aut. 517—52. *Központi Patronázs Iroda,* V., Markó-utca 27., III. 365. Tel.: Aut. 240—00. *Gyermekrendőrségi Inspekció,* IV., Szerb-utca 3.

Az „Ismertető“ képeinek felvételeit legnagyobbrészt
Hollenzer László műv. tan. készítette.

Kapható: **Missziósbolt, Budapest, I., Krisztina-körút 127.**

ATTILA NYOMDA RT.
Budapest, I. Szt János-tér 1a
Igazgató: Kulcsár Richárd